

vergadering **34**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 2 juni 2021

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
ACTUELE VRAAG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het standpunt dat de Vlaamse Regering in het Overlegcomité zal innemen over de horeca	
ACTUELE VRAAG van Kurt Vanryckeghem aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over een uniform sluitingsuur voor de horeca vanaf 9 juni 2021	5
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het asymmetrisch arbeidsmarktbeleid	11
ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de gevolgen van de eis om de leeftijd voor SWT te verlagen voor het activeringsbeleid van de VDAB	16
ACTUELE VRAAG van Maaike De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de implementatie van de Nederlands-clausule bij de lokale besturen	20
ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het detecteren van armoede in de klas	
ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de rol van leerkrachten bij armoede op school	24
ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toegang tot de lage-emissiezone voor oldtimers	30
ACTUELE VRAAG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het bestuiversplan, in het kader van de Week van de Bij	33
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over vaccinatie en vakantie	37
ACTUELE VRAAG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de laattijdige uitbetalingen van het leefloon door lokale besturen	43
ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het wegvallen van de compensatieregeling in de kinderopvang	47

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het preventieve drugsbeleid op school	
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het onderzoek naar het preventieve gezondheidsbeleid bij scholen	52
ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over een beleidsdomein-overschrijdende aanpak van sextortion	
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de versterking van de geestelijke gezondheidszorg	
ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over maatregelen tegen seksueel geweld inzonderheid bij jongeren en de voorkoming van drama's die daaruit voortvloeien voor slachtoffers	
ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van seksueel geweld	
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg	57
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	69
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Inez De Coninck tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de plaatsing van een elektronische meter zonder communicatiemiddel en het vermijden van het meermaals aanrekenen van elektriciteitsdistributienettarieven voor het gebruik van het elektriciteitsdistributienet	
– 772 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4	
Algemene bespreking	69
Artikelsgewijze bespreking	83
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Cathy Coudyser, Joke Schauvliege, Bart Tommelein, Sofie Joosen, Bart Dochy en Joris Nachtergaele over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen	
– 753 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	83
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Chris Steenwegen, Bart Dochy, Arnout Coel, Emmily Talpe en Ludwig Vandenhove over het versterken van de positie van de Vlaamse landbouwers door de ondersteuning van leefbare businessmodellen op maat, in het bijzonder de ondersteuning van de korte keten	
– 773 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	88
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	94
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het hervatten van indoor yogalessen	
– 819 (2020-2021) – Nr. 1	
Verslag	95

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Inez De Coninck tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de plaatsing van een elektronische meter zonder communicatiemiddel en het vermijden van het meermaals aanrekenen van elektriciteitsdistributienettarieven voor het gebruik van het elektriciteitsdistributienet	
- 772 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4	
Artikelsgewijze stemming	96
Hoofdelijke stemming	96
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Cathy Coudyser, Joke Schauvliege, Bart Tommelein, Sofie Joosen, Bart Dochy en Joris Nachtergaele over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen	
- 753 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	96
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Chris Steenwegen, Bart Dochy, Arnout Coel, Emmily Talpe en Ludwig Vandenhove over het versterken van de positie van de Vlaamse landbouwers door de ondersteuning van leefbare businessmodellen op maat, in het bijzonder de ondersteuning van de korte keten	
- 773 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	97
ROUWHULDE voor de heer Lambert Kelchtermans, gewezen lid van de Vlaamse Raad	97
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	97
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	100
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	100

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– De vergadering wordt geopend om 14.01 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Collega's, zoals we al een hele tijd bezig zijn, zijn we hier niet met alle 124 parlementsleden aanwezig, maar slechts met 39 omdat wij ons natuurlijk ook aan de coronamaatregelen moeten houden.

Minister-president Jan Jambon en de ministers Matthias Diependaele, Lydia Peeters en Benjamin Dalle zijn verontschuldigd.

ACTUELE VRAAG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het standpunt dat de Vlaamse Regering in het Overlegcomité zal innemen over de horeca

ACTUELE VRAAG van Kurt Vanryckeghem aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over een uniform sluitingsuur voor de horeca vanaf 9 juni 2021

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Crevits.

Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega's, ik dacht mijn vraag te richten aan de minister-president, maar het blijkt nu aan minister Crevits te zijn.

De voorzitter: De regering heeft onderling afgesproken dat minister Crevits zal antwoorden in naam van beiden. Dat is perfect legitiem.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Dat is geen probleem. Ik stel maar vast.

Beste collega's, vrijdag komt het Overlegcomité opnieuw bijeen. Er staan twee heel belangrijke punten op de agenda: een, het reizen, en twee, de heropening van de horeca. Daar zou ik het vandaag graag over hebben, want de horeca is sinds de start van de coronacrisis een volledig jaar dicht geweest, en daarmee ook de zwaarst getroffen sector.

Ondertussen heeft 50 procent van de bevolking een eerste vaccin toegediend gekregen, hebben ex-coronapatiënten immuniteit opgebouwd en dalen de coronacijfers verder. De medische toestand van de bevolking verbetert er dus op, en dat vraagt extra versoepelingen. Iedereen kijkt nu hard uit naar 9 juni, de dag waarop de horeca volledig wordt heropend. Hoewel 'volledig' hier uiteraard een relatief begrip is, want net zoals de andere onlogische maatregelen die ons dictatoriaal via ministerieel besluit en zonder enig voorafgaand parlementair debat door de strot werden geduwd, heeft het Overlegcomité beslist dat de terrassen vanaf 9 juni open mogen tot 23.30 uur, maar dat de binnenruimtes open mogen tot 22 uur. Dat is dus pure Kafka. Die beperkende maatregelen zorgen voor een extra last op de rug van de horeca-uitbaters. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Collega's, mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Cafébazin Caroline, die geen terras heeft, zal vanaf 9 juni genoodzaakt zijn om haar klanten buiten te zetten omdat ze geen terras heeft. Ze ziet haar klanten natuurlijk verhuizen naar de buurman, die wel een terras heeft. Daardoor dreigt ze financieel verlies te lijden omdat ze minder inkomsten heeft. Laten we eerlijk zijn: die volksverplaatsing zal zich voordoen. Mensen zullen zich verplaatsen van hetzij het terras van de buurman of van het café van Caroline naar iemand thuis, naar een park, naar een openbaar plein om daar verder te feesten. De mensen zullen zich met andere woorden verplaatsen van een gecontroleerde omgeving, zoals een ontsmet terras, naar een niet-gecontroleerde omgeving zoals pleinen, parken of zelfs bij mensen thuis. Economisch gezien is de horeca-uitbater de dupe, want hij moet zijn zaak sluiten en loopt inkomsten mis.

Minister, ik reken op uw gezond verstand en vraag u dan ook om op het Overlegcomité het sluitingsuur van 22 uur te verlaten naar 1 uur 's nachts, of het zelfs af te schaffen, zodat de horeca-uitbaters opnieuw rendabel kunnen werken.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, collega's, sinds 8 mei mogen de terrassen weer open en vanaf 9 juni zullen we ook weer binnen kunnen genieten van een drankje en een hapje. Het zijn kleine stappen richting een weer normalere wereld. Daar wordt een mens zowaar blij van, net zoals van het feit dat het aantal ziekenhuisopnames en het aantal patiënten op intensieve zorg de voorbije weken sterk dalen, waardoor de geplande versoepelingen hopelijk zullen kunnen doorgaan.

Waar men iets minder blij van wordt, is het verschil in sluitingsuur tussen binnen en buiten. Men zal binnen mogen genieten tot 22 uur, maar wanneer men buiten aan een tafeltje zit, mag men blijven zitten tot 23.30 uur. Voor horeca-ondernemers is dat een bijna niet te handhaven regel. Maar ook voor lokale besturen – ik kan daarvan getuigen als burgemeester van een middelgrote stad – wordt dat een moeilijk geval, zeker met het Europees kampioenschap voetbal in het vooruitzicht en de daarbij horende grote schermen. Het kan niet de bedoeling zijn dat men om 22 uur massaal mensen de straten op jaagt, omdat binnen alles dicht moet. Wat mensen gedurende het voorbije coronajaar altijd hebben gevraagd, is duidelijkheid. Met twee verschillende sluitingsuren verschaft je de bevolking die duidelijkheid absoluut niet.

Mijn vraag aan de minister is welke concrete initiatieven de Vlaamse Regering nog zal nemen om in de horeca tot één sluitingsuur, namelijk 23.30 uur, voor binnen en buiten te komen zodat op 9 juni de horeca duidelijkheid kan hebben.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's.

Mevrouw Malfroot, u moet toch eens kijken naar de actuele vraag die u hebt gesteld. Die was aan mij gericht en niet aan de minister-president. Het is collega Vanryckeghem die zijn vraag aan de minister-president had gericht.

Maar goed, ik hoop dat u toch een beetje blij bent dat diegene aan wie u iets hebt gevraagd, u ook het antwoord geeft.

Collega's, we hebben op ons vorige Overlegcomité een aantal beslissingen genomen met betrekking tot de regels in de horeca. Ondertussen zijn de terrassen weer open. Ik ben van mijn kabinet naar hier gewandeld. Het is een feest om te zien: overall zitten mensen aan tafeltjes van vier gezellig iets te eten of te drinken. Het weer is schitterend. Dat zijn allemaal positieve berichten.

Als we kijken naar de evolutie, dan zien we dat de drempels waarvan we op het Overlegcomité hadden ingesteld dat ze moesten worden gehaald, nu ook gehaald worden. Dat is allemaal positief.

Vrijdag is er opnieuw een Overlegcomité, waarop ik samen met de minister-president aanwezig zal zijn.

Er zijn inderdaad een aantal vragen van de horeca, die ik zelf ook absoluut ondersteun. Ten eerste is er de vraag van het sluitingsuur. We hebben op het Overlegcomité inderdaad beslist om voor binnen een ander sluitingsuur vast te leggen dan voor buiten. Maar ik kan u wel zeggen dat we er op dat vorige Overlegcomité met de Vlaamse Regering eigenlijk al voorstander van waren om naar een gelijk sluitingsuur te gaan.

De minister-president heeft dat hier vorige week in het parlement nog eens gezegd en ik wil dat vandaag nog eens bevestigen: ook aanstaande vrijdag op het Overlegcomité zullen we consequent zijn in onze houding dat een gelijk sluitingsuur beter zou zijn. Ik heb daar een paar redenen voor. De eerste reden is de medische evolutie, die goed is. De tweede reden is de bizarre combinatie dat mensen die binnen aan het eten zijn plots naar buiten moeten. Maak daar een combinatie van met het Europees kampioenschap en dan kan het wel chaos worden. Dat willen we vermijden. Bovendien is het ook voor de handhaafbaarheid veel gemakkelijker als je eenzelfde uur hebt. Een vierde element, dat nog niemand heeft opgemerkt, zijn de feestzalen. Ook zij vallen onder de horeca. Er zijn nog heel wat beperkingen rond trouwfeesten. Als die ook om 22 uur moeten stoppen, kunt u zich wel voorstellen dat niemand daarop zal willen ingaan. Er lijkt mij dus wel een context te zijn om dat gelijk te schakelen.

Een tweede kwestie die we vrijdag moeten bekijken, collega's, is die van het plexiglas. Er is gezegd dat er op een volgend Overlegcomité zou worden bekeken of dat eventueel toch zou kunnen. We staan daar met de Vlaamse Regering zeer open tegenover. Voor ons kan dat absoluut, zeker buiten, een oplossing zijn. U moet maar eens kijken in drukke straten of aan de kust. Daar heb je al die handelszaken die gewoon naast elkaar liggen. Het is natuurlijk heel moeilijk om tussen de afscheiding van die handelszaken die anderhalve meter te respecteren.

Maar nogmaals, eigenlijk is dit allemaal voorbarig, want er wordt vrijdag onderhandeld. Een van de redenen waarom de minister-president niet zelf zijn vraag beantwoordt, is dat hij om 17 uur werd uitgenodigd bij de premier. De ministers-presidenten en de premier zullen de koppen bij elkaar steken om het Overlegcomité voor te bereiden. Hij zal datgene wat ik hier zeg ook meenemen naar de vergadering van vanavond.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik ben aangenaam verrast dat u de noodzaak inziet van dat late sluitingsuur. Want het is natuurlijk moeilijk om op een bepaald uur te gaan sluiten, ook omdat dat virus zich niet laat dicteren door het sluitingsuur.

Als horeca-uitbater kan ik getuigen van het feit dat het echt heel moeilijk is om altijd gendarme te spelen in uw eigen kot. Want je moet tegen de klanten zeggen dat ze op afstand moeten blijven, dat ze aan hun tafel van vier moeten zitten, dat ze binnen niet mogen drinken – of althans in het verleden – en dat je geen drank mag verkopen na 20 uur. Al die elementen liggen op tafel en zorgen voor problemen, omdat er in de huiselijke sfeer en op pleinen en dorpen eigenlijk geen controle is op die zaken. Dus niet alleen het sluitingsuur ligt op tafel, maar ook de regel van de tafel van vier ligt op tafel. Want in privésfeer kan men buiten tot tien personen ontvangen, maar op restaurant of op café moet men met vier aan

een tafeltje blijven zitten. Dat is natuurlijk moeilijk uit te leggen. En er is ook geen logische verklaring meer voor. De mensen pikken dat niet meer.

Minister, bent u bereid om vrijdag op het Overlegcomité het probleem van de tafel van vier – vier personen – op te nemen met uw partners?

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, laat mij vooreerst heel duidelijk zijn dat ik blij ben dat u mij zult antwoorden. Sta mij toe toch ook algemeen nog even te pleiten – ik mag even chauvinistisch zijn – voor onze West-Vlaamse nuchterheid bij de benadering van de horecazaken. Eén sluitingsuur voor binnen en buiten is eenduidigheid voor stamgasten en stamhouders. Zo krijgen de horecaondernemers na een avondje plezier en vertier geen gezeur en gezaag van hun klanten, en is het onmiddellijk ook zeer gemakkelijk te handhaven door de lokale politie. Minister, ik ben dan ook zeer dankbaar dat de Vlaamse Regering er ook zo over denkt.

De voorzitter: De heer D’Haese heeft het woord.

Jos D’Haese (PVDA): Minister, er zijn inderdaad een aantal onlogische maatregelen voor de horeca. Dat geeft inderdaad problemen, zeker ook wanneer er voetbalmatchen gespeeld zullen worden. Maar het gaat toch net iets verder dan dat, denk ik. Minister, verbeter mij als ik verkeerd ben. Maar als ik het goed heb mag je overdag met tien mensen buiten, met vier op café of met vier binnen, thuis. Dat mag ook. Om tien uur zullen de cafés binnen sluiten, en dan mag je nog buiten op het terras zitten tot half twaalf, als er plaats is. Tussen half twaalf en middernacht mag je dan nog met tien mensen buiten rondlopen, maar om middernacht nog maar met drie. Want iedereen weet, beste collega’s, dat om middernacht het coronavirus echt gevaarlijk wordt.

Minister, ik vraag mij dus af of de mensen die dit soort regels opstellen, zelf ooit nog buitenkomen. Want dit is gewoon niet handelbaar in de praktijk. Mensen snappen dat niet meer, en ik geraak er ook niet meer aan uit. Mijn vraag gaat breder dan de horeca alleen: zorg voor duidelijke regels, die naleefbaar zijn voor de horeca, maar ook voor een beetje consistentie doorheen het beleid, zodat mensen het kunnen volgen als ze willen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Collega’s, ook met mijn West-Vlaamse nuchterheid zou ik vandaag graag pleiten voor duidelijke maatregelen, rationele maatregelen. Maak inderdaad werk van een uniform sluitingsuur, zowel binnen als buiten. Zorg er ook voor dat die duidelijke en tijdige protocollen er zijn, dat ook die ministeriële besluiten duidelijk en tijdig klaarliggen, zodat die niet last minute nog veranderen. Dat is wat onze horecamensen van ons, van de politiek verwachten.

Zij zijn zeer creatief, zij passen zich daaraan aan. Maar ze vragen duidelijk rationele en tijdelijke maatregelen. Zo kunnen we hen ook steunen in deze moeilijke periode. En hopelijk kunnen we dan inderdaad allemaal mooi genieten van het EK, of het nu binnen of buiten is.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik ben blij met uw antwoord, maar ik ben niet verbaasd. Want vorige week heeft collega Vaneeckhout, die u hier mooi achter mij ziet zitten, diezelfde vraag ook gesteld aan de minister-president, en hij heeft ook aangehaald dat ervoor zou worden gepleit om die uren gelijk te stellen. Ik denk dat dat ook heel goed is, en dat dat ook logisch is. Er zijn in het

verleden een paar beslissingen genomen die niet logisch zijn en die op veel onbegrip zijn gestoten. En nu, zeker met het EK, zou dat helemaal geschild zijn.

Het was gisteren nog net iets leuker om 's avonds door de straten van Antwerpen te wandelen omdat de hele stad heropleeft en iedereen op een terras zat. Dat was ongelooflijk fijn om te zien. En je zag na tien uur dat mensen dan nog een beetje gingen samenklitten op pleintjes en daarna afdropen. Als je dit nu zou doen met het EK, dat mensen om tien uur naar buiten zouden moeten gaan, en er een soort van massaverschuiving zou zijn, dan weet je gewoon dat je vraagt om ongelukken. En dan weet je gewoon dat je lokale besturen daarmee in de problemen brengt.

Ik ben dus blij met het antwoord. Van onze fractie krijgt u alvast de steun om die uren gelijk te schakelen en op die manier toch tot een ordentelijke regeling te gaan voor die uren die gelijkgeschakeld zouden worden.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik ben, net zoals iedereen blijkbaar, ook blij met uw antwoord. Niemand pleit ervoor om alle maatregelen overboord te gooien denk ik, ook hier niet. Maar het is inderdaad wel tijd dat we die horeca meer verantwoordelijkheid geven. En ze hebben de afgelopen weken ook bewezen dat ze daar goed mee overweg kunnen. Dus ik denk dat een eenduidig sluitingsuur een goede zaak is.

Wat zien we nu? Na het sluitingsuur verplaatsen mensen zich naar parken, er wordt afval achtergelaten. Dat is eigenlijk niet ideaal. Als we dat gecontroleerd kunnen doen – nogmaals: zonder alles overboord te gooien – zou dat een goede zaak zijn.

Ik heb nog een concrete vraag. Het is eraan gelieerd, en ik ben er een paar weken geleden ook al op tussengekomen: de facturen van de Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers of SABAM aan onze horeca. Want het gebeurt nog steeds dat onze horeca facturen krijgt voor een periode dat ze gesloten waren. Ik zie nu ook dat SABAM langsgaat bij de vaccinatiecentra; dat is helemaal van de pot gerukt natuurlijk. SABAM heeft overheidssteun gekregen voor deze moeilijke periode, en dan vind ik dat ze ook onze horeca ter wille moeten zijn, en niet met onnodige facturen op hen moeten afkomen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Collega's, iedereen lonkt en verlangt naar een verdere opening van het publieke leven en voor ons, bourgondische Belgen, is horecabezoek daar uiteraard onlosmakelijk mee verbonden. Maar het is natuurlijk heel belangrijk dat de horeca veilig kan openen. Minister, u geeft dat ook zelf altijd heel consciëntieus aan. Eerder hielden we dus samen met Horeca Vlaanderen vanuit Vooruit een pleidooi voor ventilatie-investeringen, omdat de horeca bij opening, net zoals fitnesszalen bijvoorbeeld, gebonden is aan strengere ventilatienormen. Het is onze heel concrete vraag hoe het staat met die ventilatie-investeringen, hoe u die concreet aan de horeca gaat meegeven.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de kamerbrede – denk ik – steun in dit Vlaams Parlement om naar een gelijkschakeling te gaan van de uren. Het is inderdaad een kwestie van gezond verstand. Er zijn nog veel extra redenen aangehaald. Daarrond zullen we zeker proberen om vrijdag tot eensgezindheid te komen.

Als we naar 23.30 uur gaan, binnen en buiten gelijk, en om 24 uur het samenscholingsverbod start, vermijd je ook dat mensen zich gewoon gaan verplaatsen. Dat is eigenlijk een positieve zaak.

Wat de regels betreft en de inconsistenties – ik ga ze niet allemaal opsommen zoals sommige collega's gedaan hebben –, verwijs ik naar het plan dat wij in Vlaanderen gemaakt hebben, waar in ons exitplan stond dat het belangrijk is dat de regels voor de horeca mee evolueren met de regels thuis. Dat is een beetje logisch, want nu krijg je het gevoel dat de een meer mag dan de ander, en het ene kun je niet controleren en het andere wel. Ik vind dat we gewoon die helderheid opnieuw moeten vragen. Laat dit met elkaar sporen. Daarmee antwoord ik op diverse commentaren van mensen die zeggen dat je vier mensen bij je thuis mag uitnodigen, maar op restaurant aan tafeltjes van vier moet zitten en dat er dan maar vier zijn en geen zes. Het zou dus goed zijn mocht daar uniformiteit in komen.

Ik ben zeker akkoord dat de regels in het ministerieel besluit (MB) er het best zo snel mogelijk in komen na de beslissing van het Overlegcomité. Er is al een ontwerp-MB. De bevoegde minister, minister Verlinden, heeft dat ook al gepubliceerd, maar er moet ook nog advies van de Raad van State op komen, wat er dan ook aankomt.

Collega Gennez, een CO₂-meter is sowieso verplicht. Ik heb hier ook al een aantal keren gezegd dat onze leningen zeer geschikt zijn voor investeringen in ventilatie. De heropstartlening kan men trouwens aanvragen sinds maandag, die is daar perfect bruikbaar voor. Men moet dan natuurlijk een factuur voorleggen, we kunnen niet zomaar budgetten ter beschikking gaan stellen. Op de website van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) – ik heb dat hier vorige week aangekondigd – staat dit nu prominent vooraan, om erop te wijzen dat men dat daarvoor kan gebruiken. Dat is ook een superpositieve zaak, denk ik.

Collega Malfroot, de tafel van vier deed mij even terugdenken aan mijn tijd in de lagere school. Zoals ik zei is het voor mij van belang dat we gelijkheid hebben. Dat is ook eerlijk en fair, privé ten opzichte van de horeca. Ik hoop dus dat dit ook zo zal zijn.

Wat SABAM betreft, collega Vande Reyde, stel ik voor dat ik dat ook meegeef met de minister-president in zijn gesprek dat hij vanavond heeft met de premier, en dat dit ook een menselijke oplossing kan krijgen. Men heeft al genoeg vaste kosten. Het is dus een beetje vervelend dat daar blijkbaar geen heldere afspraken over bestaan.

Collega's, het is voor mij ook een hart onder de riem dat er zoveel steun is en unanimiteit hier in dit halfroond om een paar extra goede bijsturingen te doen vrijdag in het kader van de transparantie, voor de mensen, maar ook voor al onze horecaondernemers.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, de regels die ons dictatoriaal via die ministeriële besluiten zijn opgedrongen, zijn onlogisch en allesbehalve gelijk. *(Rumoer)*

Mijnheer Vande Reyde, uw collega Rutten roept op Twitter zelf op voor een opening tot 1 uur, dus later dan wat er nu op tafel ligt.

Natuurlijk nemen wij die medische toestand van de bevolking ernstig. 50 procent kreeg een vaccin, ex-coronapatiënten hebben immuniteit opgebouwd en de cijfers blijven dalen. Het wordt dus tijd voor ernstige versoepelingen binnen de

horecasector. Voor het Vlaams Belang betekent dit concreet: geen sluitingsuur meer, zodat elke horeca-uitbater opnieuw rendabel kan werken en de burger opnieuw vrij is, en geen beperking van het aantal personen per tafel.

Minister Crevits, ik hoorde u net zeggen dat men meer moet evolueren naar die gelijkschakeling met de thuissituatie. Ik hoop dus oprecht dat u uw woorden in daden omzet en vrijdag hard op de tafel zult slaan om de belangen van de horeca-uitbaters en de horecabelevers te verdedigen. Ik dank u. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, ik ben blij dat alle collega's pleiten voor een eenduidig sluitingsuur om halftwaalf. Ik heb de collega's van Vooruit niet gehoord, maar ik veronderstel dat zij daar ook achter staan. Ik hoop dat de minister-president zowel de federale collega's als de experts zal kunnen overtuigen deze week vrijdag. Geef onze horeca hun verantwoordelijkheid. Maak het vooral voor onze lokale politie en burgemeesters gemakkelijk om deze maatregelen te kunnen handhaven.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het asymmetrisch arbeidsmarktbeleid

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, onze arbeidsmarkt staat in brand – dat hebben we hier al eerder gezegd – en misschien veel sneller dan we hadden verwacht. We hebben vorig jaar de grootste economische dip meegemaakt sinds de Tweede Wereldoorlog wegens de coronacrisis, maar de veerkracht van onze bedrijven is zodanig sterk mee ondersteund door het Vlaamse en federale ondersteuningsbeleid dat de economie eigenlijk weer volop opleeft samen met de versoepelingen die coronagewijs mogelijk worden gemaakt. Dat leidt tot recordcijfers. In geen 10 jaar is de werkloosheid in Vlaanderen zo laag geweest en tegelijk staan er op dit moment bijna 160.000 vacatures in Vlaanderen open. 160.000 jobs wachten om ingevuld te worden. Dat vergt een aangepast beleid. We hebben daar duidelijke ambities voor. We willen 120.000 mensen extra aan de slag in Vlaanderen. We willen de werkzaamheidsgraad van 80 procent bereiken. Ook de Federale Regering deelt die ambitie.

Alleen moeten we vaststellen dat de arbeidsmarkten van de verschillende entiteiten in dit land behoorlijk sterk verschillen. De werkzaamheidsgraad in Vlaanderen zit rond 75 procent. In Brussel halen ze net 60 procent. De werkloosheidsgraad zit bij ons rond 3,5 procent, in Wallonië is dit 7,5 procent en in Brussel is er meer dan 12 procent werkloosheid. Dat vergt een beleid op maat. Dat zegt ook de Federale Regering in haar regeerakkoord, waar ze een beleid op maat van bepaalde regio's mogelijk wil maken vanuit haar eigen bevoegdheden. Minister, in uw recent opiniestuk in De Tijd geeft u daar ook een voorzet voor. U pleit voor een asymmetrisch beleid, waarbij de federale beleidshefbomen op een dusdanige manier ingezet worden dat ze de Vlaamse hefbomen gaan versterken. Dus minister, op welke manier wilt u dat asymmetrisch arbeidsmarktbeleid gaan invullen, zodat we op maat van de noden van de Vlaamse arbeidsmarkt, met de vele vacatures, kunnen gaan werken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Bothuyne, dank voor de vraag. Het is inderdaad mijn grote wens dat we met de federale overheid een akkoord kunnen sluiten om asymmetrische akkoorden te maken. Het staat trouwens uitdrukkelijk opgenomen in het federaal regeerakkoord. Het is dus geen bommetje of zoiets, het is gewoon een noodzakelijkheid. Deze ochtend – daar komen we straks nog op terug naar aanleiding van de vraag van collega Ongena – hebben we gezien dat de krapte op de arbeidsmarkt weer volop aan het ontstaan is. Het is een goede zaak dat het aantal werkzoekenden spectaculair daalt, natuurlijk in nuance want er zijn nog altijd veel tijdelijke werklozen. Maar het is echt van belang dat naast de bevoegdheden die we voluit kunnen uitoefenen in Vlaanderen, er federaal toch een aantal extra hefboomen gegeven worden.

Het is een beetje kort om dat tijdens een actuele vraag te zeggen, maar ik geef toch een paar topics mee. Eerst en vooral is er levenslang leren, met de leer- en loopbaanrekening. Zowel de federale overheid als Vlaanderen wil zoiets maken, maar het is van belang dat die twee zaken op elkaar 'aantakken' en dat wij ook onze eigen inkleuring willen geven. Ten tweede, wat betreft de verlofstelsels: voor mij is het echt van belang dat we daar veel meer kunnen harmoniseren en in functie van onze eigen arbeidsmarkt ook accenten kunnen leggen. Ten derde, wat de langdurige zieken betreft: jullie weten dat ik van vijfduizend naar tienduizend mensen wil die kansen krijgen op de arbeidsmarkt, maar dat vraagt een overeenkomst met de federale overheid, omdat zij natuurlijk instaat voor de toeleiding en voor een aantal prioriteiten. Als we de jobbonus zouden invoeren, dan is het ook van belang dat we een afspraak krijgen met de federale overheid dat zij dit niet helemaal wegbelast, want dan heb je natuurlijk niks aan je jobbonus.

We hebben een plan rond het herstructureren straks. Voor mij is het echt superbelangrijk dat er bij bedrijven die herstructureren een verplicht opleidingsplan bij komt, waardoor mensen opleidingen krijgen om gemakkelijk naar een andere job te kunnen gaan. Dat is ook iets waar we met de federale overheid afspraken over moeten maken. Uiteraard is er ook, zoals ik al zei, bijvoorbeeld de inschrijving bij VDAB voor mensen die tijdelijk werkzoekend zijn. Als de ene regio dat niet belangrijk vindt en de andere wel, dan vind ik dat we daar asymmetrische afspraken over moeten kunnen maken. De bedoeling is om al die topics mee te nemen en op tafel te leggen in het kader van de interfederale werkgelegenheidsconferentie in september, maar het is echt zeer urgent en dringend dat we daar goede afspraken over kunnen maken.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoord, dat van heel wat ambitie getuigt. De onderwerpen die u aanhaalt – opleiding en vorming, het betrekken van langdurig zieken bij onze arbeidsmarkt, de hervorming van de verlofstelsels, de jobbonus en het herstructureringsbeleid – vormen een heel ambitieus menu. Ik hoop dat dat ook werkt.

Minister Dermagne had al aangekondigd dat hij in de werkgelegenheidsconferentie met de deelstaten in september specifiek wil focussen op het eindeloopbaanbeleid. We hebben hier al – bijna kamerbreed – gesteld dat het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT) wat ons betreft geen oplossing is in het eindeloopbaanbeleid. Collega Ongena zal daar straks ongetwijfeld ook over tussenkomen.

Welke oplossingen ziet u dan wel voor het eindeloopbaanbeleid? Wat is de agenda, wat u betreft, voor die werkgelegenheidsconferentie? Want, collega's, ik denk dat onze arbeidsmarkt een copernicaanse omwenteling nodig heeft, niet om rond een bepaald bevoegdheidsniveau te draaien, maar om rond de noden van

de mensen en de bedrijven te draaien. Werknemers en werkgevers in Vlaanderen hebben nood aan een beleid op maat, waarbij de twee niveaus hard samenwerken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De arbeidsmarkt in Vlaanderen, Wallonië en Brussel is uiteraard heel verschillend. Daarom kan een asymmetrisch beleid – of noem het 'maatwerk', minister – voor elke streek of regio zeker een oplossing bieden. U weet dat ik, met de collega's van Vooruit, ook mee geijverd heb om die asymmetrische samenwerkingsakkoorden in het federale regeerakkoord mogelijk te maken. We zijn daar dus zeker bondgenoten. Maar we mogen natuurlijk nooit verwijzen naar een andere overheid om ons eigen huiswerk niet te maken. We mogen onze paraplu – of vandaag eerder parasol – niet opentrekken.

Heel concreet hebben we deze week nog gezien dat er 190 knelpuntberoepen zijn bij VDAB en dat er inderdaad een heel grote mismatch is op onze arbeidsmarkt. Opleiden, opleiden, opleiden moet dus ons credo zijn. Hoe zult u concreet mensen vormen om ze toe te leiden naar die knelpuntberoepen, zodat onze economie heel snel weer kan opveren?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, collega Bothuyne, voor de vraag. Ik denk dat de analyse al vaak gemaakt is. De arbeidsmarkten zijn inderdaad zeer divers en verschillend en hebben dus ook een eigen beleid nodig. Binnen de eigen bevoegdheden kunnen we al veel doen. Maar daarnaast is een goede samenwerking tussen de verschillende niveaus cruciaal. We moeten elkaar niet tegenwerken maar mekaar net versterken. In die zin is de werkgelegenheidsconferentie, waarnaar u zelf ook verwees, al een goede stap, denk ik. Zoals collega Bothuyne al zei, beperkt die conferentie zich tot het verhaal van de eindloopbaan, terwijl er, zoals u schetste in uw antwoord, nog vele andere aandachtspunten zijn. Ik vroeg me dus af in welke mate u er bij minister Dermagne voor zult pleiten om dergelijke werkgelegenheidsconferenties ook voor die andere thema's, die misschien in Vlaanderen zelfs nog iets nijpender zijn, te organiseren.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, u hebt gelijk. Het is ook opgenomen in het federale regeerakkoord. Wat mij betreft: hoe meer er wordt samengewerkt, hoe beter, zeker als het gaat over dit soort problematiek. In een aanpak om overal zoveel mogelijk mensen aan de slag te krijgen, moet er zo optimaal mogelijk samengewerkt worden. Ik vind dat dus zeer goed.

Ik wil er nog wel een bedenking aan toevoegen. Er werd gesproken over de verschillende gewesten met een eigen realiteit. Ook binnen Vlaanderen zijn er natuurlijk verschillende realiteiten. Als je een stad als Antwerpen, de tewerkstellingsgraad daar en de problemen die we daar kennen, vergelijkt met bijvoorbeeld West-Vlaanderen, dan zie je toch twee heel andere realiteiten. Vorige week werd er, naar aanleiding van een vraag van collega Ronse, kort naar verwezen: in de regio Antwerpen wordt er op dit moment gezocht naar 5000 mensen voor technisch geschoolde beroepen en zijn er ook heel wat mensen werkloos. U verwees daarbij in uw antwoord dan naar de grote verbinding in Oosterweel. Die is echter goed voor 150 mensen per jaar, terwijl er 5000 profielen opgevuld moeten worden. Mijn vraag is dan ook hoe er een extra turbo gezet zal worden om die knelpuntberoepen, via de lijnen die wel zelf hebben in Vlaanderen, in te vullen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, ik denk dat we het unaniem eens zijn. We moeten er alles maar dan ook alles aan doen om die vele jobs in te vullen. Dat is nodig. We hebben economische groei nodig om als we sociale herverdeling willen doen, dat te kunnen realiseren. Ik zie hier een regering-Jambon met een minister Crevits van Werk, en oppositie en meerderheid die het fundamenteel eens zijn op welke manier we dat moeten doen.

Mensen die tijdelijk werkloos zijn, verplicht bij VDAB laten inschrijven; uitdoving van SWT; re-integratie van langdurig zieken; mensen netto meer laten verdienen. Daar is de regering-Jambon het unaniem over eens. Minister Crevits heeft wat onze Vlaamse bevoegdheden betreft, kosten noch moeite gespaard om alles klaar te stomen.

De regering-De Croo is op dat vlak zeer verdeeld, is aan het dralen. Ik heb vorige week gevraagd om asap, voor de zomer, een tweede jobdeal rond te hebben met minstens de zaken die in ons Vlaams regeerakkoord staan. Minister, zal dat er voor de zomer komen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, u hoort aan de geëngageerde tussenkomsten dat dit een ruimer debat verdient. Ik zal me tot de essentie beperken.

Eerst en vooral de werkgelegenheidsconferentie: ik ben eigenlijk zeer zeer blij dat het gaat over de eindeloopbaan, omdat daar een enorm knelpunt zit. We willen dat mensen langer blijven werken, en ik kom er in uw volgende vraag nog op terug, collega Ongena, maar dit vraagt aangepaste loopbanen. Mensen kunnen niet hun hele carrière aan dezelfde intensiteit blijven werken. De jobs moeten werkbaar zijn, we moeten daar oplossingen voor vinden. Het is goed dat Vlaanderen en het federale niveau daar de krachten bundelen. Dat is één.

De werkgelegenheidsconferentie gaat over de eindeloopbaan, wat niet betekent dat je niet over andere zaken kunt praten. Mijn kabinet is al meermaals bij federaal minister Vandenbroucke geweest om over het actieplan langdurig zieken te spreken. We hebben al meermaals met de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) gesproken om een systeem te vinden om de tijdelijk werkzoekenden te verplichten zich in te schrijven, om de gegevens door te sturen. Er zijn zoveel zaken die Vlaams-federaal aan elkaar gekoppeld zijn en waarover we afspraken kunnen maken. Ik hoop alleen dat men het meent, dat men extra hefbomen wil geven aan de regio's om een beleid op maat te voeren.

Collega Gennez, het is absoluut juist dat we ons eigen huiswerk moeten maken. Ik geef een voorbeeld: de wet-Renault is een belangrijke wet maar de procedure duurt ontzettend lang, tot 150 dagen. Zoiets zorgt ervoor dat mensen competenties, het arbeidsritme en soms hun motivatie verliezen. Als het van mij afhangt, zou ik liever hebben dat het sneller gaat, dat we sneller mensen aanklampend kunnen begeleiden, dat men niet een hele periode in werkloosheid zit voor men naar een nieuwe job kan gaan. Daarover moeten we dan wel afspraken maken met de federale overheid.

De wet op de terbeschikkingstelling bijvoorbeeld maakt tijdelijke mobiliteit, doorstroom en soms het delen van werknemers niet altijd even gemakkelijk en soepel. Die zaken hebben we juist nodig in de komende periode. Ik wil de verantwoordelijkheid niet afschuiven, maar voor sommige zaken is het voor mij van belang dat we wat souplesse krijgen.

Ik besef heel goed dat veel van de zaken die ik nu vertel aan het sociaal overleg raken. Dus moeten we eens gaan nadenken over hoe we meer ruimte kunnen maken in dat federale sociale overleg voor typisch Vlaamse beleidsthema's en

bevoegdheden in het interprofessioneel en sectoraal overleg op federaal niveau, waar we dan onze eigen accenten kunnen leggen. Daar ben ik geïnteresseerd in, om dat debat te voeren.

Collega Annouri, u hebt terecht verwezen naar de lokale realiteit. Ik heb vorige week – toen een collega de vraag stelde – verwezen naar Oosterweel. Onder-tussen hebben we samenwerkingsakkoorden op maat van Mechelen, op maat van Lier. VDAB maakt dus in functie van de lokale situatie en prioriteiten – in West-Vlaanderen is dat bijvoorbeeld een hele regio samen – overeenkomsten om te kunnen inspelen op de lokale noden.

We doen iets nieuws. We hebben een vacaturebeleid, we hebben een jobhunting. Wie de sterke punten van kandidaten meeheeft, stapt naar de bedrijven om een geschikte job te zoeken voor de mensen. De manier van matches verandert ook.

Collega's, een een-op-eenrelatie hebben we niet, dat moet ik eerlijk bekennen. Dat komt ook omdat jongeren een studiekeuze maken. Vanmorgen was ik bij Recticel, een bedrijf in Wetteren dat heel veel technische profielen nodig heeft. Maar iemand die psychologie heeft gestudeerd, kun je daar natuurlijk niet zo makkelijk als ingenieur laten werken. De bereidheid op de werkvloer om zich om te scholen en bij te scholen, is dus ook wel nodig. Je ziet echter ook dat werkgevers daar totaal in aan het veranderen zijn in vergelijking met vroeger.

Collega Ronse, de regering-Jambon of de regering-De Croo? Voor mij is het eigenlijk simpel: als de kat maar muizen vangt, dus als we maar beter kunnen matches. U zult mij in deze tijden absoluut niet de polarisatie zien oppoken. Integendeel, ik wil graag soepel en flexibel federale hefboomen kunnen inzetten die belangrijk zijn voor mij. Het is mijn doel om dat te bereiken tegen het najaar, en daar onderhandelen we elke dag over.

Collega Bothuyne, een aantal van de punten die u hebt aangehaald, onder andere omtrent het loopbaaneinde, komen ook nog aan bod bij de andere vraag. Ik denk echter dat het heel nuttig kan zijn om eens op een ander moment een uitgebreider debat te houden over dit thema, omdat dat ons allemaal raakt. We worden ook allemaal een beetje ouder. Ik merk dat ook, elke dag. Voor elk van ons zullen de werkbaarheid van de job en het langer kunnen en mogen werken heel, heel belangrijke uitdagingen zijn en blijven.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel. Collega's, ik dank ook jullie. Het is heel duidelijk dat dit heel urgent is. De arbeidsmarkt staat echt in brand. Er staan 160.000 vacatures open. Er is een heel lage werkloosheidsgraad, maar anderzijds zijn er heel veel mensen die uitvallen, die langdurig ziek worden, mensen die langs de kant te laten staan. We kunnen het ons niet permitteren om talent langs de kant te laten staan. Er is nood aan een beleid op maat. Het federale regeerakkoord maakt een heel duidelijke opening voor een asymmetrisch beleid, voor een werkgelegenheidsbeleid op maat van de noden van Vlaanderen. Eigenlijk krijgt de Federale Regering hiermee echt nog eens een kans om duidelijk aan te tonen, duidelijk te bewijzen dat ze ook onze regering is, dat ze ook een beleid op maat van Vlaanderen kan voeren en samen met Vlaanderen het verschil kan maken voor de arbeidsmarkt. Het is echt nodig.

Minister, u riep op tot een ruimer debat. Ik stel voor dat we dat doen in de commissie. Ik bereid een ontwerp-resolutie voor om hopelijk kamerbreed een duidelijke agenda op tafel te kunnen leggen op federaal niveau over hoe we een Vlaams arbeidsmarktbeleid ook federaal kunnen versterken.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de gevolgen van de eis om de leeftijd voor SWT te verlagen voor het activeringsbeleid van de VDAB

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik ga gewoon door op de vraag van collega Bothuyne. Het gaat dus goed met onze Vlaamse economie. Die veert weer helemaal op. Het aantal vacatures stijgt. We lazen vandaag dat de werkloosheid op het laagste peil in dertien jaar staat. Allemaal goed nieuws, maar dat confronteert ons natuurlijk ook weer met de realiteit die we voor corona al kenden, namelijk dat onze Vlaamse economie steeds meer een knelpunteconomie wordt, waarin werkgevers steeds meer moeite hebben om de juiste, de meest geschikte mensen te vinden. Collega's, op het moment dat dat zich allemaal voordoet, lezen we opeens dat de socialistische vakbond in het kader van de IPA-onderhandelingen (interprofessioneel akkoord) de leeftijd voor het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT), dat we ook kennen onder de naam 'brugpensioen', opnieuw wil verlagen, opnieuw naar 58 jaar. Ik had gehoopt dat het SWT en het brugpensioen ondertussen diep begraven lagen op het kerkhof van de foute ideeën, maar de socialistische vakbond heeft ze dus blijkbaar opgegraven.

Collega's, ik denk dat het nefast zou zijn indien dat zou gebeuren. Dat betekent immers dat we niet alleen die werknemers zelf loslaten, in de steek laten, maar ook dat we werkgevers in de steek laten, die dus mensen zoeken. Ik denk dat we dan onze Vlaamse ambitie om naar 80 procent te gaan, ook moeten opbergen. Minister, daarom maak ik me daar wel wat zorgen over en vroeg ik me af hoe u staat tegenover het idee om die leeftijd te verlagen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Ongena, zoals u zelf hebt verklaard, sluit de ene vraag naadloos aan bij de andere.

Ik kan kort zijn. Ik ben niet zo enthousiast over die oproep van het ABVV, hoewel elke vakbond natuurlijk zijn rol moet spelen en recht op een mening hierover heeft. Het is net onze ambitie de werkzaamheidsgraad van 55-plussers in Vlaanderen te verhogen. Ik wil evenwel de kanttekening maken dat dit om veel meer dan enkel SWT gaat. Zoals ik naar aanleiding van de vorige vraag heb gesteld, is de werkbaarheid heel belangrijk. We moeten langs vier sporen aan de slag gaan.

Ten eerste moeten we werk maken van actieve loopbanen. Als mensen in een job zitten die hen op een dood spoor brengt, moeten we met hen een andere richting durven uitgaan. Het is belangrijk dit vroeger te detecteren dan nu het geval is.

Ten tweede moet het werk werkbaar zijn. Er zijn veel technologische innovaties die op dit moment zeer goed kunnen worden ingezet om jobs werkbaarder te maken, maar ze bereiken nog niet iedereen. We moeten inzetten op een bredere verspreiding hiervan.

Ten derde moeten de werkgevers oudere mensen kansen geven. Ik zie nu wel wat problemen. We hebben het vaak over discriminatie op de arbeidsmarkt, en dan kijken we vaak naar een naam die anders is of zo, maar in een aantal sectoren is de leeftijdsdiscriminatie een zeer groot probleem op de arbeidsmarkt.

Ten vierde moeten we ervoor zorgen dat we die oudere werkzoekenden bereiken. We willen dit doen door middel van jobhunting. We willen de mensen op maat van hun talenten aan de bedrijven presenteren.

De werkzaamheid van de 55-plussers is, om met een positieve noot af te sluiten, zeer sterk gestegen. In 2008 ging het om 39,6 procent, maar nu is dat 56,5 procent. Ook voor de jaren nadien is het positief. Enkel met betrekking tot de 60-plussers zitten we nog met een heel groot probleem. Er is werk aan de winkel, maar dat heeft ook met de werkbaarheid en de wil te maken.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Het aantal mensen in SWT en op brugpensioen is de voorbije jaren sterk gedaald, van ongeveer 120.000 tot 42.000. Dat is het goede nieuws. Die goede stap is het resultaat van het beleid dat verschillende regeringen hebben gevoerd en dat nog onder voormalig premier Di Rupo is ingezet. Dat heeft zeker zijn vruchten afgeworpen. De mensen die nu op brugpensioen zijn of in SWT zitten, moeten beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt. Alleen valt de activering van die mensen, in alle eerlijkheid, nogal tegen. Volgens de laatste cijfers die ik heb gezien, kunnen we 2,4 procent van die mensen weer aan het werk helpen. Dat is haast niets. Dat is een enorm probleem.

Minister, in eerste instantie moeten we ervoor zorgen SWT te vermijden. Uw herstructureringsplan is al een heel goede aanzet. Bij een herstructurering moeten we de mensen niet in de richting van SWT begeleiden, maar moeten we proberen hen toch aan boord te houden.

Het probleem is natuurlijk dat het aantal werkloze 55-plussers nog altijd ongeveer 41.000 bedraagt. In verhouding tot de totale populatie van de werkzoekenden is dat het hoogst ooit genoteerde aandeel. Hoe kunnen we er misschien voor zorgen dat we nog meer van die werkzoekende mensen weer aan het werk kunnen krijgen?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Voorzitter, voor het Vlaams Belang is het duidelijk. Wie 40 jaar of 66.000 uren heeft gewerkt, mag met pensioen. Dat brugpensioen lost niet veel op. We gaan het pensioenprobleem of de financiering van de vergrijzing niet oplossen door mensen langer te laten werken, maar wel door meer mensen aan het werk te krijgen.

Minister, mijn vraag is heel simpel. Welke acties zult u ondernemen om nog meer mensen aan het werk te krijgen?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, ik pleit er vooral voor geen te straffe uitspraken te doen en of aan ideologische scherpslijperij te doen. Iedereen heeft zijn rol te spelen, ook de vakbonden. Dat is zelfs een belangrijke rol. Volgens mij is de doelstelling steeds hetzelfde, namelijk zo veel mogelijk 55-plussers op onze arbeidsmarkt aan de slag houden. Ik begrijp waarom de vakbonden zich zorgen maken. Als ze naar bepaalde ontslagrondes en andere zaken kijken, denken ze dat het niet goed komt. Deze groep heeft veel minder kansen op de arbeidsmarkt. We moeten ervoor zorgen dat ze zo kwalitatief mogelijk kunnen landen. De uitdaging houdt in dat we ervoor moeten zorgen dat we de discriminatie van 55-plussers aanpakken, dat we voor kwaliteit zorgen en dat we het werkbaar en haalbaar werk voor die groep aanpakken. We moeten ervoor zorgen dat de focus van de discussie verschuift. In plaats van ideologische scherpslijperij, moeten we hier heel hard op inzetten. Op die manier leggen we de oorspronkelijke vraag ook wat droog.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, ik denk dat we wel duidelijk moeten zijn over SWT. SWT – brugpensioenen, zoals het vroeger heette – stamt uit een heel andere tijd, een tijd met heel hoge werkloosheidsgraden, een tijd waarin het moeilijk was om werk te vinden en waarin er een overschot aan werklozen en een tekort aan vacatures was. Dat is nu helemaal omgekeerd. Ik denk dat de inspanningen die de voorbije Federale Regeringen hebben geleverd om SWT af te bouwen, niet meer teniet kunnen en mogen worden gedaan. SWT voldoet niet meer aan de noden van de arbeidsmarkt van vandaag en voldoet ook niet meer aan de wensen van de mensen van vandaag.

Wat wel belangrijk is, minister, is dat mensen die getroffen worden door herstructurering, veel sneller naar een nieuwe job begeleid worden. Uw herstructureringsplan komt daarvoor als geroepen, en vandaar ook mijn bijkomende vraag. Op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat, zeker specifiek de 55-plussers, veel sneller een begeleiding op maat krijgen richting een nieuwe job, vanaf het moment dat er eventueel ontslagen aangekondigd worden in een bedrijf? Want op dit moment wordt er nog te veel tijd verloren bij outplacement en herstructurering.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De doelstelling waar we het allemaal over eens zijn, is meer mensen duurzaam aan het werk houden. Daar zijn twee elementen essentieel in, minister. Ten eerste: discriminatie, ook op basis van leeftijd, maximaal tegengaan. En daar is nog wel wat werk te doen. Ten tweede: ervoor zorgen dat jobs werkbaar en haalbaar zijn. Als we kijken naar het gebrek aan handen in de zorg, dan wordt het zwaar voor een verpleegster van 67 om te werken. Als we kijken naar de fysieke vragen die er gesteld worden op een bouwwerf, dan is dat zwaar voor een bouwvakker van 58. Dus laten we er vooral voor zorgen dat er maatwerk mogelijk is, ook voor 55-plussers, en dat er ook voldoende ruimte is voor wendbaar, werkbaar en haalbaar werk met voldoende verlofstelsels, zodat de carrières duurzamer kunnen worden dan vandaag het geval is.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik denk dat we vooral heel empathisch moeten zijn met de duizenden mensen die vandaag heel goed beseffen dat corona een impact zal hebben op het bedrijf of de organisatie waar ze werken, en met mensen die vaak boven de 50 jaar zijn en die bang zijn om hun job te verliezen en die zien dat het niet altijd evident is om op die leeftijd een job te vinden. Ik heb geen enkele tussenkomst gehoord die ervan uitgaat dat SWT die mensen zou helpen, dus SWT uitdoven lijkt voor mij en onze fractie uiteraard de enige en beste optie.

Daarnaast moeten we gehoor geven aan de bezorgdheid van de 50-plussers die bang zijn om hun job te verliezen en die hem mogelijk ook zullen verliezen. We moeten hen vooral hoop geven, hoop dat deze Vlaamse Regering in die mensen gelooft, dat deze Vlaamse Regering een arsenaal klaar heeft om die mensen mee te gaan opleiden, vorming te geven, stages te laten doen en bij werkgevers te laten komen, en ja, zoals collega Gennez en collega Annouri zeggen, ook om vooroordelen bij de werkgevers over die mensen weg te halen. Ik denk dat we daar nog een weg te gaan hebben. Laat ons die weg inslaan.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, voor jullie is het natuurlijk gemakkelijk om te zeggen dat alle bruggepensioneerden weer aan het werk moeten. Ik begrijp, mijnheer Ongena, dat u hier wilt zitten tot 67 jaar, in een leren zetel, met 6000 euro per maand. Maar dat is natuurlijk niet de realiteit van de meerderheid van de werknemers in ons land. Mensen uit de bouwsector, mensen uit de zorg, mensen uit de schoonmaaksector, die kunnen die keuze niet maken.

Op de sociale media, collega's, circuleert al weken een filmpje van Freddy, begonnen op 16 jaar in de bouw. Hij is schilder in de bouw. Hij is 58 en de dokters zeggen dat hij tot op de draad versleten is. Hij wil op brugpensioen gaan. En u, minister, zegt: 'We gaan hem activeren.' Welnu, de vakbonden vragen om die mens recht te geven op rust en vrijheid. Dat is wat zij vragen. Wij steunen dat volledig. Minister, hoe gaat VDAB zulke mensen, 42 jaar gewerkt in een zwaar beroep, activeren? Dat is mijn vraag aan u.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik zal mijn antwoord niet herhalen. Het gaat over twee luiken. Zo ben ik geen fan om de leeftijd voor SWT te verlagen, maar vind ik wel dat we een viersporenbeleid moeten voeren om werken werkbaar te houden. Alle tussenkomsten die ik vandaag heb gehoord op de vraag en op mijn eerste antwoord, houden verband met een van die vier sporen.

Collega Ongena, u vraagt hoe VDAB omgaat met oudere mensen. Ik heb u net gezegd dat er aan jobhunting wordt gedaan. Voor wie ouder is, kan dat een zeer goed instrument zijn. Ik schakel daarmee onmiddellijk naar collega Annouri.

Collega Annouri, u had het daarnet over Antwerpen. In Antwerpen – u hebt die onderzoeken over discriminatie op de arbeidsmarkt gelezen – is leeftijdsdiscriminatie een prangender probleem dan afkomst. Dat is toch wel iets om bij stil te staan. Hoe ouder je wordt, hoe minder kansen je sowieso krijgt.

Ik heb eerder al gezegd dat ik vanmorgen bij Recticel was. Daar is een studie voorgesteld over de basisindustrie: de chemie, het staal enzovoort. Daaruit blijkt dat er de komende 10 à 15 jaar aan de ene kant 30.000 jobs nodig zijn. Aan de andere kant is de grootste uitdaging van de sector het omscholen van mensen. Collega De Witte, jobs die nu zware fysieke arbeid vereisen, zullen in de toekomst helemaal anders zijn. Zij zullen digitaler worden en met hulpmiddelen worden uitgeoefend. *(Opmerkingen van Kim De Witte)*

Mag ik alstublieft mijn antwoord geven? Ik zwijg toch ook als u spreekt. *(Opmerkingen van Kim De Witte)*

Een klein beetje beleefdheid en respect zou wel nuttig zijn.

De voorzitter: Collega De Witte, minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u, voorzitter.

We zien in sociale werkplaatsen nu al dat mensen die vroeger zware fysieke arbeid moesten doen, nu een cobot hebben, die hen begeleidt en alle zware arbeid voor hen doet. Dat is de toekomst. Maar dat betekent, collega's, dat mensen zich fundamenteel moeten herscholen. En dat is een tweede probleem dat men ziet bij oudere mensen: er wordt minder in hen geïnvesteerd wanneer het over opleiding gaat. Ze volgen minder opleidingen en men vraagt zich af of dat wel nuttig is aangezien ze nog maar een paar jaar te gaan hebben. Maar in de bedrijven waar het wel gebeurt, zien we dat mensen die wel al veel ervaring hebben, vaak het meest enthousiast zijn om mee te gaan in een omschakelings-oefening in een bedrijf. Het vraagt dus ook van de bedrijven echt wel inspanningen om ook oudere mensen op te nemen in de transitietrajecten.

Collega's, het is heel interessant om die studie over de transitie van de basisindustrie te lezen, en te bekijken hoe fundamenteel anders die toekomst er zal uitzien. Dat heeft ook te maken met de belasting op een aantal punten van de job. Collega Gennez, dat is meteen ook een antwoord op uw vraag.

Ik denk trouwens – en dat is ook een uitdaging voor de vakbonden – dat men minder aan pensioendenken moet doen maar meer aan talentdenken: wat kan iemand? Collega Gennez, u hebt zelf gezegd hoeveel handen er nodig zijn in de zorg. Maar wanneer die handen er niet zijn omdat er te weinig mensen zijn die de job kunnen doen, dan zitten we met een groot probleem.

Maar nogmaals, dat vraagt dat we op vier sporen werken. Er moet worden gewerkt aan actieve loopbanen en aan jobs die haalbaar en werkbaar zijn. Daarnaast moeten werkgevers de mensen kansen geven en moeten oudere werkzoekenden kunnen worden bereikt en geënthousiasmeerd.

Ik ben positief, omdat we in heel veel bedrijven positieve gevolgen zien, ook voor duaal leren bijvoorbeeld. Op veel werkvloeren zien we dat veel jongeren in duaal leren stappen, waarbij een wijze, zeer ervaren werknemer zich omschoolt tot coach van die jongeren. Dat is een heel goede zaak, want zo geeft men expertise door.

Collega's, dit is een zeer boeiende uitdaging op onze arbeidsmarkt, maar er liggen ook veel recepten voor oplossingen op tafel, waar ik samen met jullie heel graag wil aan werken.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord

Tom Ongena (Open Vld): Collega De Witte, ik denk dat u niet weet voor welke uitdaging wij staan. De volgende tien jaar staan voor elke vijf mensen die met pensioen gaan, maar vier mensen klaar om de vacatures in te vullen. Dat is een enorme uitdaging. Als we die niet oplossen, dan kunnen we ons welvaartsmodel niet overeind houden. Dan hebben we niet genoeg mensen om onze pensioenen te betalen.

En ik weet dat uw partij dubbel pensioen belooft, pensioen op 50 jaar, dubbele leeflonen, het kan niet op. Maar in alle eerlijkheid: wie zal dat betalen? Wie zal uw plannen betalen? Dat kan alleen maar als we genoeg mensen aan het werk houden.

We moeten het brugpensioen en SWT op het kerkhof laten liggen en tegen Freddy zeggen dat we hem nog nodig hebben, hem zullen helpen en ervoor zullen zorgen dat hij aan de slag blijft, zodat we ook de pensioenen van Marcel en Maria kunnen blijven betalen. (*Applaus bij de meerderheid*).

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Maaïke De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de implementatie van de Nederlands-clausule bij de lokale besturen

De voorzitter: Mevrouw de Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, het Nederlands is de taal die ons allen verbindt. Het is de maïzena van onze Vlaamse samenleving, en het zorgt ervoor dat iedereen – ongeacht afkomst of origine – elkaar begrijpt, elkaar verstaat, en met elkaar kan communiceren. Het Nederlands is dan ook meer dan alleen een taal, het is hier in Vlaanderen ook onze enige bestuurstaal. Het is de bakermat van onze Vlaamse cultuur. Het is dan ook meer dan logisch dat de Vlaamse Regering hier prioritair op inzet en het centraal stelt. Dat zien we ook in bepaalde voorbeelden: we stellen het Nederlands centraal in het inburgeringstraject, maar ook in ons onderwijs zetten we volop in op de goede kennis van het Nederlands.

In dat kader werd ook in het regeerakkoord een clause opgenomen, namelijk de Nederlands-clause. Concreet betekent dat dat de Vlaamse overheid in de samenwerking met derden die clause oplegt. Ze verwacht dat die derden actief het Nederlands gaan gebruiken, zeker en vast ook in hun externe communicatie. Maar dat is natuurlijk niet alleen een taak van de Vlaamse overheid. We moeten ook rekenen op de lokale besturen, want zij zijn ook een belangrijk niveau in het promoten van de Nederlandse taal. Ook daar kijken we ernaar om een Nederlands-clause te gaan opleggen.

Het is zeer logisch dat lokale besturen een belangrijke rol spelen, zij staan ook dicht bij de bevolking, dicht bij de burgers. Sommige lokale besturen hebben ook al zo'n clause opgenomen, denk maar aan Antwerpen. Dit thema is ook veel te belangrijk om zo maar te laten liggen. We moeten hier echt prioritair werk van maken, want het Nederlands is er van en voor iedereen. Ook deze crisis heeft duidelijk gemaakt dat we hier volop werk van moeten maken.

Welke stappen onderneemt u om deze Nederlands-clause toe passen bij de Vlaamse lokale besturen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Vreese, eerst en vooral bedankt voor uw vraagstelling. Er zitten eigenlijk twee elementen in.

Het eerste element: het belang van het Nederlands. Ik onderschrijf eigenlijk volkomen uw analyse ten aanzien van het belang van het Nederlands en dat niet alleen omdat we het wettelijk kader moeten respecteren. Nederlands is de bestuurstaal, daar waken we heel sterk over. We doen dat in de faciliteiten-gemeenten. We hebben dat ook tijdens de coronacrisis gedaan. Daar moesten we soms meertalig meer mensen informeren en mobiliseren om mee te werken, maar we hebben dat wel altijd gedaan in het kader van de taalwetgeving. Daar hebben we ook altijd goed op toegezien.

Het tweede element is natuurlijk de bepaling in het regeerakkoord, waarbij we vragen dat in de subsidiereglementen en samenwerkingsovereenkomsten een clause zal worden opgenomen die het actief gebruik van het Nederlands, minstens in de communicatie naar het publiek, zou promoten. Dat is volgens mij inderdaad een belangrijke zaak. Zeker in het Vlaanderen van vandaag is onze taal – het Nederlands – het bindmiddel. Het is ook het middel om te emanciperen, om deel te zijn van de maatschappij, om niet in een parallelle samenleving terecht te komen. Een Vlaamse overheid die daar vandaag extra op inzet, werkt eigenlijk niet alleen mee aan de bescherming van het Nederlands als onze centrale taal, maar zorgt er bovendien ook voor dat we emanciperen en gelijke kansen creëren voor iedereen.

Daarom heb ik aan het advocatenbureau Stibbe gevraagd om mij een advies te bezorgen over deze Nederlands-clause. Die clause moet natuurlijk conform zijn met de wetgeving en met de grondrechten van mensen. Zodra ik dat advies binnen heb – en ik verwacht dat eerstdaags – zal ik samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), onze administratie, kijken hoe we dit kunnen vertalen naar de lokale besturen toe. Het is evident dat het in eerste instantie ook de Vlaamse overheid zelf is die deze bepaling van het regeerakkoord moet waarmaken. Dat gaan we samen met de hele ploeg doen, daar ben ik van overtuigd. Maar naar de lokale besturen toe zijn we dit dossier aan het voorbereiden op basis van een advies van het advocatenkantoor Stibbe.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Bedankt voor uw antwoord, minister. Wegens het belang van deze prioriteit voor onze partij zal ik dit blijven benadrukken. U weet

als geen ander dat wij, vanuit de N-VA, het Nederlands in alle aspecten van onze samenleving centraal stellen. Daar liegen ook onze inspanningen in het onderwijs niet om. Het is wel zo dat wij al meermaals onze zorgen geuit hebben. Het waren mijn collega Nadia Sminate en mijn collega De Coninck, die bij herhaling geweest hebben op hun zorgen over het wat versoepeld gebruik van meertalige communicatie in de Vlaamse Rand. Zij zullen dat ook blijven aankaarten. Minister, u zei: 'herhaling is de moeder van de perfectie'. Zij zullen die perfectie zeker en vast proberen te benaderen. De taalwetgeving is voor ons dus zeker belangrijk, maar ook de gemeenten spelen daar een belangrijke rol in. Ik verwacht van u daarin ook een bepaalde creativiteit. Zult u naast deze clausule nog andere initiatieven of ondersteuning aan bieden aan de lokale besturen, om het Nederlands nog sterker te integreren in de werking en de ondersteuning van derden?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Taal, en dus ook het Nederlands, kan een verbindend en emanciperend middel zijn om mensen sterker te maken, zeker ook nieuwkomers. Tegelijkertijd moeten we voorzichtig zijn dat we geen extra drempels creëren om mensen echt stappen in onze samenleving te laten zetten, om werk te vinden, om een betaalbare woning te vinden en op een leefbare manier hun leven te organiseren. Ik ben een beetje bezorgd. U bent minister van zowel Inburgering en Gelijke Kansen als van de lokale besturen. Hoe streng ziet u dat instrument? Op welke manier wilt u optreden? Wilt u dat dwingend opleggen voor alle lokale besturen, ook degene die vinden dat het op dit moment niet voor hen van toepassing is? Creëert u daarmee geen zeer log instrument? Hoe zorgt u ervoor dat het voor mensen geen extra drempel is om te integreren en om hun toekomst in Vlaanderen uit te bouwen? Op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat het een versterkend en geen verzwarend instrument zal zijn?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Onze fractie is er uiteraard ook van overtuigd dat we er alles aan moeten doen om het Nederlands te promoten. We hebben het gebruik van het Nederlands altijd naar voren geschoven en we zullen dat blijven doen. Die Nederlands-clausule is dan ook een heel goede stap wat ons betreft. Het Nederlands is de start van alle kansen op het vlak van onderwijs, werk, vrije tijd enzovoort. De Vlaamse Regering heeft al een aantal stappen ter zake genomen op enkele beleidsdomeinen. Dat blijkt uit een schriftelijke vraag van collega Janssens.

Ik heb een vraag over de lokale besturen. Hebt u zicht op het veld en op het aantal gemeenten dat werkt met zo'n Nederlands-clausule en daarmee juridische problemen heeft? Het advies kan daarvoor een oplossing bieden.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, af en toe kunt u heel snel handelen. De praktijktesten hebt u heel snel door de regering gejaagd. Toen Black Lives Matter standbeelden aan het vernielen was, hebt u heel snel een handleiding opgesteld om het straatbeeld te dekoloniseren. Dat zijn trouwens allemaal zaken die niet in het regeerakkoord stonden. Maar een eenvoudige kwestie die wel in het regeerakkoord staat, namelijk dat wie subsidies van de overheid wil, een minimum aan respect voor Vlaanderen moet tonen door het Nederlands te gebruiken, lijkt allemaal veel moeizamer te verlopen. Twee jaar na de verkiezingen zitten we nog altijd in de fase van het advies inwinnen. Het pesten van werkgevers met praktijktesten kan wel. Het onderwerpen van onze samenleving aan de woke-waanzin kan ook. Maar respect vragen voor onze taal en onze cultuur lijkt veel moeizamer te verlopen. Ik wil u en ook de N-VA in de

Vlaamse Regering oproepen om daar een prioriteit van te maken. Eis van mensen die subsidies van de overheid willen, respect voor onze taal en cultuur.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank alle sprekers. Laat me opnieuw nog eens het een en ander heel duidelijk benadrukken. Ik begrijp mevrouw De Vreese. Uw fractieleden bewijzen ook in de commissie dat uw fractie een grote aandacht voor het Nederlands heeft in Vlaanderen. Ik deel die volkomen. Ik ben het daar volmondig mee eens. Ik denk niet dat een samenleving kan functioneren als mensen met elkaar niet in dezelfde taal kunnen communiceren. Ik geloof dat mensen geen echte kansen hebben in Vlaanderen als ze geen Nederlands kennen. De leefbaarheid in buurten wordt ondergraven als mensen niet met elkaar kunnen praten. Het beheersen van de Nederlandse taal is een eenrichtingsstraat richting parallelle maatschappij en parallelle gemeenschappen die naast en met elkaar leven. Daarom is het kennen van het Nederlands een absoluut belangrijk instrument. Het is een emancipatorisch instrument voor de betrokkene, maar ook voor de hele samenleving. De heer Vaneeckhout wijst erop dat we voorzichtig moeten zijn dat we geen drempels inbouwen.

Mijnheer Vaneeckhout, de grootste drempel die mensen ondervinden in de marge van de maatschappij, is het niet beheersen van het Nederlands. Ik heb het als burgemeester te vaak ervaren dat mensen hier soms al tien tot dertig jaar zijn en zich niet in onze taal kunnen uitdrukken. Hoe kunnen ze participeren in de maatschappij? Hoe kunnen ze begrijpen wat de overheid hun zegt? Hoe kunnen ze hun burens of de leerkracht op school begrijpen?

De kennis van het Nederlands is cruciaal. Daarom vind ik het ontwikkelen van een beleid waarbij we uiteraard een stap verder gaan dan in het verleden belangrijk. Dat de administratie die de subsidies moet toekennen, vraagt aan die organisaties om ter zake extra inspanningen te doen in het gebruik van het Nederlands als communicatietaal, vind ik een belangrijke stap. Ik schrijf me ook volledig in de vraag aan lokale besturen in om hetzelfde te doen en ter zake een beleid te ontwikkelen.

Uiteraard moet dat gebeuren met respect voor de grondwaarden, met respect voor het rechtskader waarbinnen we werken. En daarom heb ik een advies gevraagd aan Stibbe. Niet om dat op de lange baan te schuiven. Ik wil daar ook mee vooruit. Want er zijn hier en daar al problemen opgedoken met kaders die men heeft aangereikt, omdat ze ingingen tegen een aantal grondrechten, en dat kan niet. En dus moeten we de juiste formulering, de juiste aanpak vinden. En ik zal daar zeker niet mee aarzelen, omdat ik er zelf sterk in geloof. We zullen daar ook in vooruitgaan.

We hebben op dit moment geen beeld van het terrein. We weten niet om hoeveel gemeenten het gaat. Ik weet dat alleszins niet. Maar ik vind het de moeite waard om dat inderdaad ook te onderzoeken en na te gaan waar we dat kunnen doen. Op basis van het advies wil ik de volgende weken en maanden daarin stappen vooruitzetten, zodat de Vlaamse overheid in haar geheel een aantal stappen ter zake kan zetten binnen de verschillende vakdomeinen en de vakrichtingen.

Dat doet niets af aan de rijkdom die Vlaanderen heeft in zijn meertaligheid, in de kennis van vele talen. Dat moeten we blijven promoten. Dat wil niet zeggen dat we ons moeten afsluiten van de rest van de wereld. Maar in onze onderlinge communicatie, in de communicatie als burgers, als lid van deze gemeenschap is het onderlijnen, het uitbouwen en het versterken van het Nederlands volgens mij een heel belangrijke troef. De lokale besturen kunnen in een clause vragen om, in ruil voor subsidies, mee te werken aan die maatschappelijke cohesie, aan die emancipatie en die kansen, door het Nederlands maximaal te gebruiken. Zo'n

clausule lijkt mij een belangrijk instrument dat de samenhang in onze maatschappij alleen maar kan versterken.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik dank u voor uw positief antwoord. Nederlands, Nederlands, Nederlands: we kunnen er niet voldoende een prioriteit van maken. In tegenstelling tot de collega's van Groen ben ik er volledig van overtuigd dat dit emancipatorisch werkt, dat hiermee veel drempels worden weg-gewerkt en dat de mensen hiermee worden geholpen in plaats van omgekeerd. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneeckhout)*

En daarvoor moeten we inderdaad niet alleen kijken naar de Vlaamse overheid, maar ook naar de lokale besturen en eigenlijk naar iedereen die hier zit, om daar samen werk van te maken. Want Nederlands verbindt ons. Dat verdeelt ons niet, niet in geuren en in kleuren. Dat zorgt voor een verbonden maatschappij, voor communicatie tussen de verschillende mensen, van welke origine of afkomst zij ook zijn. Het is een centraal baken van onze maatschappij. Ik hoop dat iedereen in dit halfroond daarvan overtuigd is en met een duidelijke stem spreekt. Het Nederlands is de essentie van Vlaanderen en Vlaanderen vindt zijn essentie in het Nederlands. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneeckhout)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het detecteren van armoede in de klas

ACTUELE VRAAG van Celia Groothedde aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de rol van leerkrachten bij armoede op school

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Goedemiddag, minister Weyts. Dank u wel, voorzitter. Welkom in de sauna.

De voorzitter: Die zijn nog niet officieel open, denk ik.

Caroline Gennez (Vooruit): Vanaf 9 juni. Maar hier kunt u al van een voorproefje genieten. *(Opmerkingen van Kris Van Dijck)*

Met kleren aan, collega's. Alle gekheid op een stokje. Minister, de vzw Krijt, een fusieorganisatie van SOS Schulden op School en 'samen tegen onbetaalde schoolfacturen' (STOS), ondervroeg meer dan drieduizend leerkrachten in het basis- en het secundair onderwijs over kansarmoede. Zes op de tien leerkrachten, heel vaak – gelukkig – middenklassers – geeft aan niet te weten hoe om te gaan met kansarmoedesituaties in de klas.

Minister, de kinderarmoede is de afgelopen jaren enkel maar gestegen. Hetzelfde geldt helaas voor de schoolfacturen. Een op de vijf leerlingen kan niet voldoende gebruikmaken van een computer voor teleschoolwerk, en dat in tijden van verplichte thuisschool, in tijden van corona. Een op de vijf leerlingen, dus ook 20 procent, heeft thuis geen rustige werkplek. En zo, minister, heeft de coronacrisis inderdaad de uitdagingen op het vlak van armoede genadeloos blootgelegd, zeker in ons onderwijs.

En nu weten we allemaal dat onderwijs alleen de armoede niet zal oplossen. Maar ik denk dat we het er ook allemaal over eens zijn dat de afkomst van een kind zijn of haar toekomst nooit mag bepalen, laat staan de financiële situatie van de ouders. De interesses en de talenten van onze kinderen moeten centraal staan, en die maximaal ontplooiën is inderdaad de beste garantie voor een goed en gelukkig leven, op de arbeidsmarkt en in het echte leven. De leerkracht is daarbij inderdaad een coach en een leermeester.

Minister, mijn heel concrete vraag is wat u zult doen om onze leerkrachten zo op te leiden en te versterken dat ze armoede in ons onderwijs niet alleen kunnen detecteren, maar ook dat we ze de tools aanreiken om de studieresultaten van onze jongeren maximaal te ondersteunen?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, die enquête van vzw Krijt, vroeger Schulden op School, was inderdaad heel opmerkelijk. En ze wordt nog veel opmerkelijker in die huidige context van groeiende sociale ongelijkheid, die we ook merken in de schoolresultaten van onze leerlingen dit jaar. Dit jaar worden leerlingen in armoede in de praktijk door de Vlaamse Regering wat in de steek gelaten. En dat is echt verspilling van talent. Dat gaat ook in tegen jullie eigen bedoelingen van excellentie op school.

Leerkrachten hierin alleen laten staan aan de andere kant is ook een recept voor problemen. Want op dit moment zien we dat net jonge leerkrachten, die net van school komen, in de scholen met de grootste uitdagingen terechtkomen. En dat zijn mensen die gemotiveerd zijn. Die komen recht van de opleiding. Het is fantastisch dat leraren uit Limburg en West-Vlaanderen naar de grootstad willen trekken en idealistisch zijn. Maar vaak zijn dat wel mensen die zelf niet uit een grootstedelijke context komen, die zelf geen armoede kennen, die uit midden-klassengezinnen komen. En die praktijkshock kan echt wel groot zijn, minister.

Wat die mensen nodig hebben, wat die lerarenteams nodig hebben, is kennis van de sociale kaart. Dat gaat hen ondersteunen. Die mensen moeten weten welke instellingen er zijn, naar wie ze kunnen doorverwijzen, en hoe die lokale gemeenschap in elkaar zit. En dat kan, minister, daar kunt u iets aan doen. In de lerarenopleiding zou er 'urban education' kunnen worden meegegeven, 'community-based education'. U mag daar gerust een Nederlandstalige term op plakken, geen probleem. De inhoud is belangrijk. Het is nodig dat die mensen weten wat een OCMW is, dat ze dat eens vanbinnen zien. Ze moeten weten dat, als ze een vermoeden hebben van kindermishandeling, ze kunnen doorverwijzen naar een vertrouwenscentrum. En laat ze ook eens langsgaan bij de lokale politie. Wie daar ook een grote rol in kan spelen als brugfiguur, zijn natuurlijk de ervaringsdeskundigen armoede.

Minister, staat u open voor die aanpak voor 'community-based education', zodat leerkrachten dichterbij die schoolrealiteit zitten, zodat ze niet alleen en machteloos staan, en dat hun een netwerk wordt aangereikt waarop ze kunnen steunen en terugvallen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vzw Krijt, die eigenlijk de problematiek signaleert, is net ook de vzw die samen met ons die problematiek aanpakt. Vzw Krijt is inderdaad een fusie, op mijn vraag, om de krachten te bundelen, net in functie van die armoedeproblematiek. Schulden op School (SOS) en samen tegen onbetaalde schoolfacturen (STOS) gaan samen op in vzw Krijt. Ik ondersteun die ook goed met een financiële impuls van 300.000 euro. Zij trachten net om ten aanzien van de groep van bestaande leerkrachten om de schoolteams te sensibiliseren

omtrent die problematiek. Ze houden zich ook bezig met de promotie van afbetalingsplannen en de mogelijkheid daartoe voor scholen. Maar ze richten zich toch vooral op de sensibilisering van die schoolteams, waarbij ze dit schooljaar zeventig begeleidingstrajecten met schoolteams hebben lopen. Maar dat is de focus op de bestaande leerkrachten.

Wat de nieuwe leerkrachten betreft, zitten we toch al veel stappen verder dan u zou kunnen bevroeden. Want ook daar trachten we de leerkrachten in opleiding kennis te laten maken met het leven zoals het is, met de klas van vandaag, in al haar diversiteit en facetten, en met allemaal kinderen met diverse achtergronden en thuissituaties. Daarbij hebben we bijvoorbeeld het project Kleine Kinderen Grote Kansen, waar leraren in opleiding als een soort tweede leerkracht fungeren en meelopen met een bestaande leerkracht, ook in een diverse en een stedelijke context.

We hebben ook Leerbuddy Vlaanderen en de tutoringprojecten. Dat zijn twee aparte systemen die we ondersteunen, en waarbij we opnieuw leerkrachten in opleiding al naar de klasvloer brengen en in contact brengen met jongeren met een leerachterstand. Ze coachen die, maar ze steken daar ook zelf iets van op, en ze maken ook zelf kennis met de concrete leefsituatie van betrokkenen. Dus ook daar zijn we mee bezig, daar hebben we extra initiatieven genomen.

Nog dit jaar zijn we gestart met de Robin-pas. De Robin-pas is een pas die tot stand komt in samenwerking met uitgeverijen, met supermarkten, met winkels allerhande, die kortingen geven aan de houders van die pas. Het gaat heel duidelijk over tegemoetkomingen in het kader van schoolmateriaal. De doelstelling is daar dit jaar 20.000 gezinnen te bereiken, maar volgend jaar al te kunnen schakelen naar de doelstelling van 60.000, een verdrievoudiging van de doelgroep dus. Misschien ook nog een belangrijk nieuw initiatief meegeven: de Digisprong die we realiseren, waarbij we er vanaf het vijfde leerjaar voor gaan zorgen dat alle leerlingen geëquipt worden met een tablet, met een ander ICT-toestel dat allemaal gelijk is voor alle kinderen in de klas, zonder onderscheid van rang of achtergrond.

Dat zijn allemaal heel concrete, tastbare initiatieven die we nemen. Toch zeg ik u, ook met heel veel overtuiging: een school is geen sociale instelling en leerkrachten zijn geen sociale werkers. De kerntaak, en nog veel belangrijker hun kerntaak, is leren, kinderen naar boven duwen op die sociale ladder via het onderwijs. Het onderwijs is eigenlijk de ladder via dewelke men naar boven klimt. Net daarom focust deze regering zo op die onderwijskwaliteit. Verhoudingsgewijs is het hoger leggen van de lat, meer ambitie tonen, naar boven kijken en jongeren naar boven trekken, bij uitstek van toepassing en werpt in eerste instantie vruchten af voor diegenen die het thuis minder hebben. Voor hen is bij uitstek onderwijs het instrument voor sociale mobiliteit. Soms wordt aan mezelf, aan deze regering, aan mijn partij verweten dat, als wij focussen op onderwijskwaliteit, dat iets elitairs, iets rechts is. Het is de meest sociale doelstelling die je kunt inbeelden: inzetten op die onderwijskwaliteit, de lat hoger leggen voor iedereen. Je zult ervoor zorgen dat diegenen die dat het meest nodig hebben en thuis geconfronteerd worden met de grootste achterstand, de grootste sprong naar boven zullen maken. Dat is de doelstelling die ik wil meegeven. De focus op onderwijskwaliteit is bij uitstek een sociale doelstelling. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik zal u een geheim vertellen, minister. Vooruit is uw allergrootste bondgenoot om de lat hoger te leggen. De collega's weten dat. Maar u hebt ook een grote bondgenoot aan Vooruit om de kloof in ons onderwijs te verkleinen. U komt met een initiatief, de Digisprong. Dat is een goed initiatief.

Maar ondertussen is inderdaad een op de vijf van de kinderen die al een jaar uit noodzaak thuisonderwijs moeten volgen, wel nog altijd niet uitgerust met een computer. Dat maakt natuurlijk die kloof onlosmakelijk groter.

Heel concreet heeft Onderwijs inderdaad niet als eerste of enige taak om armoede de wereld uit te helpen. Dat is vooral een opdracht van Welzijn, van lokale besturen. Maar heel concreet, minister, waar het werkt om armoede op school te detecteren, daar zijn brugfiguren actief, daar zijn gezinscoaches actief, daar is de link tussen Welzijn en Onderwijs heel nauw. Vandaar mijn heel concrete vraag: wat gaan u en collega Beke in de Vlaamse Regering doen om gezinscoaches en brugfiguren in elke school actief te maken?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, we zijn het op een aantal punten eens, en daar ben ik blij om. U zegt dat een leerkracht moet kunnen focussen op lesgeven. Daar reik ik u juist een oplossing aan. De lokale context en de sociale kaart kennen, zorgt ervoor dat een leerkracht kan focussen op lesgeven, dat er partners zijn in welzijn waardoor een leerkracht zich niet hoeft te focussen op het oplossen van de problemen, maar kan doorverwijzen en een netwerk heeft. Buddyprojecten zijn zeker goed, maar die blijven wel op zichzelf. Ik geef u een concrete manier om daar verandering in te brengen. Ik hoop dat u daar toch mee aan de slag gaat.

Ik geef u nog een concreet voorbeeld. Vzw Krijt trekt ook al jaren aan de bel om incassobureaus op school te verbieden. Waarom? Omdat onderzoek aantoonde dat schoolfacturen zowat de eerste facturen zijn die ouders betalen. Als die dus niet betaald worden, betekent dat dat mensen in de miserie zitten, in pure armoede. Dat veroorzaakt ook een spiraal, dat zorgt ervoor dat een kind zich onveiliger voelt op school, dat ouders niet meer durven naar een oudercontact te komen, dat een kind van school moet veranderen. Daar kunt u verandering in brengen door incassobureaus op school geen plaats meer te laten. Gaat u daar verandering in brengen?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega's, dank voor de vraag en het belangrijke onderwerp. Collega Tavernier had er ook een vraag om uitleg over ingediend om de problematiek ten gronde in de commissie te kunnen bespreken. Door omstandigheden kon ze niet aansluiten. Dit om te getuigen dat onze fractie zich ook bewust is van de ernst van het probleem. Ik denk dat de minister goed geschetst heeft welke initiatieven er allemaal genomen worden, zowel op het niveau van de betrokken leerlingen, van de leerkrachten in opleiding als van de leerkrachten die aan de slag zijn. De Robin-pas lijkt ons een veelbelovend initiatief en we kijken uit naar de evaluatie volgend jaar. Maar we willen als fractie toch onderstrepen dat onderwijs inderdaad een belangrijke kansenmotor moet zijn voor de betrokken doelgroep en dat dat het beste kan door dat kwalitatief onderwijs aan te bieden. We juichen dan ook toe dat er middelen zijn vrijgemaakt om meer handen in de klas aan de slag te hebben, want dat zal het leren uiteraard ten goede komen.

Minister, u hebt op verschillende niveaus initiatieven aangekondigd, maar zou het ook niet nuttig zijn om op het niveau van de schoolbesturen een aantal initiatieven te nemen zodat elke school goed gewapend is om 'armoedevaardig' aan de slag te gaan?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, u zegt dat de school geen sociale instelling is. Maar ik neem aan dat u weet dat één op de acht leerlingen in Vlaanderen de

school verlaat zonder diploma. Een kind in armoede heeft vijf keer meer kans om bij die groep te zitten en de armoede groeit in onze samenleving. Dus ja, dat heeft effect op ons onderwijs en we moeten dat probleem vastpakken.

Minister, zoals u weet organiseerden we op verzoek van mijn partij in de commissie Onderwijs een hoorzitting over armoede in onderwijs. Alle sprekers zeiden unaniem dat het heel belangrijk is om meer ervaringsdeskundigen en brugfiguren in te zetten. Ik begrijp niet waarom u dan de financiering van de opleiding van ervaringsdeskundigen in armoede stopzet. Er zijn er meer nodig, niet minder.

Zult u na dit onderzoek terugkomen op die beslissing?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Minister, ook mijn collega Loes Vandromme had hierover een vraag om uitleg ingediend omdat we het ook vanuit onze fractie heel belangrijk vinden om armoede in de klas goed op te volgen. Ook het thema ligt ons nauw aan het hart. Samen hebben we de afgelopen maanden in de commissie de hoorzittingen gevolgd rond armoede in de klas. Ook de professor gaf daar duidelijk aan dat leerkrachten een heel belangrijke signaalfunctie hebben. In de lerarenopleiding doet men al heel veel moeite om studenten het bewustzijn voor armoede bij te brengen. Men doet dat aan de hand van praktijkvoorbeelden zoals projecten met armoedeorganisaties, men laat ervaringsdeskundigen aan het woord, enzovoort om daar ook echt de bewustwording goed bekend te maken. Ook in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) staan specifiek rond onderwijs heel wat acties om verder uit te rollen op het terrein.

Er is net door een collega al aangehaald dat de rol van de brugfiguren moet versterkt worden. Wij zijn er vanuit onze fractie ook van overtuigd dat brugfiguren echt wel de lokale werkers zijn en dat we dus ook de bruggen moeten slaan tussen onderwijs, lokale besturen en welzijn. Hoe kunnen we die drie partners met elkaar nog versterken?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik ga met u akkoord dat de focus op onze scholen op onderwijs moet liggen en dat leerkrachten zich moeten houden aan hun kerntaken, namelijk iedereen op een zo hoog mogelijk niveau tillen. Maar we moeten natuurlijk ook wel vaststellen dat de afgelopen jaren de armoede en in het bijzonder de kinderarmoede enorm is gestegen in dit land. Die moet inderdaad zo vroeg mogelijk gedetecteerd worden. Daar kunnen de leerkrachten wel een rol in spelen. Ik vind wel dat niet de leerkrachten die begeleiding moeten doen, want ik denk dat de leerkrachten al genoeg belast zijn.

De bestrijding van armoede zit natuurlijk vooral in het beleidsdomein Welzijn. In hoeverre matchen de bestrijding van armoede op school en de bestrijding van armoede in het algemeen?

Ook onze fractie staat achter het initiatief of de idee van professor Van Lancker om bijvoorbeeld brugfiguren via de lokale overheden, via het stadsbestuur en via het OCMW in te zetten op school.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat ik daarstraks afdoende geschetst heb welke initiatieven we nemen, welke veelal nieuwe initiatieven we nemen ten aanzien van bestaande leerkrachten en ten aanzien van nieuwe leerkrachten, de leerkrachten in opleiding. Initiatieven als gezinscoaches en brugfiguren gaan de actieradius en de taken van het onderwijs te buiten en te boven. Als lokale

besturen en andere beleidsdomeinen op dat vlak initiatieven willen nemen, zullen we die zeker mee ondersteunen. Maar dat gaat wel de actieradius van het onderwijs en onze focus op het leren te buiten en te boven.

Ik vind ook dat we alle onderwijseuro's efficiënt moeten besteden, maximaal in functie van die kerntaak, namelijk lesgeven en zorgen voor een betere onderwijskwaliteit. De vraag wordt gesteld: waarom wordt de financiering van de opleiding voor ervaringsdeskundige in armoede afgebouwd? We hebben die dus niet stopgezet maar afgebouwd. Dat is eenvoudigweg omdat die opleiding niet leidt naar een job. Dat is gewoon de essentie. Er is geen werk voor die afgestudeerden. Dan moeten we die mensen toch ook niets wijsmaken? Dan moeten we daar toch geen geld in investeren, als we weten dat het niet leidt tot een job? Deze opleiding leidt uiteindelijk tot een attestering, waarmee men vervolgens niets of amper iets aankan. Uiteindelijk was het vooral de vzw die de opleiding organiseerde, die dan sommige van de afgestudeerden zelf in dienst nam, en daarvoor opnieuw subsidies vroeg. Ze doen dat met de beste intentie, maar als goede huisvaders moeten wij dan toch optreden en ervoor zorgen dat elke onderwijseuro zo efficiënt mogelijk wordt besteed.

Nog nooit hebben we zoveel initiatieven genomen als onder deze regering als het gaat over het democratischer maken van ons onderwijs en het socialer maken van ons onderwijs. Dat gaat over verschillende kleine projecten, die ik daarstraks heb opgesomd, maar ook over grote projecten, die ik misschien nog niet volledig gededd heb. Ik heb het gehad over Digisprong, over die 385 miljoen euro die we investeren. Maar er zijn ook twee andere grote nieuwigheden in deze regeerperiode. Ten eerste is er de automatische toekenning van de schooltoelagen. Daardoor is het bedrag gestegen van 120 miljoen euro naar 160 miljoen euro, gewoon door die automatische toekenning van de schooltoelagen. Ten tweede is het zo dat scholen met meer kwetsbare leerlingen automatisch ook meer middelen krijgen. Hoe meer kwetsbare leerlingen, hoe meer middelen dat genereert. Weet u wat daarvan het effect is volgend jaar? 540 extra voltijdequivalenten (vte's), 27 miljoen euro extra. Dus nog democratischer, nog socialer, meer dan het ooit geweest is. Dat zijn niet alleen de woorden, dat zijn ook de daden van deze regering. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik ben blij, minister, dat u het GOK-beleid (gelijke onderwijskansen) ondersteunt, een socialistische uitvinding. Ik ben blij, minister, dat u een voorstander bent van kostenbeheersing in het onderwijs. U weet dat de maximumfactuur in het basisonderwijs een socialistische uitvinding is. U weet dat er sinds de vorige legislatuur – en u was toen ook lid van het college dat de Vlaamse Regering toch is – resoluties voorliggen om incassobureaus op school te verbieden, zodat kinderen niet aan de start van het schooljaar komen zonder schoolboeken. Verder ligt er nu een voorstel van resolutie voor – van Vooruit deze keer, nog altijd socialisten – om de maximumfactuur in het secundair onderwijs te introduceren. Dat zijn dus allemaal goede maatregelen, die u bewierookt, die puur onderwijsgebonden zijn en waarvoor we de hand reiken om die nu ook eindelijk in te voeren.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik vind u, naast de minister van Welzijn, eigenlijk een van de belangrijkste ministers voor armoedebestrijding. U hebt een rijkdom aan maatregelen beschikbaar. Ik zou zo graag hebben dat u die aanwendt. U kunt leerkrachten tonen waar ze effectief aan de slag zullen gaan en met welk netwerk ze aan de slag zullen kunnen gaan, zodat ze zich gesteund zullen voelen en zodat ze die excellentie kunnen nastreven die u beoogt. Dan

kunnen ze zich juist op onderwijs concentreren. U kunt de dubbele contingentering behouden, zodat leerlingen onderling zien hoe de ander leeft, hoe een ander stuk van de maatschappij leeft in de eigen klas. U kunt maaltijden ter beschikking stellen van elke leerling, want vandaag zijn er heel veel leerlingen die elke dag met honger in de klas zitten. En dan, collega's, is excellentie onmogelijk.

Maar u kunt er ook voor zorgen dat de vele maatregelen die vandaag met goede bedoelingen worden genomen, terechtkomen bij de mensen die ze nodig hebben. Want vandaag zijn de maatregelen top-down. U bent een N-VA-minister en u draagt de ondernemers op handen. De diensten moeten ook vanuit de gebruikers vertrekken. En daar gaan de ervaringsdeskundigen in de armoede het antwoord op kunnen bieden. Dus grijp die kans aan. Die mensen hebben vandaag geen werk, maar horen het wel te hebben.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toegang tot de lage-emissiezone voor oldtimers

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Goedemiddag, minister, afgelopen zaterdag voerden meer dan vijfhonderd eigenaars van een oldtimer actie tegen een op til zijnde uitbreiding van de lage-emissiezone (LEZ) Gent. Onder de noemer 'Red de oldtimer' reden de deelnemers met hun wagen onder meer over de Gentse ring.

Uit het antwoord op een eerdere schriftelijke vraag kan ik opmaken dat er in Vlaanderen meer dan 115.000 wagens zijn geregistreerd als oldtimer en dus met die befaamde O-nummerplaat rondrijden. Geen van deze wagens heeft nog rijtoegang tot de lage-emissiezones van Gent en Antwerpen. Dat is een grote bron van ergernis bij de eigenaars. Dat is uiteraard te verstaan, zeker voor de personen woonachtig binnen zo'n zone. Zij ondervinden grote problemen. Voor hen is het niet mogelijk om kosteloos met de wagen buiten te komen. Zodra ze van hun eigendom rijden, zijn ze in principe in overtreding.

Collega's, ik ben niet de grote verdediger van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, zeker niet op het vlak van mobiliteitsbeleid, maar toch bestaat er hier in de lage-emissiezone een uitzondering voor oldtimers ouder dan 30 jaar, op voorwaarde dat ze hier zijn ingeschreven en geregistreerd als oldtimer. De Vlaamse eigenaars zouden uiteraard ook graag zo'n uitzondering zien in Vlaanderen. Men heeft hier al stevig voor gelobbyd bij verschillende stadsbesturen, maar zonder enig succes. Noch Antwerpen noch Gent zijn ingegaan op die wens voor een uitzonderingsregel.

Minister, bent u bereid om in het LEZ-kaderdecreet een uitzondering op te nemen voor oldtimers?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, we hebben in de commissie en het parlement meermaals de discussie gevoerd. We hebben ook duidelijk aangegeven dat we het LEZ-kader grondig zouden evalueren. Dat is ook gebeurd, die evaluatie is heel grondig gemaakt, waarvoor mijn dank. Daaruit blijkt nu wel dat het een positief effect heeft, dat kan niet anders, dat staat zonder twijfel vast. Daarnaast mogen we de sociale effecten niet uit het oog verliezen. Zodra we het kader LEZ aanpassen, gaan we met die elementen rekening houden, ook met de sociale kwetsbaarheid en mensen met een handicap.

Ik weet dat er vragen voorliggen, onder andere van de sector van de oldtimers, om een uitzondering te voorzien. We hebben ook al met de stad Gent en Antwerpen gesproken, in het algemeen, niet over de oldtimers zelf. Over hun ervaring en wat eventueel nog moet worden aangepast in het decretale kader LEZ. Ik ga nu nog niet vooruitlopen op alle feiten. Oldtimers zijn maar één sector, er zijn nog andere die uitzonderingen vragen. We moeten zorgen dat de maatregel niet wordt uitgehold. We bekijken dat momenteel. We zullen dit jaar nog, ten laatste tegen september, een aanpassing doen aan heel het kader.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, het is zeer positief dat erover wordt gedacht met die evaluatie. Als u er toch mee bezig bent, en daar eind van dit jaar groen licht voor wilt krijgen, zou ik u willen vragen om nog een stap verder te gaan en om een uitdovingsmechanisme van heel de LEZ-zone te creëren.

De maatregelen van de Federale Regering betreffende de bedrijfswagens en het groot geloof van uw regering in de implementatie van elektrische wagens – zie het laadpaalplan van minister Somers, dat we vorige week nog in de plenaire vergadering hebben besproken – zal het wagenpark in de toekomst in snel tempo vergroenen. Ik heb er alle vertrouwen in: de uitstoot zal dan ook afnemen. Is het dan niet logisch om de lage-emissiezones over enkele jaren volledig af te schaffen of op zijn minst geen verdere verstrenging van de normen toe te laten?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): We hebben iets nieuws gehoord: vertrouwen van de Vlaams Belangfractie in de plannen voor de vergroening van het wagenpark van zowel de Vlaamse als de Federale Regering. Collega's, we zijn blij met dat voortschrijdend inzicht. Dat is bijzonder, bijzonder positief. Beter laat dan nooit.

Collega's, dat neemt niet weg dat het onderwerp van de oldtimers natuurlijk ook relevant is, zo relevant dat het ook in het Vlaamse regeerakkoord is opgenomen. Minister, er moet inderdaad een uniform kader komen voor die lage-emissiezones. We zijn blij dat u die oefening maakt, maar in het regeerakkoord staat ook dat er voor oldtimers een definitieve en uniforme oplossing nodig is. Vanuit die vereniging worden ook een aantal suggesties gedaan om ook hun wagenpark van oldtimers te vergroenen, bijvoorbeeld door het gebruik van e-fuel of biofuel. Hoe staat u daartegenover? Wilt u de bezitters van oldtimers op die manier misschien mee helpen in de vergroening van ons wagenpark, waarin u, zoals u daarnet hebt gemerkt, hier in het Vlaams Parlement kamerbreed wordt gesteund?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ook wij zijn voorstanders van zo'n lage-emissiezone. U wijst er terecht op dat de impact op de luchtkwaliteit en dus op de gezondheid van mensen die in steden wonen, toch echt wel aan te tonen valt. Ik vind het natuurlijk een zeer goede zaak dat u overlegt met degenen die op dit moment een lage-emissiezone hebben, maar alles staat of valt natuurlijk ook met dat kader, dat u nu aan het herbekijken bent. Ik wil u niet inhoudelijk opjagen ter zake, want het is makkelijk om hier voortdurend bijkomende eisen op tafel leggen, maar wil gewoon een heldere vraag stellen. Ik vond het nogal vaag. 'Zeker voor het einde van het jaar', zegt u. Als ik het goed hoor, bent u toch al wel wat gevorderd met uw huiswerk. Kunt u concreet aangeven wanneer u ongeveer met dat huiswerk naar het parlement komt?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Zo is er natuurlijk al veel gras voor de voeten weggemaaid. Minister, mijn fractie verwelkomt ook de toch al behoorlijk concrete tijdsindicatie. Ik denk dat in dit dossier het gezond verstand moet primeren. Ik wil u vandaag niet oproepen om heel dat beleid inzake lage-emissiezones op de schop te doen gaan. We hebben ook heel bewust veel autonomie gelaten aan de steden en gemeenten, voorlopig toch, tot het hele park vergroent, en dan zien we wel weer. Eigenaars van oldtimers zijn echter mensen die ook een deel van het erfgoed in stand houden. Als het dus echt over oldtimers gaat, en niet over achterpoortjes om een oude auto nog in roulatie te houden, dan lijkt het me logisch dat zij een vrijstelling krijgen. Ook de steden en gemeenten zullen een zucht van verlichting slaken als wij daarover tegen het einde van het jaar een eenduidige lijn kunnen geven. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Afgelopen weekend was er een groot spektakel op de Gentse Ring: er reden daar heel wat oldtimers rond. Voor de mensen in de oldtimers was dat echter veeleer een treurmars. Ze kunnen vandaag nog rondrijden op de kleine ring, maar als de LEZ wordt uitgebreid, kunnen ze de stad nergens meer binnen. Collega's, het gaat hier niet over mensen die honderden kilometers afleggen met een oldtimer. Het gaat over mensen die met liefde aan hun autootje of auto werken en daar enkele keren per jaar, wanneer het mooi weer is, mee rondrijden. Dat is een hobby voor die mensen, een levenswerk en ze zien dat nu in het water vallen als die LEZ zou worden uitgebreid. Voor die mensen wordt het dan betalen, verhuizen of de oldtimer wegdoen. De PVDA wil die eisen ondersteunen. We zijn, zoals u weet, geen voorstanders van de LEZ, omdat die asociaal en contraproductief is, maar ook die eisen van die oldtimerverenigingen willen we ondersteunen, en we hopen dat er naar hen zal worden geluisterd.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik dacht eigenlijk dat er in het decreet al mogelijkheden bestaan om voertuigen ouder dan 40 jaar toch op de weg te houden in de lage-emissiezones. Als het om een zeer beperkt aantal voertuigen voor occasioneel gebruik gaat, over echte oldtimers, zoals al gezegd, dan blijft die extra luchtvervuiling inderdaad wel beperkt, en dan denk ik dat die zaken zeker bespreekbaar zijn. Het mag echter natuurlijk, zoals collega Schiltz zegt, ook geen achterdeur worden om alle mogelijke oude, vervuilende voertuigen ten onrechte op de weg te houden. Minister, wat de vraag betreft of er aanpassingen nodig zijn, daarvoor wachten wij graag uw evaluatie af.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Die evaluatie is gebeurd en was positief. Ik wil beklemtonen dat het niet zo is dat de afgelopen maanden niets is gebeurd. Een bekommernis van velen onder ons is hoe we moeten omgaan met de mensen die het niet breed hebben of kwetsbaar zijn. Als we het kader aanpassen, zullen we rekening houden met dat element.

Mijnheer Rzoska, de steden die hier effectief gebruik van maken, Gent en Antwerpen, stellen zeer terechte vragen over eventuele aanpassingen. Er zijn al heel wat stappen voorwaarts gezet en het is de bedoeling in september 2021 naar de Vlaamse Regering te stappen, en vervolgens kan dit natuurlijk zo snel mogelijk naar het Vlaams Parlement komen.

Ik heb verschillende sprekers horen vragen hier goed naar te kijken, want de oldtimers mogen geen achterpoort voor andere zaken worden. Dat is niet de bedoeling. Het Vlaams Belang vraagt de LEZ's volledig af te schaffen. Het is de

bedoeling dat de emissievrije wagens hun intrede doen. Wat de bedrijfswagens betreft, wordt 2026 naar voren geschoven. De technologie zal vooruitgaan. Als het sneller kan, is dat natuurlijk des te beter. Dit moet uiteraard gebeuren met respect voor de lopende leasingcontracten, maar ik heb begrepen dat dit het geval zou zijn. De omschakeling naar emissievrije wagens zal tijd vergen. Dan kunnen we hier eens over nadenken, maar op dit moment is het belangrijk dat we ons aan de evaluatie houden en naar de voorliggende vragen van de twee steden en van de sector kijken. Ik wil beklemtonen dat de oldtimers geen grote groep vormen. In september 2021 gaat dit dossier naar de Vlaamse Regering. Daarna komt het naar het Vlaams Parlement.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, ik vind het positief dat u wilt ingaan op de suggestie om, net zoals in het buitenland, oldtimers vrije toegang tot de LEZ's te geven. Iedereen weet dat de oldtimers niet het probleem zijn en wegens hun geringe gebruik amper uitstoot veroorzaken.

Iets minder positief ben ik over het feit dat u de hele LEZ's niet wilt afschaffen. U weet dat mijn partij een tegenstander van dit systeem blijft. We vinden dat een zoveelste pestbelasting voor onze automobilisten, die al heel veel belastingen betalen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het bestuiversplan, in het kader van de Week van de Bij

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, in deze setting zou ik het, met uw welbevinden, heel graag eens over de bloemetjes en de bijtjes hebben. In menig Vlaams huisgezin leiden dergelijke gesprekken tot een wat gênante vertoning, maar met die preutsheid geraken we nergens. Ik nodig iedereen graag uit de kaarten bloot op tafel te leggen, want het gaat niet goed met de bij, en als het niet goed gaat met de bij, gaat het niet goed met de bloemetjes.

We kunnen er even om lachen, maar in alle ernst is de helft van onze wilde bijen bedreigd of al uitgestorven. Met de andere helft gaat het ook niet goed. Studie na studie toont dit aan. Samen met andere bestuivers spelen bijen een onmisbare rol in de ecosysteemdiensten die onze planeet tot een leefbare planeet maken. In dat opzicht wil ik nog even aanstippen dat maar liefst 87 van de 115 belangrijkste voedselgewassen voor de bestuiving afhankelijk zijn van de wilde bij. Samen vormen zij ook nog de plantengroep met de hoogste voedingswaarde. Zonder een herstel van de bijenpopulatie gaat het, met andere woorden, de verkeerde kant uit.

Minister, er zijn in het verleden al verschillende waardevolle initiatieven genomen, maar het resultaat laat op zich wachten. U hebt al eerder gerefereerd aan de noodzaak bijkomende inspanningen te leveren. Ook vorig weekend hebt u daar in Bokrijk naar verwezen. Mijn vraag is eigenlijk heel eenvoudig. Welke inspanningen en initiatieven plant u in de nabije toekomst om tot een bestuiversplan voor Vlaanderen te komen, zodat we onze biodiversiteit veilig kunnen stellen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega. Uiteraard deel ik uw bezorgdheid over de achteruitgang van de bijen. Die zijn ook heel belangrijk voor onze biodiversiteit.

Uit de recent verschenen rode lijst blijkt dat meer dan de helft van de bijensoorten op ons grondgebied bedreigd is. Dat wil zeggen dat we acties moeten ondernemen. De Week van de Bij is zondag gestart. De bedoeling daarvan is om op een heel laagdrempelige manier te informeren en te sensibiliseren, bijvoorbeeld als het gaat over het maaien van je gazon. Ook bij de Vlaamse openbare diensten is een aangepast maaibeheer van groot belang, en ook de reductie van pesticiden.

Daarnaast zetten we vanuit het Departement Omgeving ook heel wat campagnes op over ontharden. Want heel veel van de bijensoorten hebben hun nest ondergronds. Minder verharding is dus niet alleen goed voor ons allemaal, voor de waterproblematiek enzovoort, maar dus blijkbaar ook voor de bij.

Wat we nu aan het voorbereiden zijn – en dat is ook belangrijk, als je met zulke cijfers zit – is een bestuiversplan voor Vlaanderen, naar het voorbeeld van Noorwegen en Ierland, waarin alle acties opgenomen zijn. Dat kunnen natuurlijk heel wat kleinere acties zijn, maar misschien ook wel grotere, om net een groot resultaat te boeken. De bedoeling is dat we met die acties niet alleen naar particulieren gaan, maar ook naar natuurverenigingen en landbouwverenigingen. Dat is ook heel belangrijk. Vandaag zien we bijvoorbeeld al dat vierduizend landbouwers via de beheersovereenkomsten van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) hun perceelranden aanpassen en ze op die manier ook biodiverser maken. Ik hoop dan ook dat we eind dit jaar een volledig plan hebben met heel wat acties, zodat alles ook gecoverd is om de achteruitgang van de bij tegen te gaan.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Bedankt voor uw antwoord, minister, waaruit ik vooral onthoud dat u bijkomend zult inzetten op het coördineren en samenbrengen van initiatieven en het bijsturen van initiatieven die in het verleden zijn gelanceerd, maar die voorlopig niet het gewenste resultaat hebben gehad.

U wees naar belangrijke partners: landbouw, natuurorganisaties. Ik zou u willen oproepen om daar nog een partner aan toe te voegen, en dat zijn de lokale besturen. We hebben het daar in de commissie ook al over gehad. De lokale besturen gaan op dit ogenblik nog te vaak wat slordig – en dan druk ik mij voorzichtig uit – om met de bepalingen die nu al in het Bermdecreet zijn opgenomen. Ik denk dat het zinvol is om het Bermdecreet kritisch onder de loep te nemen en te kijken hoe we daar ook een instrument van kunnen maken om onze bijenpopulatie beter te beschermen. En dan zijn de lokale besturen, denk ik, een uitgelezen partner. Mijn vraag is dus of u die insteek mee wilt nemen bij de verdere uitwerking van uw bestuiversplan.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er blijkt inderdaad wel enige bezorgdheid uit, maar ik wilde toch op één punt wijzen in dit kader en er een oproep aan koppelen. We hebben net 'Mei maaivrij' achter de rug, of hoe heet het ook weer? *(Opmerkingen)*

'Maai mei niet'. Ik kan zeggen dat we dat nagevolgd hebben. Ik kan aan collega De Bruyn zeggen dat bij mij thuis in de tuin het gras hoog genoeg staat om zijn fantasieën over de bloemen en de bijtjes naar hartenlust en vrij discreet te komen uitleven. *(Opmerkingen van Piet De Bruyn)*

Voor alle duidelijkheid, ik denk dat het weinig zin heeft als men aan alle burgers – want mijn buurman heeft ook meegedaan – die daaraan meedoen tegelijkertijd het beeld geeft van gemeentebesturen die in diezelfde periode wel volop aan het maaien zijn. Of als men vaststelt dat een sector als de landbouw, die volop afhankelijk is van bestuiving, tegelijkertijd ook tekeergaat met bestrijdingsmiddelen

met negatieve effecten. Ik wil dus een oproep lanceren om heel duidelijk te maken dat dit een gecoördineerd en op elkaar afgestemd plan is, waarbij iedereen weet dat zijn inspanningen niet teniet worden gedaan, bij wijze van spreken aan het einde van de straat, doordat anderen gewoon hun gang blijven gaan. Die oproep wil ik hier dus heel graag doen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Collega Tobback, 'als het gras twee kontjes hoog is' maar o zo ver ...

Een veel betere remedie dan ontharden en veel sneller toe te passen, is het probleem van het voedseltekort. Voor meerdere diersoorten is de habitat het belangrijkste, ook voor de bijen. Wanneer er een voldoende divers aanbod is met permanente bloeiboog, dan is er voor elk wat wils. Voorbeelden zijn nectar, pollen, harsen, bloei van hagen en bomen.

Maaï Mei Niet bekt natuurlijk goed, het is ook geen verkeerd initiatief, maar de Week van de Bij zou beter in augustus plaatsvinden. Augustus is een cruciale periode, waarin er veel bloeitekort is, waardoor veel bijen sterven. Verkeerd snoeien is funest. En een klimop die te lang staat en tot bloei komt, oogt slordig en wil men snoeien. Dat is echter een verkeerd initiatief en dus is sensibilisering zeer belangrijk.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Collega De Bruyn, ik dank u voor uw vraag. Ik moet bekennen dat dit zwart-gele thema me wel na aan het hart ligt.

De voorzitter: We zijn allemaal heel geestig vandaag, vind ik.

Imade Annouri (Groen): Dank u wel, ik ben blij dat u mij geestig vindt. Over humor valt niet te twisten, voorzitter.

Minister, het thema van de Week van de Bij is natuurlijk verharding, en dat heeft een reden. Wanneer het gaat over nestgelegenheid of voedselbronnen voor die wilde bijen, dan speelt verharding daar echt een heel negatieve rol in. Het is dan ook belangrijk ervoor te zorgen dat volop wordt ingezet op het voorkomen van verharding en dat uitbreken ervan wordt gestimuleerd.

U hebt zelf ruimte gemaakt voor de proeftuinen droogte, als ik me niet vergis, die ervoor zorgen dat allerlei projecten voor het uitbreken van die verharding worden gestimuleerd. Maar eigenlijk is dat een ad-hocmanier van werken. En dus is mijn heel concrete vraag aan u welke structurele maatregelen u zult nemen om ervoor te zorgen dat het uitbreken van die verharding ook structureel kan gebeuren. Dat is een van de beste cadeaus die we de bijen kunnen geven.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De bijen zijn inderdaad bijzonder belangrijk. Minister, ik denk dat uw voorganger, Joke Schauvliege, in 2016 al een eerste bijenplan heeft gemaakt. Ook vanuit Europa zijn initiatieven genomen. Maar we moeten allemaal vaststellen dat we er nog niet zijn. Bestuivers zijn bijzonder belangrijk voor de biodiversiteit, maar ook voor de land- en tuinbouw. Studies wijzen uit dat bestuivers in de land- en tuinbouw een toegevoegde waarde hebben van meer dan 250 miljoen euro. Vooral in de fruitteelt zijn zij heel belangrijk, maar ook voor andere teelten. Een dergelijk bijenplan, een bestuiversplan is dan ook heel belangrijk.

Een van de succesfactoren van een dergelijk plan is een breed draagvlak en heel veel actoren die meedoen. In Ierland hebben ze bij de tweede generatie plannen 68 verschillende organisaties vanuit heel veel verschillende invalshoeken betrokken. We zouden u willen oproepen om hetzelfde te doen en niet alleen lokale besturen maar ook landbouworganisaties, natuurorganisaties, beheerders van het openbaar domein te betrekken en op die manier de bij te laten zoemen als nooit tevoren.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik dank alle sprekers voor hun tussenkomsten. Ik heb goed begrepen dat iedereen dezelfde bezorgdheid heeft.

Collega De Bruyn, ik ben het ermee eens dat we de lokale besturen mee moeten krijgen, zeker wanneer het gaat over het maaien van de bermen enzovoort. Ik moet ook zeggen dat heel veel Vlamingen hebben meegedaan met die heel laagdrempelige actie Maai Mei Niet. Het ging over immens veel mensen, mijn felicitaties voor iedereen dus. Het is natuurlijk ook mooi meegenomen en gemakkelijk om niet te maaien. Mijn dank dus aan de initiatiefnemers, dat waren allemaal vrijwilligers.

Collega Annouri, ik deel uw bezorgdheid. We komen daar ook aan tegemoet. De lokale besturen zijn een heel belangrijke partner. We hebben tot nu toe altijd gewerkt met die proeftuinen, maar nu hebben we dus immens veel geld, 15 miljoen euro, vrijgemaakt voor de lokale besturen om dat structureel in te bedden. Dat moet normaal deze maand nog vertrekken naar alle lokale besturen om maximaal werk te maken van die ontharding.

Het is inderdaad zo dat bijna 80 procent van de zandbijen hun nest ondergronds maakt. Daarvoor is ontharding belangrijk, maar bovendien is het ook aangenamer en zorgt het voor meer biodiversiteit, natuur, water. Het gaat dus over verschillende invalshoeken die samenkomen en over verschillende problemen en uitdagingen, zeker in steden en grote steden. Ik blijf herhalen dat wanneer we het wonen in steden aantrekkelijker willen maken, er ook ruimte moet zijn voor die groenere plekken.

Ik herinner mij nog, destijds in het district Antwerpen met collega Schiltz, dat we ook heel veel werken hebben gedaan. Dat blijft ook lopen. Ik heb begrepen dat zij binnenkort met een initiatief zullen komen. Wij zullen dat ook blijven ondersteunen.

Tot slot neem ik ook de opmerking van collega Bothuyne mee. Uiteraard hebben we het liefst een zo breed mogelijke coalitie, met particulieren, lokale besturen, landbouwverenigingen, natuurverenigingen, iedereen, zo veel mogelijk. Ik hoor soms ook de kritiek – de afgelopen maanden en dagen – als reactie op Maai Mei Niet. Men zegt: 'Mensen mogen toch doen in hun tuin wat ze willen?' Ja, uiteraard mogen mensen doen wat ze willen in hun tuin, maar dat was een vrijwillige actie. Dat wil ik nog wel eens beklemtonen. Het was een vrijwillige actie, vooral om te informeren en te sensibiliseren. Het is een heel mooie start, zeker als ik zie dat immens veel Vlamingen daaraan hebben deelgenomen, en er ook van hebben genoten. Ik heb heel veel mooie klapprozen gezien op alle bermen, en nog altijd. Ik zou zeggen aan de lokale besturen, maar ook aan iedereen thuis: het is gemakkelijk, maar het is ook heel goed voor de biodiversiteit, en voor de bij in het bijzonder.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Het zou eigenlijk niet mogen verbazen dat een actie waar opgeroepen wordt om een maand lang niets te doen, zo gewillig gevolgd wordt, maar het resultaat is in elk geval de moeite waard. Ik ben heel blij,

collega's, met jullie ondersteuning voor de aandacht. Dit thema, 'een bestuiversplan aan het einde van het jaar', lijkt mij een haalbare kaart. Als ik hier zie en hoor wat het draagvlak is, en als ik de zinvolle suggesties hoor om te kijken en te zoeken naar een zo breed mogelijk draagvlak en daarbij vooral geen actoren te vergeten, dan denk ik dat een bestuiversplan naar het voorbeeld van Noorwegen en Ierland voor Vlaanderen een goede zaak zou zijn. Minister, wij kijken daarnaar uit. U kunt op onze steun rekenen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over vaccinatie en vakantie

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, de vakantie komt eraan en heel wat Vlamingen willen natuurlijk na een jaar beperkingen genieten van hun herwonnen vrijheid en op reis gaan.

Enkele weken geleden kreeg iedereen al de boodschap om zijn vakantie af te stemmen op de vaccinatie, en niet omgekeerd. Op de website laatjevaccineren.be kon je aan de hand van een tool grosso modo kijken wanneer je in aanmerking zou komen.

Maar wat blijkt? De leveringen van het Johnson & Johnsonvaccin zijn zeer onzeker, en het Johnson & Johnsonvaccin gaat nu tijdelijk ook niet toegediend worden bij mensen onder 41 jaar. Daarop haalde het agentschap de tool van de website. Nu kan men het tijdstip van zijn vaccinatie niet meer voorspellen vanwege die onzekerheden. Dat maakt natuurlijk het puzzelwerk om je vakantie te plannen echt wel heel moeilijk voor de Vlaming.

Vaccinatiecentra worden overspoeld met telefoons, met vragen. De richtlijn naar de vaccinatiecentra was om geen data te verplaatsen omwille van vakantie. Maar nu blijkt dat er toch vaccinatiecentra zijn die dat wél doen. Er is dus echt wel heel veel verwarring op het terrein. Het gevaar bestaat dat mensen hun eerste of tweede prik gaan missen, of gaan weigeren. Dat zou echt wel nefast zijn voor onze vaccinatiegraad. Er heerst ook onduidelijkheid over het interval voor een tweede prik. Hoelang kunnen we die uitstellen, en gaat die dan nog effectief zijn?

Dokter Stroobants heeft gezegd: 'Laat ons de vaccinatie aanpassen.' Hij zei: 'Laat alle leeftijden komen, en zorg ervoor dat zij zichzelf kunnen inschrijven wanneer het hen past.'

Minister, er is heel wat frustratie bij de mensen. Er is echt wel nood aan meer klaarheid en een eenduidige werkwijze om ervoor te zorgen dat de mensen, ondanks hun vakantieplannen, zich toch kunnen laten vaccineren in de zomer.

Mijn vraag is dan ook heel duidelijk: gaan mensen effectief hun data, omwille van vakantie, toch kunnen verplaatsen, en wat met het interval van de tweede prik? *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dank u wel, collega Saeys, voor deze vraag. Om zo veel mogelijk mensen met een gerust gevoel op vakantie te laten gaan, moeten we vaccineren, vaccineren, vaccineren. Dat doen we nu ook. We vaccineren deze maand juni aan een vaccin per seconde. U bent 2 minuten aan het spreken geweest en intussen hebben we al 120 Vlamingen gevaccineerd. We zullen de

komende 2 weken 1.275.000 vaccins zetten. In die 2 weken zijn er 1.200.000 seconden, dus u kunt dat allemaal narekenen.

Wat de vaccinatiecampagne betreft, zitten we op schema. We hebben de 65-plussers gevaccineerd en 85 procent van de mensen met onderliggende aandoeningen is gevaccineerd. Daar zullen er nog een aantal bij komen. Daarmee bedraagt de vaccinatiegraad in ons land 80 procent voor mensen met onderliggende aandoeningen, zoals het Overlegcomité dat ook aan alle regio's heeft gevraagd. Op dit ogenblik heeft 51,6 procent van de Vlamingen minstens een eerste prik gekregen. Daar komen de komende maand nog heel veel Vlamingen bij.

Uw vraag is terecht. Op dit ogenblik zijn we aan het onderzoeken om, wanneer iedereen de kans heeft gehad om in te gaan op een vaccin, voor wie geen tweede vaccin heeft gekregen om een of andere reden, vanwege vakantie, ziekte en dergelijke meer, in een inhaalmoment te voorzien en om in de tweede helft van augustus bij wijze van spreken een veegwagensysteem te organiseren. We zijn die mogelijkheid aan het bekijken. We zijn daar nu nog niet aan toe omdat we op dit ogenblik nog volop aan het puzzelen zijn om zo veel mogelijk mensen een eerste vaccin te kunnen geven.

U hebt het pijnpunt aangehaald. Dat is het Janssensvaccin. Alle regio's en ook Europa hebben erop gerekend om daar in de tweede helft van juni gebruik van te kunnen maken. We hebben in onze campagne in een half miljoen van de 1,4 miljoen vaccins voorzien. Dat was een voorzichtige berekening om iedereen een eerste prik te kunnen geven. Er blijft onduidelijkheid bestaan over de leveringen. We hebben daarover vanmorgen ook gesproken op de interministeriële conferentie. Ik hoop dat we daarover de komende dagen meer duidelijkheid kunnen krijgen. Hetzelfde geldt ook voor de vraag over de resultaten van het eventuele onderzoek.

Nog een laatste puntje: ik heb gevraagd aan de experts, onder andere professor Van Damme, hoe we de risico's moeten inschatten als we ruimere intervaltermijnen zouden hanteren.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Dank u wel, minister. Het is heel belangrijk om zoveel mogelijk mensen te vaccineren tegen begin september om een nieuwe golf te vermijden en om zeker die nieuwe varianten zoveel mogelijk buiten te houden. Het probleem is een beetje dat het enthousiasme van mensen afneemt. Ze weten dat ze ook met een negatieve PCR-test op reis kunnen gaan, dus ze hoeven niet noodzakelijk gevaccineerd te zijn. Het is heel belangrijk om ... We weten dat Vlamingen hoe dan ook op reis gaan. Ik denk dat we onze planning klantvriendelijker moeten maken en eventueel bekijken of data niet kunnen worden verplaatst of dat er een systeem komt waarbij mensen zich kunnen inschrijven en zelf hun data kiezen, wat nu al op bepaalde plaatsen het geval is.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, de vraag van collega Saeys is terecht. Je merkt dat de mensen heel wat vragen hebben, dat er heel wat frustratie is. Eigenlijk is dat mijn voornaamste aandachtspunt. Ik zal u niet beschuldigen van problemen met leveringen en Johnson & Johnson. Dat zou ik nooit durven doen. We moeten allemaal erkennen dat we enkel akte kunnen nemen van de feiten en daarmee aan de slag kunnen.

Maar ik merk wel dat er een heel grote frustratie ontstaat bij zeer warrige communicatie: tools voor het berekenen van data die dan achteraf opnieuw offline moeten worden gehaald, grote aankondigingen om een bepaald enthousiasme te doen ontstaan – wat ik begrijp –, maar die uiteindelijk niet ingevuld kunnen

worden. Mensen zijn het overzicht kwijt. Ze zijn niet alleen minder enthousiast – wat een terechte bezorgdheid is van collega Saeys –, maar ze zijn ook gewoon gefrustreerd, omdat ze eigenlijk niet weten wat er binnen hier en een maand te gebeuren staat.

Sta me toe aan te geven dat, nog los van de timing van een aantal dingen, het op maat werken en het op afspraak werken vraagstukken zijn die we al eerder hadden kunnen bedenken en waarop er al eerder een antwoord had kunnen zijn. Wat mensen niet begrijpen, is dat we, een jaar en drie maanden na maart 2020, geen praktische antwoorden hebben op problemen die zich sowieso zouden aandienen.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, de vaccinatiecampagne is nu inderdaad op kruissnelheid. Ook tijdens de zomermaanden zal er nog volop worden gevaccineerd.

Op het terrein leven nog heel wat vragen, vooral bij medewerkers van het vaccinatiecentrum en lokale besturen. Er zijn heel wat vragen over: wat na de zomervakantie? Wat moeten zij verwachten in september en eventueel in het najaar wat betreft het boostervaccin?

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Is er een mogelijkheid om een communicatie te laten gebeuren, ook naar de lokale besturen en vaccinatiecentra? Zij hebben immers vragen over of de contracten voor de zalen en ook voor materiaal al dan niet moeten worden verlengd tot in het najaar. Dat zijn heel praktische zaken, maar het zijn wel de vragen die op het terrein leven. Kan er daarover iets worden gecommuniceerd?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik vind ook dat u het probleem niet mag onderschatten. De boodschap aan de bevolking in de krant van deze week was: de overheid vraagt eerst het vaccin te plannen en dan vakantie.

Ten eerste, voor erg veel mensen kan dat gewoon niet. Heel veel mensen moeten hun vakantie al in januari doorgeven. Zij moeten hun vakantie plannen en kunnen niet eerst wachten op het vaccin en dan hun vakantie inplannen.

Ten tweede, het was gewoon erg onduidelijk wanneer het zou kunnen doorgaan. Want de planningstool is van de site gehaald en mensen weten dus niet meer op welk moment zij ongeveer zullen worden gevaccineerd.

U zegt dat u zult proberen een oplossing te vinden. Maar ik herinner mij dat we hier op 28 april hetzelfde probleem bespraken, vooral over het opvolgvaccin. Het ging erover dat sommige mensen op dat moment op vakantie zouden zijn en dus geen vaccin zouden kunnen krijgen. U zei dat we dan zouden kijken naar een ander moment, na de zomer, voor een opvolgvaccin.

Ik stel vast dat we hier met een groot probleem zitten, dat serieus weegt op de mensen. De vaccinatiebereidheid kan serieus onder druk komen te staan. We moeten dat probleem collectief oplossen.

De voorzitter: Goed. Uw vraag luidt?

Lise Vandecasteele (PVDA): En we moeten dat nu doen, zodat we volgende maand niet opnieuw hetzelfde probleem hebben. Minister, wat zult u vandaag doen om die oplossing te bieden voor mensen die met vakantie zijn op het moment dat ze hun vaccin kunnen krijgen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Eerst en vooral wil ik mij excuseren bij collega Sintobin, die ik vandaag teleurstel omdat ik zelf geen vraag heb ingediend over de interministeriële conferentie (IMC).

Maar minister, de IMC heeft vandaag niets beslist. Dat is althans wat er op Belga stond. Tegelijkertijd was er een bericht op Het Nieuwsblad dat zei dat de IMC het Overlegcomité zou adviseren dat er twee prikken in plaats van één nodig zijn om een groen certificaat te krijgen om te reizen.

Minister, de vraag is natuurlijk: waarom er is er niets beslist? En klopt het bericht dat er toch twee prikken nodig zouden zijn, alhoewel de coronacommissaris en ook uzelf iets anders hadden voorgesteld?

Er is natuurlijk ook heel goed nieuws. De versoepelingen kunnen vanaf 9 juni ingaan, omdat 80 procent van de patiënten met comorbiditeit is ingeënt. Collega's, dat komt omdat 85 procent van die categorie in Vlaanderen is ingeënt. In Wallonië is dat 72,7 procent en in Brussel 65 procent. Het is dankzij Vlaanderen dat de versoepelingen voor heel België kunnen ingaan. En dat is een heel positieve noot, minister. Ik wil u vragen om de andere regio's te blijven aansporen om die vaccinatie doelstellingen effectief te halen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik was helemaal van de kaart toen ik deze middag merkte dat collega Parys geen vraag had ingediend. Maar er moet voor alles een eerste keer zijn, collega.

Minister, het is misschien wel leuk om te weten hoeveel vaccins er gezet worden per minuut of zelfs per seconde of per dag, maar ik denk dat de mensen vooral willen weten wanneer ze op vakantie kunnen gaan. De mensen hebben vorig jaar al geen vakantie kunnen nemen, en eigenlijk was er nu perspectief. Er werd perspectief geboden. U hebt sinds een paar maanden gezwaaid met de datum van 11 juli, maar nu blijkt dat we die niet zullen halen.

U zult het met mij eens zijn dat vakanties niet geboekt worden net de dag voor men op reis vertrekt, maar weken of maanden, en soms zelfs een half jaar op voorhand. Ik vind dus dat dit debat veel te laat gestart is. Ik vind het eigenlijk onbegrijpelijk dat jullie daar als overheden nu nog over moeten debatteren, en dat zelfs uit uw antwoord blijkt dat u nu nog niet weet welke richting het uitgaat.

Ten tweede komt daar natuurlijk nog de verwarring bij op Europees niveau. Ook daar is er nog niets duidelijk over wat er moet en kan, of wat bepaalde landen zullen beslissen: één vaccin, twee vaccins, een vaccin en een test? Ik lees bijvoorbeeld dat minister Vandenbroucke zegt dat één vaccin en een PCR-test (polymerase chain reaction) voldoende zal zijn, maar dat ze de mensen die geweigerd hebben om zich te laten vaccineren, de test zouden laten betalen. Bij de anderen zou men het gratis maken. Ik wil graag van u weten wat uw standpunt daarover is, want dit lijkt mij toch niet echt correct.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, dit is een probleem dat ik nu al letterlijk elke week aangebracht heb, al meer dan een maand, omdat je dat ook gewoon van ver zag aankomen. Ik weet niet of u dat beseft, maar de mensen die op dit moment een uitnodiging krijgen zullen bijna allemaal hun tweede vaccin moeten krijgen midden in het bouwverlof, ook met de flexibiliteit die met de eerste spuit

wordt gegeven. Ik vraag hier dus al langer om ook flexibiliteit te geven voor die tweede spuit.

Het antwoord dat u altijd geeft is ten eerste dat er heel veel vaccins worden gezet. Ik heb al vaak gezegd dat ik dat heel positief vind, en dat ik u daarin steun. Ten tweede zegt u dat de mensen maar hun vakantie moeten plannen op het moment dat ze hun vaccinatieplanning kennen. Maar de realiteit is dat dat voor veel mensen niet kan, en dat ze afhankelijk zijn van bijvoorbeeld het bouwverlof. Ik vraag nogmaals om die mensen nu eens duidelijkheid te geven. Want het tweede wat u dan altijd zegt is dat we zullen bekijken of we daar iets aan kunnen doen. Maar dat is nog altijd niet duidelijk voor die mensen.

Ik heb een heel concrete vraag: steunt u effectief het voorstel dat ik zelf vorige week in de plenaire al heb gedaan, en wat ook minister Vandenbroucke aangeeft, om deze zomer goedkope of gratis testen aan te bieden aan al wie nog niet de kans heeft gekregen zich volledig te laten vaccineren? Zo kunnen ook die mensen toch met een gerust hart op vakantie vertrekken, na een heel zwaar jaar.

– Kris Van Dijck treedt als waarnemend voorzitter op.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Anaf, ik zal beginnen met te antwoorden op uw vraag. Ja, ik denk dat wie nog niet de kans heeft gekregen om zich te laten vaccineren, inderdaad gratis of op een zeer goedkope manier een PCR-test moet kunnen ondergaan. Daar hebben we vanmorgen op de interministeriële conferentie over gesproken en ik denk dat daar eigenlijk wel een grote consensus over is.

Ten tweede herinner ik mij ook nog dat u uw geloof in het Janssen-vaccin hebt uitgedrukt. Als ik van u was, wetende waar u woont, zou ik dat ook gedaan hebben. Maar dat hebben we eigenlijk met z'n allen gedaan, voorzitter. We hebben met z'n allen geloof gehecht – en wat mij betreft doe ik dat nog steeds – aan het Janssen-vaccin. Maar dat is wel een noodzakelijke voorwaarde. Ik begrijp natuurlijk absoluut al die mensen die na een zwaar jaar op vakantie willen gaan. Dat is ook waarom ik maanden geleden heb gezegd dat we er alles aan moeten doen wat in onze mogelijkheden ligt om iedereen een eerste prik tegen 11 juli te geven. Dat is niet alleen vanwege 11 juli, maar omdat op 12 juli het bouwverlof begint. Dat heb ik hier ook al vaak gezegd.

Terzelfdertijd heb ik gezegd dat dat afhankelijk is van de levering. De onzekerheid van het Janssen-vaccin blijft daarin dus meespelen, en dat irriteert mij mateloos. Ik krijg daar grijze haren van, omdat ik de vraag en de verzuchtingen die jullie allemaal hebben, natuurlijk bijzonder goed begrijp. Want dat zijn ook de mijne. Ik zou niet liever hebben dan dat ik daar deze week definitief uitsluitel over heb. Men had mij gezegd dat dat vorig weekend zou gebeuren. We hadden het de week daarvoor vernomen. We hadden het twee weken geleden vernomen. Men heeft nu gezegd dat dat uitsluitel misschien tegen het einde van de week komt. En als dat er is kunnen we opnieuw beginnen te puzzelen.

Waarom kunnen we op dit ogenblik, bijvoorbeeld over dat inhaalvaccin in de tweede helft van augustus, niets zeggen? Ik zou niets liever hebben dan dat ik dat vandaag al op tafel kan leggen. Maar als we met ons land 1,4 miljoen vaccins missen in het tweede kwartaal, wil dat zeggen dat we die vaccins moeten vullen met andere vaccins, van Pfizer bijvoorbeeld. Dat wil dan zeggen dat je die vaccins die je eigenlijk voorzien zou kunnen hebben voor een inhaalvaccin later op het jaar, sneller zult moeten doen om iedereen een eerste prik gegeven te hebben, wetende dat je het Janssen-vaccin maal twee moet doen als je dat wilt vervangen door andere vaccins, want die moet je twee keer prikken. Wat ik niet

ga doen, is hier nu vandaag plechtig zeggen 'dit zal het zijn, op deze manier', met als resultaat dat we honderdduizenden en honderdduizenden Vlamingen daardoor geen eerste vaccin kunnen geven, omdat we dat eigenlijk al geprogrammeerd hebben voor het tweede vaccin later op het jaar, of later in de zomer. Voor mij blijft de absolute eerste prioriteit zorgen dat iedereen een eerste keer gevaccineerd is. Of je nu het Janssenvaccin neemt, of AstraZeneca, of Moderna, of Pfizer, iedereen weet dat als je een eerste prik gehad hebt, je dat onmiddellijk ziet in de ziekenhuisopnames en in de mortaliteitsstatistieken. Daarom zeg ik dat dat voor mij de absolute eerste prioriteit is.

Vergeef me dan inderdaad dat die tool offline gehaald is moeten worden. Dat klopt, omdat het een verwachtingspatroon opwierp dat we niet meer konden garanderen ten gevolge van het uitblijven van het nieuws van Janssen. Want dat zou betekend hebben dat de mensen daar dan op gerekend hebben en daarvan uitgingen. Wij hebben telkens onze vaccinatiestrategie gepresenteerd en aangepast op basis van de cijfers die we op de interministeriële conferenties krijgen van het coronacommissariaat. We hebben die niet uit onze duim gezogen. Dat betekent dat je soms moet versnellen en soms moet terugschakelen om zo veel mogelijk en zo snel mogelijk te zorgen dat de vaccins, als ze geleverd zijn, in de arm van de mensen komen.

Ik krijg ook vragen van vaccinatiecentra die vragen om een klein beetje meer stabiliteit te geven, want de ene week moeten ze 600.000 vaccins zetten – zoals twee weken geleden –, vorige week was het 300.000 en nu is het weer 600.000 vaccins. Die stabiliteit leveren, dat kan ik doen. Maar dat betekent dat je dan veel meer gaat 'frontloaden' van vaccins en pas later gaat doorgeven. Dat kan toch ook niet de bedoeling zijn. Iedereen heeft hier gezegd dat je moet zorgen dat je de doorlooptijd tussen de levering van de vaccins en het toedienen, zo snel mogelijk houdt. Dat is wat we doen. Dat betekent dat je wendbaar moet zijn, dat je moet versnellen zoals nu en volgende week: nog eens 1,2 miljoen vaccins. Toen wij hier in januari onze plannen bekendgemaakt hebben en gezegd hebben dat we in juni een half miljoen vaccins gingen zetten, daar zitten we nu aan. 'Juni vaccinatiemaand', dat heb ik hier in januari gezegd. Daar zitten we aan: 600.000, 700.000 per week, dat komt op 2,5 miljoen en zelfs iets meer vaccins die we deze maand gaan zetten. We houden dus onze strategie daarrond aan, zoals ik het ook belangrijk vind om onze strategie aan te houden om te vaccineren volgens leeftijd. Ook bij de mensen zonder onderliggende aandoeningen, 65 in dalende orde, blijft leeftijd het belangrijkste criterium. Vandaar blijft ons advies om dat op die manier te blijven doen.

Wat één en twee prikken betreft, collega Parys, heb ik vandaag opnieuw op de interministeriële conferentie gezegd om, zoals de coronacommissaris het in het verleden gezegd heeft en het Europees Parlement dat in het verleden aanbevolen heeft, één prik te geven.

– Liesbeth Homans, voorzitter, treedt als voorzitter op.

Er is overleg. Misschien moet ik dat toch nog even zeggen, want dat is wel bijzonder belangrijk. Dat gaat over wie er naar ons land kan komen, dat gaat niet over: heb ik één of twee vaccins nodig als ik naar Frankrijk, naar Spanje, naar Luxemburg, naar Nederland, naar Ierland of waar dan ook op vakantie ga? Die bepalen dat immers zelf. Daarom is het belangrijk dat er Europees overleg is en dat die regels op elkaar worden afgestemd. Er is Europees overleg, en collega Vandenbroucke heeft terugkoppeling gegeven van dat overleg vanmorgen en gezegd dat in dat Europees overleg gisteren het gros van de landen uitgaat van twee prikken. Dat zal een van de discussie-elementen zijn die op het Overlegcomité aan bod zullen komen, om daar uiteindelijk over te trancheren.

Collega De Rudder, wat betreft het ongeduld van de vaccinatiecentra: ik hoop hun inderdaad zo snel mogelijk duidelijkheid te geven. We zullen in de schoot van de regering spreken over wat we na augustus nog verwachten van de vaccinatiecentra.

Over het boostervaccin hebben we in deze plenaire vergadering en in de commissie ook al gesproken. In ons land hebben we 23 miljoen vaccins aangekocht voor het najaar 2021 en het voorjaar 2022. Op dit ogenblik weten we nog niet hoe die precies ingezet zullen worden. We zijn daar verschillende scenario's voor aan het uitrollen. Waarom weten we dat nog niet? Omdat we nog niet weten wat de karakteristieken van dat boostervaccin van Pfizer zullen zijn. Zal het aangeraden worden om dat aan iedereen te geven, aan kwetsbare groepen, aan 65-plussers, aan jongeren, aan schoolgaande mensen of aan de beroepsbevolking? Dat zijn allemaal verschillende parameters die we nu nog niet kennen, maar waar we wel verschillende mogelijke scenario's voor aan het voorbereiden zijn.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, er zijn nog heel wat onduidelijkheden. Ik begrijp uw frustratie in verband met de leveringen van Johnson & Johnson, want ze is ook de mijne. Maar er zijn toch nog een aantal zaken die op korte termijn duidelijk gesteld moeten worden. Bijvoorbeeld, gaan we nu toch Johnson & Johnson toedienen onder de leeftijd van 41 jaar? Gaat er een eenduidige strategie zijn binnen de vaccinatiecentra? Want nu hangt het echt af van de plaats waar je woont en of data worden verschoven of niet. Dus mensen moeten echt duidelijkheid krijgen of ze hun data kunnen verplaatsen, ja of nee. Ik denk dat we deze zomer echt moeten inzetten op een flexibele planning, dat we ook rekening moeten houden met de wens van mensen om op vakantie te gaan. Dat moeten we maximaal doen. Ik hoop alvast dat u die oproep meeneemt.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de laattijdige uitbetalingen van het leefloon door lokale besturen

De voorzitter: Mevrouw Verheyden heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, eind vorige week bracht het 'Limburgse Staatsblad' het verhaal van problemen die zich voordoen door het laattijdig uitbetalen van de leeflonen. In sommige gemeenten zou men zelfs systematisch het leefloon te laat uitbetalen, waardoor mensen die al in een zeer penibele situatie verkeren in een nog penibelere situatie terechtkomen. Het gaat dan vooral over de groep die in de een of andere schuldenregeling zit.

Het lijkt op het eerste gezicht misschien een heel banaal probleem, maar dat is het allesbehalve. Voor wie elke euro moet omdraaien, voor wie zeer weinig financiële reserves heeft, betekent een leefloon dat te laat komt voor sommigen echt wel dat ze een aantal dagen zonder basisbehoeften moeten leven, moeten kiezen tussen een maaltijd of een doktersbezoek.

Op het federale niveau hebben we zo ook al gelijkaardige problemen gekend bij het te laat uitbetalen van de werkloosheidsuitkeringen. Het OCMW is toen ook in de bres gesprongen. Ik weet zelfs niet of de problemen vandaag al zijn opgelost. Maar ook toen kwamen de financieel kwetsbare personen in de problemen.

Minister, het is absoluut niet mijn bedoeling om u vandaag de schuld te geven van al die problemen, absoluut niet. Dat zou ook niet eerlijk zijn. Ik stel u deze vraag omdat u bevoegd bent voor armoedebestrijding en u ook de coördinerende

minister voor het armoedebelief binnen de Vlaamse Regering bent. Ik schets deze problematiek omdat het toch ook wel voor een deel een probleem van bewustzijn is, bewustzijn vanwege allerhande actoren, zowel lokale, Vlaamse als federale overheidsinstanties. Op welke manier gaat u die overheidsactoren die met financieel kwetsbare personen werken sensibiliseren om incidenten zoals het laattijdig uitbetalen van leeflonen in de toekomst te voorkomen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, ik zou het inderdaad absoluut geen banaal probleem noemen. Voor sommigen klinkt het misschien banaal, maar niet als je in de betrokken situatie zit. Collega Groothedde zei gisteren nog: 'Als je op het einde van de maand dagen te veel hebt, dan zit je met een probleem.' Dat is het probleem dat u schetst. Ik zou het absoluut geen banaal probleem willen noemen.

Zoals u weet, is de wetgeving op de leeflonen een federale regelgeving. Ook de manier waarop die uitbetaald moeten worden is geregeld in federale koninklijke besluiten (KB's). Die zeggen inderdaad heel duidelijk dat er tijdig en op een correcte manier uitbetaald moet worden om het probleem dat u naar voren hebt gebracht te kunnen ondervangen.

Wij hebben contact opgenomen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) om van hen eens te horen of dat nu een veelvuldig probleem, een structureel probleem was. Zij hebben ons gezegd dat dit niet het geval was. Dat is wat wij zelf toch ook al vernomen hebben: dat dit geen veelvuldige, structurele problemen zijn. In het betrokken geval heb ik ook de duiding gelezen die de burgemeester gaf bij de alleenstaande casus. Tezelfdertijd benadrukte hij echter ook wel dat zorgen voor een correcte en tijdige uitbetaling van het grootste belang is. Ik denk dat hij niet alleen als burgemeester van Beringen heeft gesproken maar dat eigenlijk alle driehonderd burgemeesters dat ook vinden.

Er werd ook de link gemaakt met de integratie met de OCMW's. Dat lijkt me eigenlijk een bijzonder vreemde link te zijn. Het is alleszins iets wat wij tot nu toe nooit gezien of ervaren hebben, integendeel. Ik denk dat de sociale reflex bij lokale besturen alleen maar groter geworden is door het sociale beleid niet meer als een apart eiland te zien maar deel te laten uitmaken van de lokale besturen.

Ik denk dat het belangrijk is – daar hebt u ook naar verwezen en dat onderschrijf ik helemaal – dat sociale werkers hier ook mee aan de kar trekken. U weet dat wij in Vlaanderen met Sterk Sociaal Werk een belangrijk project hebben opgezet waar dit soort zaken natuurlijk ook aan bod komen: ervoor zorgen en iedereen mobiliseren en sensibiliseren dat die uitbetalingen op een correcte en tijdige manier gebeuren.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Dank u wel, minister. Ik ben blij te horen dat u zelf stappen gezet hebt. U hebt contact opgenomen met de VVSG en met burgemeesters gebabbeld. U geeft aan: gelukkig is er geen structureel probleem bij de gemeenten, bij de lokale besturen. Maar het gebeurt helaas wel. Het gaat dan misschien over een paar dagen, maar op sommige mensen heeft dat natuurlijk een heel grote impact.

Als ik mag, wil ik ook graag de rol van de schulden in de hele armoedeproblematiek – daar heb ik het al vaker over gehad – even aanhalen, en dan specifiek de schuldaangroei. Want eind 2019 zouden 120.000 Vlamingen een afbetalingsprobleem hebben volgens de statistieken van de Nationale Bank. Schulden zijn er en zullen ook altijd bestaan. Tot op een zekere hoogte is dat ook geen probleem.

Het wordt pas problematisch als die schulden niet afgelost kunnen worden, natuurlijk, en als de put groter en groter wordt en mensen daar totaal niet meer uit raken.

De regering heeft natuurlijk al, in deze COVID-crisis, heel goede maatregelen genomen. Ik ben natuurlijk wel benieuwd naar wat de impact zal zijn na die gezondheidscrisis, ondanks de goede maatregelen van de Vlaamse Regering. Zomaar geld ertegenaan gooien: we weten dat dat allemaal niets oplost. Alles staat of valt met een stabiele job, met een stabiel inkomen. Ik heb de volgende vraag over die schuldpreventie, minister. Hoe staat u tegenover het idee om nog meer in te zetten op schuldpreventie, bijvoorbeeld in het Vlaams actieplan?

De voorzitter: Oké. Collega's, de laatste weken loopt het echt wel de spuigaten uit. Iedereen – niet alleen u, collega Verheyen, voor alle duidelijkheid – overschrijdt zijn spreektijd. Ik weet niet of dat jullie al opgevallen is. Mij maakt dat allemaal niets uit, al zit ik hier tot 22 uur voor de actuele vragen. Maar dit heet het 'actuele vragen-uurtje'. We zitten hier minstens vier en een half uur.

Katja Verheyen (N-VA): Het waren toch maar een paar seconden?

De voorzitter: Ik heb het niet alleen over u. Het is al heel de middag zo, het is al een paar weken aan een stuk bezig. U hoeft zich absoluut niet gevisieerd te voelen. Maar als iedereen er een paar seconden over gaat, of tien seconden, of een minuut, dan kan het natuurlijk wel een beetje uitlopen.

Mevrouw Groothedde heeft het woord, voor één minuut.

Celia Groothedde (Groen): Minister, de verschillende Limburgse schuldbemiddelaars hebben inderdaad aan de bel getrokken, niet alleen omdat ze zelf te laat het geld ontvangen, maar effectief omdat ze – zoals u zei – het te laat kunnen doorgeven aan de mensen die op hen een beroep doen. Dat is voor die mensen echt een ramp, want die leven echt met een heel klein inkomentje. De Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten was daar heel duidelijk over en heeft gezegd: de wet legt strikte betalingstermijnen op en die moeten gerespecteerd worden. Laattijdige uitbetaling geeft zelfs recht op intresten.

Nu weten we wel dat de OCMW's een heel grote werkdruk ervaren op dit moment. Dat hebben ik en andere collega's al geregeld aangehaald, dat weet u ook. Door de pandemie is er natuurlijk veel meer werk voor hetzelfde aantal of een lager aantal mensen. Mijn vraag is de volgende, minister. Hoe gaat u dit probleem oplossen? Niet alleen het probleem van de niet-uitbetaling maar ook van de ondersteuning van de OCMW's die die grote werklast niet meer aankunnen? En bijkomend: kunnen mensen die nu in heel grote problemen zitten door de niet-uitkering rekenen op proactieve informatie over die intresten waar zij recht op hebben als verschoning?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het spreekt voor zich dat termijnen gerespecteerd moeten worden. Mensen in schuldbemiddeling zijn zeer kwetsbaar, ze hebben geen financiële reserves. Het is de taak van een lokaal bestuur om er tijdig en zoals afgesproken voor te zorgen dat die mensen hun uitkering krijgen. Natuurlijk, er zijn een toenemend aantal dossiers door corona, er is personeelstekort, dat valt natuurlijk te betreuren. Ik hoop vooral – omdat lokale besturen erg erg wendbaar zijn –, dat zij dit snel zullen oplossen, en dat we erop kunnen vertrouwen dat dit van zeer korte duur is geweest.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voor mensen die in armoede leven en zeker mensen die in schuldbemiddeling zitten, is dat maandbudget sowieso heel krap. Dan is elke dag dat de uitbetaling vertraging oploopt voor die mensen zeer zeer moeilijk. Ik geloof dat we dat allemaal onderschrijven. Ik heb naar aanleiding van deze vraag met een aantal OCMW's contact genomen en ze bevestigden allemaal dat het geen wijdverspreid probleem was. Gelukkig. Maar elk probleem is er één te veel.

Mevrouw Verheyden stelde een bijkomende vraag over armoede. Armoede is heel breed. Vrijdag stond een overeenkomst met het steunpunt geagendeerd op de Vlaamse Regering. Is er al zicht op de timing van het kader en de uitrol van de gezinscoaches? U weet dat we dat heel erg belangrijk vinden in het kader van het armoedebeleid. Is daar al een timing voor?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Het is duidelijk dat het leefloon en de maatschappelijke dienstverlening er niet zomaar zijn, en ook dat lokale besturen die eigenlijk heel zorgvuldig toekennen aan wie het nodig heeft. Ik ben heel tevreden, minister, dat u zegt dat het probleem van de laattijdige betaling geen Vlaanderenbreed probleem is.

Het was ook mijn indruk dat de lokale besturen heel hard werken om alles rond te krijgen, dat de maatschappelijk werkers met het hart op de juiste plaats ook heel hard werken. De problemen die er dan toch zijn, moeten naar boven komen. Minister, als er problemen zijn, waar in Vlaanderen kunnen die mensen zich melden?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Het is toch een probleem dat mij van verschillende kanten werd meegedeeld. Het gaat niet enkel over de mensen. Ik had een patiënt op consultatie die haar medicatie pas een week later kon gaan halen, omdat ze geen geld had omdat haar leefloon te laat gestort werd. Er was een signaal van de schuldbemiddelaars. Het is een probleem dat veel aandacht vergt. We moeten zien dat we dat oplossen. Het weinige geld dat ze hebben te laat krijgen, maakt soms het verschil tussen eten op de tafel hebben of geen eten op de tafel. Dat is belangrijk.

Het is ook gelinkt aan de hogere werkdruk bij de OCMW's. Die is enorm gestegen. Er moeten 4 à 5 procent meer uitkeringen betaald worden. Hoe gaat u bijkomende middelen vrijmaken om extra personeel aan te werven zodat de werkdruk bij het OCMW tot een redelijk niveau kan worden teruggebracht?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Verheyden, de problematiek en thematiek van de schuldpreventie is een belangrijke problematiek. We zijn in overleg met de gerechtsdeurwaarders. We willen een protocol met hen afsluiten, ik hoop dat dat gaat lukken. Daarnaast ondersteunen wij verschillende projecten rond schuldpreventie – u hebt daar onlangs nog een schriftelijke vraag over gesteld – omdat het inderdaad een reëel issue is.

Mevrouw Groothedde, het ondersteunen en sensibiliseren is inderdaad belangrijk, daarom doen wij een beroep op verschillende partners: Ceres, Welzijnszorg, Armoede in Zicht, Bind-Kracht van de Karel De Grote hogeschool, het Netwerk tegen Armoede, de Teams advies en ondersteuning (TAO's), om deze problematiek niet alleen op de agenda te zetten maar ook mensen te sensibiliseren en hen te ondersteunen, en om het belang van het probleem goed in te schatten en

niet te onderschatten. Nogmaals, voor sommigen maakt die paar dagen geen verschil, maar voor velen is het van wezenlijk belang.

Collega Anaf, wat de gezinscoaches betreft, daarover heb ik inderdaad een dossier voorbereid. Dat is zo goed als klaar, maar ik kan daar nog niet op vooruitlopen. Daar hebben we echter inderdaad ook verder werk van gemaakt. Ik verwijs naar wat u en collega Warnez hebben gezegd. Er zijn veel algemene problemen als het over armoede gaat, maar ik denk niet dat dit een algemeen probleem is. Het is goed dat dat hier ook is gezegd. Als er gevallen zijn waar dat toch een probleem is, zoals het geval waarover we nu spreken, dan is er een klachtenprocedure bij het lokaal bestuur, bij de ombudsman. Daar kan men terecht.

Collega Saeys, collega Vandecasteele, wat het personeel van de OCMW's en de werklust betreft, dat is federale materie. Dat betekent dat, als er extra werklust is, er daarin moet worden geïnvesteerd vanuit de federale overheid. Federaal minister Lalieux is bevoegd ter zake. Zij heeft de OCMW's daar ook in versterkt.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, dank u. Ik zal u in de toekomst nog wel bevragen over al deze thema's. Om af te sluiten richt ik me graag tot de collega's schepenen en burgemeesters hier aanwezig, en ook thuis, opdat zij er zelf in hun eigen gemeente ook op zouden toezien dat die leeflonen zeker op tijd worden uitbetaald. Ik ben zelf ook schepen van Welzijn. Ik zal er ook op toezien dat dat gebeurt.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het wegvallen van de compensatieregeling in de kinderopvang

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, collega's, in tijden van crisis zie je waar de echte prioriteiten liggen. Steeds opnieuw zien we dat voor deze Vlaamse Regering en ook deze minister van Welzijn die prioriteit in elk geval niet bij de medewerkers van de kinderopvang ligt, en blijkbaar ook niet bij de jonge ouders, en zelfs niet bij onze kleinste kinderen. Wat kun je anders immers concluderen als de Vlaamse overheid eigenlijk als een dief in de nacht helemaal op het laatste moment de compensatiemaatregelen voor de kinderopvang stopzet? Goed, de cijfers zien er gelukkig inderdaad beter uit. Dat is een verdienste van ons allemaal. Er is steeds meer mogelijk. Dat is een goede zaak. De finish is in zicht, maar we zijn er nog niet. Toch gaat de Vlaamse overheid net op dat moment een maatregel afbouwen die er mee voor heeft gezorgd dat onze kinderopvang-initiatieven relatief veilig konden blijven gedurende heel die periode.

Tot twee dagen geleden kon je als ouder bij de ziekte van je kind dat kind financieel ongestraft thuishouden. We weten allemaal dat wat voor kinderen, voor baby's slechts een hoestje is, voor volwassen mensen echt een gevaarlijke ziekte kan zijn. Iedereen die kleine kinderen heeft of zich nog levendig kan herinneren hoe het was met kleine kinderen, weet ook dat die hoestjes of snotneusjes tijdens de winter wel heel frequent voorkomen. Dat is gewoon iets waar kleine kinderen tijdens de winter veel last van hebben.

Dat beleid heeft gewerkt. Dat heeft ervoor gezorgd dat heel weinig kinderopvanginitiatieven uiteindelijk hebben moeten sluiten, in het algemeen. Minister, nu schaft u dat af, en hoe. We weten dat de minister-president vaak voor zijn beurt versoepelingen aankondigt. De kinderopvanginitiatieven moesten dit

afgelopen vrijdag vernemen, terwijl het gisteren is ingegaan. Dat is volgens de sector het zoveelste bewijs dat u hen niet serieus neemt. Net in deze sector schaft u de ondersteuning af, terwijl net deze medewerkers, ook mede door uw keuzes trouwens, nog niet zijn gevaccineerd, maar ook al die jonge ouders nog niet zijn gevaccineerd. Dat zijn net die mensen die nog niet aan bod zijn gekomen in de vaccinatiestrategie. Dat maakt het extra cru. Ik begrijp dat echt niet. Waarom brengt u hen net nu, net voor de finishlijn in gevaar?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Anaf, ik begrijp dat u oppositie moet voeren omdat u in de oppositie zit, maar u moet dat wel op een eerlijke manier doen, en als u het dan toch op een oneerlijke manier doet, probeer dan uzelf niet tegen te spreken. Aan de ene kant zegt u immers dat de kinderopvang geen prioriteit is voor mij, dat dat blijkt uit alles wat het voorbije jaar is gebeurd, en aan de andere kant zegt u dat er in het voorbije jaar veel steun aan die kinderopvang is gegeven en vraagt u waarom we die niet voorzetten. Het is van twee dingen één.

Het klopt wel dat de we kinderopvang het voorbije jaar gigantisch hebben gesteund. In 2020 is 105 miljoen euro als compensaties naar de kinderopvang gegaan. Tijdens de eerste maanden van 2021 is maar liefst 34,5 miljoen euro als compensaties naar de kinderopvang gegaan. Dat is belangrijk, want we willen de kinderen zo veel mogelijk naar de kinderopvang brengen. Die kinderopvang moet open zijn, zodat de mensen kunnen gaan werken, maar ook vanwege de sociaal-pedagogische functies waarin de kinderopvang voorziet.

We hebben die beslissing niet als een dief in de nacht genomen. In oktober en november 2020 hebben we een dubbel mechanisme met een algemene compensatie en een selectieve compensatie uitgewerkt. De algemene compensatie houdt in dat de opvanginitiatieven worden gecompenseerd als opvangprestaties zouden wegvallen. De selectieve compensatie waarin we nu terechtkomen, houdt in dat de sluiting van een kinderopvanginitiatief vanwege een quarantaine of een besmetting ook in juni 2021 wordt gecompenseerd. Het blijft hetzelfde als voor de buitenschoolse kinderopvang, waar we compenseren dat de bubbel van vijftig personen voor enige hinder zorgt om op een normale manier te werken.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, u hebt totaal niet geantwoord op mijn concrete vraag waarom u dat net nu afschaft. Dat was een goede compensatiemaatregel. Al die jonge mensen die in de sector actief zijn, hebben geen prioritaire vaccinatie gekregen. Al de ouders die hun kinderen daar laten opvangen, hebben nog niet de kans gekregen zich te laten vaccineren. Dat is net de groep waarin er nog de meeste besmettingen kunnen zijn. Al de andere mensen hebben vaak al een vaccin gekregen. Ik begrijp niet waarom dat net nu wordt afgeschaft.

Wat de timing betreft, zal ik een mail voorlezen die ik zelf ook heb gekregen: "Beste ouders, we streven ernaar op een duidelijke manier te communiceren met onze ouders en we vinden het bijzonder jammer dat het ons door de laattijdige en onduidelijke communicatie vanuit de overheid niet makkelijk wordt gemaakt. Minister Beke heeft beslist vanaf 1 juni over te schakelen naar het systeem van selectieve compensatie. Het moet echter nog formeel worden goedgekeurd. We houden jullie op de hoogte." Die mail dateert van 28 mei 2021. Wat moeten die ouders en de mensen in de kinderopvangsector nu denken? Ze hebben hier een aantal weken geleden gestaan. Zoveel steun vanuit de sector is er niet. Vertrouwt u ouders niet om de juiste keuzes te maken? Waarom schaft u dat net nu af?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, we hebben daar in het verleden al in de commissie over gesproken. Er zijn natuurlijk twee belangrijke partijen. Als er veel minder kinderen zijn, zien de kinderopvanginitiatieven hun inkomen terugvallen. Langs de andere kant zijn er de ouders die nog respijtdagen hebben en niet moeten betalen voor die dagen waarop hun kind afwezig is. Dat zijn twee elementen die hier een rol in spelen.

Minister, we hebben de communicatie ook gezien. We gaan ervan uit dat u op basis van cijfers kunt aantonen dat dit het geschikte moment is om met de algemene regeling te stoppen en met de selectieve regeling van start te gaan.

Mijnheer Anaf, ik moet zeggen dat er wel degelijk iets in de plaats is gekomen, namelijk de selectieve regeling in het geval een kinderopvanginitiatief door een mogelijke uitbraak wel degelijk moet sluiten.

Minister, als uit de analyse zou blijken dat er toch weer meer besmettingen zijn – wat we niet hopen –, is er dan een kans dat er opnieuw iets algemeen komt of is dat pad definitief verlaten?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik heb een nieuwsflash. De coronapandemie is nog niet voorbij. Nog niet iedereen is gevaccineerd en de mensen die in de kinderopvang werken, hebben geen voorkeursregeling voor vaccinatie gekregen. Het is onbegrijpelijk dat u die financiële compensatieregeling nu zo snel mogelijk wilt terugdraaien. U staat te springen, maar we zijn er nog niet.

Er is wel degelijk een groot verschil voor en na de coronapandemie. Nu zullen ouders opnieuw worden gestraft als ze een ziek kind naar de opvang brengen. Dat is net wat we nog steeds willen vermijden. Dit treft vooral mensen in armoede. Ze hebben het al niet breed, maar daarnaast zijn ze vatbaarder voor het virus en worden ze moeilijker bereikt met de vaccinatiecampagne. Dit zal die mensen dubbel zo hard treffen. Bovendien wordt dit een risico voor de kinderverzorgsters die in de kindercrèches al een jaar lang in de strijd tegen het coronavirus staan.

Minister, ik vraag u deze compensatieregeling voort te zetten tot de coronapandemie onder controle is.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, het is duidelijk: de kinderopvangsector en de ouders zijn hier weer de dupe. Twee weken geleden heb ik u verteld over Romina en Cindy. Zij zijn onthaalouders in het sui-generisstatuut. En dat wil zeggen dat zij verbonden zijn aan een dienst en dat zij voor de dagen waarop een kind niet aanwezig is, ook geen loon krijgen. Dat is heel simpel, want de ouder betaalt voor de afwezige dag, maar het geld dat de ouder betaalt, wordt geïnd door de dienst. In dit specifieke geval gaat er dus eigenlijk niets naar de sui-generisonthaalouder. Die zijn daar opnieuw getroffen. En ten tweede zijn natuurlijk ook de ouders getroffen, want zij moeten betalen volgens het principe 'opvang bestellen, is opvang betalen', ook al kan hun kind niet naar de opvang.

Ik denk dat u vergeet dat er in deze pandemie heel veel ouders zijn die getroffen zijn door werkloosheid en die het ook financieel lastig hebben, en voor wie het nu natuurlijk niet opportuun is om die ouderbijdrage aan te rekenen. Mijn vraag is dus ook heel simpel: waarom hebt u die algemene regeling afgeschaft? Want dit is totaal onrechtvaardig en zeer beledigend voor de sector en voor de ouders.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De kinderopvangsector heeft het het voorbije jaar ook wel heel moeilijk gehad. Ze zijn in moeilijke omstandigheden een heel jaar blijven werken. Om hun zekerheid te geven, voor hun werknemers die er elke dag zijn blijven werken, en ook om ouders niet te laten betalen wanneer hun kinderen niet naar de opvang konden gaan, is er een algemene compensatieregeling uitgewerkt, heel terecht. Vlaanderen heeft daar in totaal, vorig jaar en dit jaar, al ongeveer 140 miljoen euro aan besteed. Dat is heel terecht, maar alles evolueert natuurlijk. En ondertussen zien we dat het virus vermindert, dat de vaccinaties vermeerderen en er dus ook weer meer kinderen naar de kinderopvang gaan. Dat is duidelijk. En daarom, collega Anaf, is het algemene compensatiemechanisme overgeschakeld naar een selectief compensatiemechanisme. U doet alsof alles is afgeschaft. Dat is niet zo.

Minister, ook in de volgende periode gaan we wel nog geconfronteerd worden met clusteruitbraken, vandaar mijn vraag. Zal die selectieve compensatie ook verdergezet kunnen worden in juli en augustus?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, we hebben het al vaak gehad over de compensatieregeling in de kinderopvang. Ik ben blij dat het een hele tijd geleden was. Maar nu wilt u eigenlijk het gewone reglement weer instellen, behalve in een paar uitzonderingen van collectieve thuisisolatie, sluiting of doelgroepisolatie.

Minister, dit is echt een ongelukkige samenloop van omstandigheden en een ongelukkige timing, als je het samenlegt. Die regeling kwam er om ervoor te zorgen dat ouders hun kind bij de minste zorg thuis zouden houden. Dat staat nu dus op de helling, vooral bij mensen die elke cent omdraaien. Mensen in kinderdagverblijven zijn niet prioritair gevaccineerd als zorgberoep. U weet dat daar grote ongerustheid rond is. En u weet ook wat de situatie in de kinderopvang nu is. Ze zijn altijd open gebleven. De omstandigheden waren nog zwaarder dan anders. Die zijn al loodzwaar. En de sfeer staat keihard gespannen. De mensen in de kinderopvang, dat ligt 'à vif'.

Vorige week hebt u een heel menselijk signaal getoond, en nu krijgen ze een compleet ander signaal. Wat zijn de reacties uit de sector hierop, minister? Wilt u dit nog terugdraaien of uitstellen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het is inderdaad zo dat in de buitenschoolse opvang de algemene compensatie blijft. Bij de baby's en peuters in de opvang is er de selectieve compensatie. We voorzien dat dus nog altijd, wanneer er sluitingen zijn. Het is wel heel belangrijk dat we ook de leefbaarheid van de kinderopvang-initiatieven gaan monitoren en dat we kijken naar de bezettingscijfers van deze maand. Mijn vraag is of dat gaat gebeuren, en dan het liefst maand per maand, om te kijken of de maatregelen die nu lopen, voldoende zijn.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, wat het vaccineren van mensen in de kinderopvang betreft was ik daar als minister bevoegd voor de kinderopvang absoluut voor. Maar als minister bevoegd voor de volksgezondheid met als doel zoveel mogelijk mensen zo snel mogelijk te vaccineren, heb ik een andere beslissing moeten nemen tijdens de interministeriële conferentie. We hebben dat moeten doen omdat andere ministers, andere regio's en andere overheden daar allerlei andere zaken aan koppelden: het vaccineren van de brandweer, de Civiele Bescherming, het leger, de douaniers, het onderwijs enzovoort.

We hadden daar allemaal op kunnen ingaan maar dan konden we vandaag niet zeggen dat we al 52 procent van de Vlamingen hebben gevaccineerd. Dat had ons inzake vaccinatiesnelheid enorm achteruit gesteld, ook tijdens de volgende maand.

Van twee dingen één: men kan niet bij de eerste ronde, bij de vraagstelling over vaccinaties, vakantieplannen enzovoort aan de minister vragen wat hij zal doen om zoveel mogelijk Vlamingen te vaccineren tegen de vakantie en aan de andere kant vragen waarom al die verschillende doelgroepen niet zijn voorgetrokken. Dat zijn stellingen die hier zijn geponeerd en waar ik eventjes de puntjes op de i wil zetten.

Als het alleen over de kinderopvang had gegaan en we daarover een akkoord hadden bereikt, dan zou ik het niet gelaten hebben. Maar de kar werd door anderen overladen waardoor we daartoe verhinderd werden.

Bovendien zult u zich herinneren – die instructie is meer dan twee maanden oud – dat we met de overschottenregeling honderden mensen in de kinderopvang hebben gevaccineerd. Mensen in het kleuteronderwijs en bij de politie kunnen wel prioritair mee aan bod komen.

Telkens als ik in een vaccinatiecentrum kom, vraag ik of men met die problematiek van overschotten is geconfronteerd, of men daar gebruik van heeft gemaakt en hoe dat het geval is geweest. Vandaar dat ik durf te zeggen dat velen op die manier mee zijn gevaccineerd.

Wat de compensatieregelingen betreft, hebben wij op zich niets afgeschaft. Hier wordt gezegd dat ik nu plots een regeling afschaf. Wij hebben vorig jaar een dubbele regeling uitgewerkt: een algemene regeling en een specifieke, selectieve regeling. We hebben toen afgesproken dat we dat zouden doen op basis van de circulatie van het virus en het aantal besmettingen en dat we dat maand na maand zouden monitoren en dat ook maand na maand zouden beslissen.

Wanneer dus het aantal besmettingen daalt van 1499 naar 732, dan moet men daar ook de consequenties uit trekken. Collega Daniëls, u vraagt me wat er gebeurt wanneer dat cijfer opeens opnieuw zou stijgen. In dat geval zal ik naar de regering gaan en dan hoop ik steun te krijgen, ook van de N-VA, om dat opnieuw voor die maand te doen. Ik ben blij dat u dat ook zo naar voren hebt gebracht.

Wat de kinderopvang betreft, is er geen enkele Vlaamse Regering die in één legislatuur tijd zoveel in de kinderopvang investeert, los van die 140 miljoen euro aan compensaties. Men doet hier nu alsof dat euro's zijn die niet tellen maar het gaat dus wel degelijk over 140 miljoen euro aan compensaties voor de kinderopvang. Dat zijn terechte compensaties die ervoor moeten zorgen dat zij kunnen blijven werken tijdens deze pandemie.

Daarnaast zullen we structureel 120 miljoen euro bijkomend investeren in de kinderopvang. Het gaat over een groei van 17 procent van het budget. Geen enkele Vlaamse Regering heeft dat ooit voordien gedaan. Daarmee wil ik niet zeggen dat we er al helemaal zijn. We hebben het daar bij een eerdere gelegenheid ook al over gehad maar niemand kan ontkennen dat hier een historische stap wordt gezet, ook richting de kinderopvang.

Voorzitter, dat is wat ik wilde zeggen en daarmee heb ik twee minuten tijd teruggegeven.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, het is duidelijk wat de beslissing was. Maar de realiteit is dus wel dat heel veel van die mensen die in een kinderopvanginitiatief

actief zijn, nog niet gevaccineerd zijn, en ook heel erg veel van de ouders die hun kinderen daarnaartoe brengen. Dus u brengt die allebei in gevaar, net voor de finishlijn, op het moment dat het virus nog wel in onze samenleving aanwezig is. U zorgt voor ongerustheid bij de kinderopvanginitiatieven, u hebt er ook voor gezorgd dat ze misnoegd zijn over de late communicatie, én u brengt ouders in de problemen die nu moeten gaan nadenken of ze toch moeten thuisblijven, en of ze dan moeten betalen ondanks het feit dat hun kind die dag niet naar de kinderopvang geweest is.

Ik vind dat een slechte beslissing. Het was veel beter geweest om ermee te wachten tot op het moment dat alle mensen – zeker al die ouders – minstens hun eerste vaccin hadden kunnen krijgen. Dan had u ze niet in gevaar gebracht. Eigenlijk is dat symptomatisch. Een paar weken geleden stond de sector nog op straat omdat ze vinden dat ze te weinig gehoord worden, nu komt dit opnieuw er nog eens bovenop. Dat gaat niet helpen voor het vertrouwen van de kinderopvangsector. Nochtans verdienen ze enorm veel waardering van ons allemaal. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het preventieve drugsbeleid op school

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het onderzoek naar het preventieve gezondheidsbeleid bij scholen

De voorzitter: Minister Beke, mocht u eraan twijfelen: mijn oren werken nog zeer goed. Ik heb perfect gehoord wat u daarnet influisterde. Ik neem die tweeënhalve minuut zo dadelijk wel terug *(lacht)*.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, ik heb gezegd dat ik niet zou willen dat die twee minuten van mijn fractie worden afgenomen.

De voorzitter: Hoe genereus!

De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik wil eerst starten met een paar dingen waarvan ik hoop dat niemand in deze vergadering het er niet mee eens is.

Eén: ik denk dat ieder van ons bezorgd is over de impact van drugs, en de mogelijke gevaren die dat met zich meebrengt. Twee: ik denk dat iedereen in dat kader ook overtuigd is van het belang van preventie. Drie: minister, ik denk dat we er elkaar vaak genoeg aan herinneren dat middelen niet onbeperkt zijn, en dat we in tijd en geld soms keuzes moeten maken. Vier: ik hoop dat we overtuigd zijn dat, als we middelen inzetten – tijd, geld, mensen –, we dat moeten doen op een manier die evidencebased is, en die werkt. En we hebben in de praktijk gemerkt wat er werkt.

Er was toch een opmerkelijke communicatie in het begin van deze week, minister. Er is een groot onderzoek geweest rond preventief gezondheidsbeleid op school, rond allerlei thema's, maar vooral ook met een stuk rond drugseducatie en preventiebeleid voor wat betreft drugs. En dan komt het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) met een advies om niet te veel en niet te vroeg aandacht te geven aan illegale drugs in klassikaal verband. Het agentschap volgt daarmee eigenlijk conclusies die het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) meegeeft vanuit zijn expertise, vanuit het studiewerk dat het

daarrond heeft verricht. Het gaat er eigenlijk over dat zij adviseren om op het juiste moment, op de juiste plaats, aan de juiste groep een aantal dingen aan te reiken, en vooral ook in te zetten op individuele coaching en begeleiding.

Dan is het wel opmerkelijk dat u, als bevoegd minister, eigenlijk meteen aangeeft dat, wat u betreft, het evidencebased karakter eigenlijk niet zo zeker is, en dat u eigenlijk toch van plan bent de klemtoon te blijven leggen op klassikaal informatie geven over drugs, en rond de maatschappelijke gezondheids- en sociale gevolgen die daarmee samenhangen. Ik vind dat opmerkelijk, en ik ga eigenlijk één heel eenvoudige vraag stellen: hoe zult u zorgen, minister, dat die verwarring opgelost wordt en dat de scholen eenduidig advies hebben over de manier waarop zij moeten omgaan met drugspreventie op school?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, collega Vaneeckhout heeft het onderzoek al geschetst. Daar moet ik niet meer op ingaan. Maar er zijn toch een aantal belangrijke zaken:

Ten eerste wordt er gezegd: scholen gaan bewuster om met gezondheid. Dat is een goede zaak, en die pluim wil ik ook effectief geven aan de scholen. Ik verwijs naar de vraag om uitleg die ik op 26 januari heb gesteld. Daar bleek toen uit het VAD-onderzoek dat zowel voor alcohol als voor cannabis en tabaksgebruik de cijfers allemaal in de goede richting gaan. Onze jongeren worden, op dat vlak toch, gezonder. Wat betreft voeding en beweging: daar kan nog wel een tandje bij worden gestoken.

Ik heb dus ook dat rapport gelezen, en ik was toch enigszins verbaasd over het advies om niet meer klassikaal onderwijs te gaan geven. Collega Vaneeckhout – ik wil u wel eens meenemen naar een school – daar staat in, en ik lees letterlijk: "om individuele coaching te geven aan leerlingen met een mogelijk probleem op school". Daar hebben we het daarstraks nog over gehad. Organiseer het maar! Organiseer het maar met uw leerlingen: individuele coaching voor 'leerlingen met een probleem'.

Collega's, de N-VA wil preventie. We willen niet wachten tot een leerling een probleem heeft, tot een leerling zich inlaat met illegale drugs en tot een leerling verslaafd is. Daarom hebben we ook in de eindtermen, die nu bij het Grondwettelijk Hof liggen, opgenomen om die zaken onder de aandacht te brengen op het juiste moment en op de juiste manier. Als je zegt tegen leerlingen dat je moet oppassen als je drugs neemt want dat je dan roze olifanten ziet en ik verwijs daarbij naar mijn eigen jeugd, dan vrees ik dat er toen een aantal medeleerlingen geïnspireerd was om effectief ooit eens een roze olifant te zien. Op mij heeft het weinig effect gehad omdat dat beest niet bestaat en ik er ook geen zin in had om dat te zien.

Minister, ik onderschrijf wat u hebt gezegd, maar ik heb nog een concrete vraag: op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat onze leerlingen blijvend neen zeggen tegen illegale drugs waar ze blijkbaar toch vrij gemakkelijk aan geraken?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Vaneeckhout, mocht het advies zijn geweest dat er niet te veel aandacht aan drugs zou moeten worden besteed, zoals u in uw vraag insinueert, dan zou ik daar absoluut tegen zijn. Dat staat ook niet in het advies. Het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) heeft ook een verduidelijkende communicatie naar voren gebracht. De manier waarop de communicatie is gevoerd of door een aantal media is overgenomen, is wat ongelukkig geweest, maar het gaat over een goed advies. Het gaat erom hoe er

in klasverband samen preventief gesproken kan worden over illegale drugs. Dat is wat collega Daniëls ook zegt. Hoe kunnen we dat doen in een algemene preventieve aanpak? Het is ontzettend belangrijk dat jongeren weten wat de negatieve gevolgen zijn van het nemen van illegale drugs.

Daarnaast zegt het advies – het is dus geen of-ofverhaal, maar een en-enverhaal – dat er ook gewerkt moet kunnen worden op maat van de leerlingen. Collega Daniëls heeft in zijn jeugd nooit roze olifanten gezien. Dat is een heel goede zaak. Heel veel jongeren zien geen roze olifanten in hun jeugd en ze moeten die ook niet zien en daar ook niet toe aangezet worden. Minister Demir, u bent over de bijtjes begonnen. U hebt me geïnspireerd om het nu over de olifanten te hebben. *(Gelach)* Het advies van het VAD legt daar de nadruk op: een algemene preventieve aanpak is goed, maar je moet de kat ook niet bij de melk willen zetten. Dat is geen goede zaak.

Ten tweede is een individuele preventieve aanpak nodig wanneer men vaststelt dat er problemen zijn. Dat is ook ontzettend belangrijk. Het VAD heeft daar in de leerlijn verschillende methoden voor ontwikkeld voor zowel alcohol als drugs, zoals LOL zonder alcohol, Samen op stap, Maat in de shit, Crush en Friends & fun. Dat zijn allerlei heel duidelijke projecten die op maat kunnen worden gemaakt en ingezet. Het is aan de scholen om die methodieken voor hun leerlingen te gebruiken. Zoals collega Daniëls heeft gezegd, wordt er daar ook in de eindtermen naar verwezen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik denk dat we het helemaal eens zijn over de uitgangspunten. Ik ben blij dat u zegt dat het een zeer waardevol advies is want het is inderdaad heel genuanceerd en het zet geen mogelijkheden weg als idioot of onnodig. Die preventieve aanpak is uiteraard het allerbelangrijkste, collega Daniëls. Niemand van ons wil achteraf een aantal zaken proberen op te lossen die we hadden kunnen vermijden. Wat we niet nodig hebben, is een chaotisch antwoord op een advies over hoe we daarmee nu aan de slag gaan. Ik denk dat scholen meer duidelijkheid nodig hebben over de beleidsvisie. We weten wat er al dan niet werkt.

En wat er bijvoorbeeld niet werkt, collega's, is in de lagere school over illegale drugs beginnen. Dat is niet aan de orde. Niemand heeft daar een boodschap aan. Wat er wel werkt, is op die leeftijd beginnen over alcohol, omdat dat veel relevanter is. Wat er niet werkt, zijn goedbedoelende ervaringsdeskundigen die een aangrijpend en tragisch verhaal komen brengen. Uit de praktijk blijkt dat dat duidelijk niet werkt. Wat er wel werkt, is individuele coaching en een breder omkaderend beleid. En dat laatste punt, minister, is voor mij het essentiële. Je hebt een omkaderend beleid nodig dat verder gaat dan een klassikale aanpak. Hoe zult u ervoor zorgen dat er werk wordt gemaakt van een omkaderend drugsbeleid in de hele omgeving van het onderwijs.

De voorzitter: Wie sluit aan?

Excuseer, collega Daniëls.

Koen Daniëls (N-VA): U was waarschijnlijk volledig afgeleid door die roze olifant, voorzitter.

De voorzitter: Het is de eerste keer dat collega Vaneekhout over zijn tijd gaat en daardoor was ik volledig afgeleid. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneekhout)*

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Het gaat inderdaad over dat preventieve aspect. Dat preventieve element is belangrijk. Het kader, ja. Maar leerkrachten en scholen... Als ik merk dat 73 procent van de basisscholen en 81 procent van de secundaire scholen over drugs spreekt, dan is mijn eerste bekommernis die 27 procent basisscholen die daar nog niet over spreekt. Want als mijn dochter binnen afzienbare tijd naar een secundaire school gaat, dan zal zij in die stad daar heel snel mee worden geconfronteerd. Want één op de vier jongeren geeft aan dat ze heel gemakkelijk aan bijvoorbeeld cannabis en dergelijke drugs geraken. En dus moeten we daar wel, collega Vaneeckhout, op tijd, op een goede manier en leeftijdsgebonden, aan werken. En dat, collega Vaneeckhout, is nu eens de expertise van leerkrachten. Daarvoor zijn het leerkrachten. We moeten hen daarin maximaal ondersteunen. Minister, hoe zullen we die laatste 27 procent basisscholen en 19 procent secundaire scholen ervan overtuigen om daar ook op in te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Dat preventie rond drugs heel belangrijk is, onderschrijven we allemaal. Maar het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat we bij bepaalde leeftijdsgroepen spreken over cocaïne en cannabis als middelen die routineus worden gebruikt. We moeten dat inderdaad leeftijdsspecifiek bekijken.

Ik ben het er niet volledig mee eens dat het de taak is van de leerkrachten om dat te beslissen. Er zou een algemene regel moeten zijn. Het is vooral aan de school om dat proactief en individueel te gaan bekijken. Want zij kennen hun leerlingen het beste en kunnen opmerken wanneer er problemen zijn. Op dat vlak, op het vlak van de individuele aanpak, lijkt mij er een zeer belangrijke rol weggelegd voor de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en de scholen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, er zijn de voorbije dagen wat karikaturen gemaakt van het rapport. Maar wie het echt leest en er ook de leeswijzers op naleest, komt toch wel op een wat genuanceerder document uit. Dat vertrekt eigenlijk vanuit een heel goed principe, namelijk dat we jongeren correct willen informeren en willen voorkomen dat er verslaving optreedt. Voorkomen, dat betekent ook het juiste moment en de juiste omgeving kiezen om over iets te spreken. Uitspraken dat slechts 14 procent van de kinderen in het secundair onderwijs cannabis gebruikt en dat er daarom niet wordt aangeraden om daar standaard rond te werken, vind ik wat wereldvreemd. Laten we elkaar goed in de ogen kijken. Jongeren – misschien niet alle, maar toch heel veel jongeren – worden ooit geconfronteerd met drugs. We mogen onze oren en ogen daar niet voor sluiten. De vraag is: hoe gaan we daarmee om? En hoe zorgen we ervoor dat onze leerkrachten daar op een juiste manier mee omgaan, het liefst toegepast op de specifieke context?

Onze fractie heeft een heel concrete vraag: welke bijkomende tools zult u, eventueel samen met collega Weyts, aan leerkrachten aanreiken zodat zij sneller signalen kunnen opvangen en vervolgens het onderwerp op een gepaste manier bespreekbaar kunnen maken met hun leerlingen?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Een preventief gezondheidsbeleid is essentieel om een gezonde levensstijl te bevorderen bij de leerlingen. Het belangrijkste is uiteindelijk dat drugspreventie gebeurt op een manier die evidencebased is. Aan de hand van studies moeten we steeds de nieuwe inzichten opvolgen rond wat er werkt en niet werkt. Maar het lijkt voor onze partij wel evident dat ook de

scholen een rol te spelen hebben op het vlak van de drugspreventie. Hoe dit het best gebeurt, laten we over aan de experts op het terrein.

Maar het is ook belangrijk om te luisteren naar de noden van de jongeren. Wat zij zelf aangeven, is belangrijk. Minister, mijn bijkomende vraag luidt: op welke manier kunnen we de jongeren ook zelf nog meer betrekken in dit beleid? Ik ben ervan overtuigd dat, als we jongeren zelf mee dat beleid kunnen laten aangeven, als we jongeren zelf mee inspraak kunnen geven, ze op die manier meer het besef zullen hebben dat dit een hele belangrijke problematiek is, die van jongs af aan moet worden behandeld.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Heel kort: naast de partnerorganisatie hebben we ook nog een samenwerking met De Sleutel die we financieren, rond sociale vaardigheidstrainingen in het basisonderwijs en middelenpreventie in het secundair onderwijs. Collega Daniëls, in antwoord op uw vraag wat we doen met die scholen die daar nog onvoldoende aandacht rond hebben is er dus dat aanbod. Dit aanbod kan ook voor de ondersteuning van leerkrachten aangewend worden om te werken rond preventie van illegaal drugsgebruik op school.

Gezond Leven heeft ook een aantal instrumenten die het ter beschikking stelt in zijn werking naar alle settings toe. Die kunnen daarvoor aangewend worden. We hebben daar ook een nieuw instrument voor opgezet dat 'ondersteuning setting-gericht werken' heet. Daar zal voor elke setting ook een rondetafel worden opgericht, zo ook voor de setting onderwijs. Daarmee heb ik ook al de link gelegd naar de andere collega's, want collega Anaf heeft die vraag ook gesteld. Zo kan men daar ook ruimer mee gaan, en kan het ook in het onderwijs gebruikt worden. De indicatorenset is een zeer concreet punt om bijvoorbeeld op zo'n rondetafel in zo'n setting te bekijken.

Daarnaast zijn we ook samen met de administratie Onderwijs aan het bekijken hoe leerpunten aangepakt kunnen worden, en hoe scholen blijvend nog meer gemotiveerd kunnen worden om gezondheidsthema's in de algemene zin te belichten. U hebt het zelf ook aangehaald: steeds meer scholen vinden dat een belangrijk thema, een belangrijke prioriteit. Ze komen er ook mee naar buiten dat ze dat als een element van kwaliteit van onderwijs in de brede zin zien. Dat is denk ik een goede zaak, ze afficheren zichzelf daarmee. Ze kunnen op die manier ook mee ondersteuning krijgen.

De onderwijskoepels gaven ook aan dat die thema's in de leerdoelen zijn vermeld. Zoals u zelf al zei is het aan de scholen zelf om te kiezen op welke manier de leerdoelen worden behaald. Dat heet vrijheid van onderwijs.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Ik zal misschien afsluiten met een oproep, minister. Collega's, er ligt hier een zeer waardevol advies van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) rond een gedeelde, complexe problematiek van drugsgebruik en verslaving, waarvan ieder van ons wakker ligt en waarvan iedereen hoopt er nooit van dichtbij of veraf mee geconfronteerd te worden.

Als ik hier een aantal reacties hoor vrees ik dat er wel wat collega's zijn die nog wat leeswerk hebben om dat advies echt bij de hand te nemen. Want ik maak mij toch grote zorgen als we dit advies bijvoorbeeld wereldvreemd zouden noemen. Dit is terreinexpertise, academisch gebaseerd op onderzoek. De jaren van experimenteren in preventie zijn voorbij. We weten intussen wat werkt op welk moment en richting welke doelgroep, en wat een bepaald effect heeft.

We zijn bij deze problematiek dus niets met goedbedoelde initiatieven die van onderuit of van bovenaf genomen worden. We zijn niets met symboolacties die goed klinken in de krant, of met snelle uitspraken over een zeer complex advies. We zijn het aan onszelf en onze jeugd verplicht om evidencebased te werken, in allerlei sectoren: het onderwijs, de jeugdsector, de sport. En we moeten dat doen op een manier die werkt, minister, evidencebased en met het monitoren van de resultaten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is duidelijk dat het hypen van of het stoer doen over drugs absoluut geen goed idee is. Wat in het advies staat is wel degelijk juist. Je moet niet de nieuwsgierigheid wekken om het aan te moedigen. Maar laat het duidelijk zijn dat we ook niet moeten relativiseren over drugs. Sommige partijen pleiten ook voor de legalisering van drugs, wat dan helemaal de verkeerde kant uit gaat. Want dat maakt natuurlijk wel dat het aanbod en de kans om te gebruiken groter worden. Ik hoop dat ook die partijen dit advies nog eens heel goed gelezen hebben.

Minister, ik roep dus op om verder te blijven informeren, te sensibiliseren, gericht op de leeftijd die nodig is, en vooral om jongeren te leren om neen te zeggen. Er is één affiche die ik mij nog goed herinner uit mijn jeugd. Dat was een affiche die achter in de klas hing: "Drank maakt meer kapot dan je lief is". Dat was echt een poster die indruk maakte. Het feit dat ik hem nu nog altijd ken wil toch zeggen dat dat toen ook enige impact heeft gehad.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over een beleidsdomein-overschrijdende aanpak van sextortion

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de versterking van de geestelijke gezondheidszorg

ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over maatregelen tegen seksueel geweld inzonderheid bij jongeren en de voorkoming van drama's die daaruit voortvloeien voor slachtoffers

ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van seksueel geweld

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Demir en minister Beke.

De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ik had mijn vraag aan minister Dalle gesteld.

De voorzitter: De regering heeft blijkbaar onderling afgesproken dat deze twee ministers kwamen antwoorden.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dat is even goed, voorzitter.

Ministers, deze week werden we opgeschrikt door een verhaal van een weerzinwekkende gebeurtenis: een meisje van 14 jaar dat verkracht werd, en alsof het niet erger kon, werden daar beelden van gemaakt die gedeeld werden op sociale media. Het meisje zag blijkbaar geen perspectief, geen licht aan het einde van de tunnel, geen mogelijkheid om daarover te praten, en stapte uit het leven. Als mens, als vader ook van een dochter, ben ik zeer diep geraakt door dat verhaal en bied ik ook het medeleven aan van mezelf en van mijn fractie aan de familie en de vrienden. Ik reken op een snelle en correcte bestraffing van de daders. We hebben het hier in dit parlement en in de commissie Media in dit geval ook al vaak gehad over sextortion, over cyberpesten, over sexting. Dat zijn zeer acute problemen en die vergen een heel brede aanpak. Niet alleen via het beleidsdomein Media is dat op te lossen, we hebben daar een beleidsoverschrijdende aanpak voor nodig. Eigenlijk is de vraag aan de regering heel simpel: welke concrete acties worden in het vooruitzicht gesteld om een beleidsoverschrijdende aanpak mogelijk te maken? En misschien nog belangrijker: hoe kunnen wij hier in het parlement over alle grenzen heen de regering daarbij helpen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ministers, wat in Gavere is gebeurd, is de angst van elke ouder. Ik denk dat wat daar gebeurd is, echt elke maag in Vlaanderen heeft omgedraaid. Het beleid wordt dan bevraagd op heel veel verschillende niveaus. Het gaat dan natuurlijk over de sanctie in het jeugd- en delinquentierecht. Ik ben blij dat we dat in de vorige legislatuur aangepakt en hervormd hebben. Voor min-16-jarigen kon je in uitzonderlijke omstandigheden een heel langdurige begeleiding of sanctie opleggen. Dat is vernietigd – eind februari, denk ik – door het Grondwettelijk Hof. De vraag is natuurlijk: wat heeft de regering daarmee gedaan?

Ten tweede komt het aspect van nazorg dan natuurlijk op de proppen. Ik ben ook tevreden dat we met de zorgcentra na seksueel geweld (ZSG) bijstand kunnen voorzien.

Ten derde heb je natuurlijk ook het preventieve luik. Dat is mijn vraag voor minister Beke. Ik hoor dat heel veel slachtoffers veel baat hebben bij lotgenotencontacten. Welke initiatieven bestaan daarvoor, minister? Kunnen we die versterken? Is het nodig om daar verder op in te zetten?

We weten ook dat er wachtlijsten zijn in de geestelijke gezondheidszorg. Dat heeft ook in het verhaal dat de aanleiding is voor al deze vragen, een rol gespeeld. Minister, wij waren allemaal zeer blij op het einde van vorig jaar toen er een protocolakkoord werd afgesloten tussen de gemeenschappen en de federale overheid om ervoor te zorgen dat we in Vlaanderen meer dan duizend extra vte-psychologen (voltijdsequivalent) zouden kunnen krijgen, waarvan een heel groot deel voorbehouden was voor kinderen en jongeren. We zijn vandaag juni, bijna meer dan zes maanden na de aankondiging van dat langverwachte protocol, en nog steeds is daar op het terrein niets van te merken. Minister, wanneer gaan we op het terrein het effect zien van die extra investeringen in de geestelijke gezondheidszorg zodat we eindelijk kunnen beginnen met het terugdringen van die wachtlijsten?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, collega's, ik moet ook zeggen dat het slikken is. Het is heel erg slikken als je het verhaal leest wat er deze week gebeurde. Je wordt kwaad, intriest, allemaal gevoelens die opkomen bij het verschrikkelijke nieuws over de zelfdoding van een veertienjarig meisje nadat ze een paar dagen eerder slachtoffer geworden was van een groepsverkrachting.

Die feiten waren al vreselijk gruwelijk. De daders vonden het dan ook nog eens nodig om beelden te maken en om die ook te verspreiden via sociale media. Ik wil dan ook beginnen met een heel warme wens van heel veel sterkte aan haar familie en aan al wie haar nabij is.

Seksueel geweld is niets nieuws. Dat weten we. Maar de manier waarop ook beelden worden verspreid, is dat wel. Dat maakt het voor slachtoffers nog veel moeilijker. Lore Baeten die zelf slachtoffer was op haar vijftiende omschreef het in een opiniestuk: "De gedachten dat er vandaag, mede door het internet, zo een normvervaging is dat je zelfs fier op het internet pronkt met zulke gruwelijke daden, maakt mij misselijk." Ik denk dat Lore heel goed het gevoel verwoordt dat we daar allemaal rond hebben.

Minister, vorig jaar hebt u een actieplan tegen seksueel geweld voorgesteld. Daarin wordt ingezet op preventie, hulpverlening, bestraffen en ook op meer relationele en seksuele vorming voor jongeren. Strengere bestraffing is natuurlijk nodig, maar bestraffing draait de feiten niet terug. Ik stel mezelf ook de vraag hoe het toch mogelijk is dat jonge gasten tussen veertien en negentien jaar oud dergelijke feiten plegen en dat bijna ook nog normaal vinden. Wat is er dan misgelopen? Minister, welke maatregelen zult u nemen binnen uw bevoegdheden inzake de bestrijding van seksueel geweld met bijzondere aandacht voor die heel jonge slachtoffers en daders?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Beste ministers, de collega's hebben de problematiek al ruimschoots geschetst. Ik wil in naam van mijn fractie dan ook sterkte toewensen aan de familie en vrienden van het slachtoffer.

Helaas is het veertienjarige meisje niet het enige slachtoffer van zulke gruweldaden. Volgens cijfers zouden er zo'n vier groepsverkrachtingen per week plaatsvinden. Dan zijn de andere verkrachtingen er nog niet bijgeteld. De vijf daders, waarvan drie minderjarigen, zijn gelukkig wel gevat. Maar of ze ook effectief beboet zullen worden voor hun daden valt echter nog maar af te wachten. Voor onze fractie is het wel duidelijk: mensen die in staat zijn om zulke feiten te plegen, horen niet vrij rond te lopen in onze samenleving. Ze moeten keihard bestraft worden. Deze feiten zijn weerzinwekkend om verschillende aspecten. Deze gruweldaden zijn al onbegrijpelijk. Wat die vijf daders haar hebben aangedaan is onvoorstelbaar en onmenselijk. Haar lijdensweg nadien, toen ook nog de beelden verspreid werden, moet ondraaglijk geweest zijn.

Beste ministers, bij die lijdensweg schiet de geestelijke gezondheidszorg te kort. Na zo'n dramatiserende gebeurtenis moet er een deftige begeleiding voor het slachtoffer voorzien worden. Preventiegericht de weerbaarheid van jonge meisjes versterken, kan in sommige situaties een verschil maken, maar we moeten ook duidelijk stellen dat het slachtoffer nooit schuldverantwoordelijkheid treft bij verkrachting of bij seksuele uitbuiting. De preventie zou dan ook gericht moeten zijn op de potentiële daders. Enkel een daadkrachtige bestraffing kan ervoor zorgen dat zulke gevaarlijke individuen uit onze samenleving verwijderd worden. Het is dan ook tijd dat Justitie aan de kant van het slachtoffer staat en niet langer aan de kant van de daders.

Minister Demir, vandaar stel ik ook mijn vraag aan u: Welke extra initiatieven neemt u als Vlaams minister van Justitie al dan niet in samenspraak met uw federale minister om deze problematiek aan te pakken?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Dank u wel, collega's, voor deze vragen. 14 jaar. 14 jaar, zo jong was dat meisje uit Gavere dat twee weken geleden uit het leven stapte na een groepsverkrachting, een verkrachting waarvan de beelden op het internet werden gezet, die ervoor hebben gezorgd dat zij op haar veertiende niet meer verder wou leven. Dat meisje was jong en die daders ook: 14 jaar, 16 jaar, 18 jaar, 19 jaar. We zitten echt met een enorm probleem als jongeren, als kinderen nog, tot dit soort gruweldaden overgaan. Ik mag hopen dat ze inderdaad heel zwaar gestraft zullen worden.

Ik wil het vandaag, beste ministers, vooral hebben over het slachtoffer en over de slachtoffers, want ze zijn jammer genoeg met veel te veel. Er gebeuren in ons land tweehonderd groepsverkrachtingen per jaar, vier per week. De slachtoffers van seksueel geweld hebben daar nooit om gevraagd. Het is nooit hun verantwoordelijkheid. Het is nooit hun schuld. Er is één schuldige bij een verkrachting, en dat is de dader. Maar toch blijven de drempels voor de slachtoffers vandaag heel hoog: de drempel om aangifte te doen, de drempel om te vertellen wat je hebt meegemaakt, de drempel om hulp te zoeken om te verwerken. Die drempels moeten naar beneden. Dat is wat heel wat slachtoffers van seksueel geweld ons ook vertellen, want hoewel we ze 'slachtoffers' noemen, zijn ze vaak heel sterk en laten ze ons ook steeds vaker horen wat er moet gebeuren. Zij schoppen de politiek een geweten.

Een van de grote drempels waarmee zij te kampen krijgen, zijn de wachtlijsten. Een wachtlijst voelt aan als een muur. Een wachtlijst voelt aan als onbegrip. Een wachtlijst voelt aan als niet serieus genomen worden. Het slachtoffer van die vreselijke daden in Gent botste al op die muur van wachtlijsten voor de vreselijke feiten waarover we het zonet hebben gehad. Natuurlijk zijn alleen de daders verantwoordelijk voor wat er gebeurd is, voor de zelfmoord. Maar er moet ook echt iets aan die wachtlijsten gebeuren.

Minister Beke, ik weet dat er extra budgetten zijn vrijgemaakt voor de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's), de centra algemeen welzijnswerk (CAW's), voor de ambulante revalidatie en zo verder. Maar we weten ook dat we op die manier die wachtlijsten niet ver genoeg terugdringen, niet oplossen. Mijn vraag is dus wat u daaraan gaat doen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Bedankt, collega's, voor de vele vragen. Ik denk dat we ons kunnen aansluiten bij de verschillende sentimenten die hier werden geuit. We willen ook ons medeleven medelen aan de familie, want je kind, je baby – want uiteindelijk blijft dat je baby, al is het een kind van 14 jaar – op zo'n manier moeten afstaan, we kunnen ons dat niet voorstellen. Dat is echter wel wat de familie van het kind vandaag moet meemaken.

We hebben vanaf het begin van deze legislatuur met heel veel collega's heel hard gewerkt aan het actieplan ter bestrijding van seksueel geweld. Het is ook de eerste keer dat daarvoor in Vlaanderen een alomvattend plan is waarbij alle ministers van deze regering betrokken zijn.

Ik zou vanuit mijn bevoegdheid willen meegeven wat we aan het doen zijn en wat er nog moet gebeuren. Ik blijf erbij: preventie is heel belangrijk – collega Beke zal daarop ingaan – maar bestraffing is ook van groot belang, of het nu gaat om minderjarige of meerderjarige verkrachters. Ik heb destijds samen met collega Geens ook gewerkt aan de verzwaring van de straffen voor meerderjarigen op federaal gebied. Ik hoop dat dit binnenkort ook goedgekeurd wordt, want het is heel belangrijk dat het signaal gegeven wordt vanuit de politiek maar ook vanuit de rechtbanken.

De aanpak van minderjarige daders valt onder Vlaamse bevoegdheid. Wat de gesloten instellingen betreft, hebben we er met collega Beke vanaf het begin van de legislatuur voor gezorgd dat er voldoende capaciteit is, zodat nu ook die drie minderjarige daders, asap, onmiddellijk, konden worden opgesloten.

We hebben het arrest van het Grondwettelijk Hof gehad. We hebben daar onmiddellijk op gereageerd samen met collega Beke en de voltallige regering. Vrijdag komt dat voor definitieve goedkeuring op de agenda van de regering. We gaan het mogelijk maken, dat is noodzakelijk, dat de min-16-jarigen bij verkrachting onder verzwarende omstandigheden – voor mij is verkrachting altijd een verzwarende omstandigheid – langdurig kunnen worden opgesloten en dat dit effectief gebeurt. Vrijdag wordt dit goedgekeurd, het is ook al naar de Raad van State geweest.

Wat de bijstand aan nabestaanden betreft, hebben we vastgesteld dat slachtofferonthaal altijd goed optreedt bij meerderjarige slachtoffers. In het geval van minderjarige slachtoffers wordt het niet doorgegeven aan slachtofferonthaal. De gesprekken met het parket zijn bezig. Het parket van Oost-Vlaanderen doet dat bijvoorbeeld al en verwijst minderjarige slachtoffers door naar de Vlaamse dienst slachtofferonthaal.

Inzake de bijstand aan slachtoffers moeten de drempels worden weggewerkt. We moeten ons achter het slachtoffer scharen. Dat was het uitgangspunt van de drie zorgcentra die vier jaar geleden werden opgericht. Heel veel slachtoffers hebben daartoe toegang gehad. De laatste jaren zag ik – dat was heel alarmerend – daar ook minderjarige slachtoffers. Aan de ene kant is het goed dat ze hun weg vinden, want als uw kind zoiets overkomt, hoop ik vooral dat er een warm bad van opvang is waar het terecht kan. Je zag toen al in de cijfers dat er veel minderjarige slachtoffers hun toegang toe hadden gevonden. Vandaar wil ik nogmaals de hand naar de federale collega's reiken, want de bijkomende zorgcentra zijn pas voor eind 2022 gepland. Ik vind dat te laat. Toen we die vorige drie hebben opgericht, deden we dat in zes à acht maanden. Dat model is goed, het is al verschillende keren geëvalueerd. Ik wil vanuit Vlaanderen de hand reiken om dat versneld te kunnen doen. Ik vind dat geld in dezen nooit een reden mag zijn om het niet te doen.

De juridische eerstelijnsbijstand binnen de zorgcentra seksueel geweld is de afgelopen maanden vanuit Vlaanderen ingebouwd. De slachtoffers kunnen gratis worden begeleid. We hebben de samenwerkingsovereenkomst met de Federale Regering rond de dienst slachtofferonthaal herwerkt.

Wat drijft de daders? Het gaat over 14-jarigen die op zo'n manier tekeergaan. Zo kom ik bij het onderwijs. Collega Weyts heeft in het actieplan maatregelen seksueel geweld initiatieven genomen. Die worden in september uitgerold. We gaan uitleggen, ook aan de jongens, want daar het om, dat een 'nee' een 'nee' is. Het is natuurlijk een taak van de ouders, dat wil ik benadrukken, want opvoeding begint thuis. We gaan ook vanuit de kleuterklas meegeven wat kan en wat niet kan. Dan zijn er nog lessen zelfverdediging binnen de les lichamelijke opvoeding (lo). Dat staat op de agenda voor september.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, wie zelf een dochter van 14 heeft, en dat nieuws hoort, zoals vele vaders en moeders, zoals vele collega's hier, kent maar één gevoel: 'wat als ik die vader of moeder zou zijn?' Mijn grootmoeder heeft me ooit gezegd dat als men zijn kinderen wil vasthouden men hen moet loslaten. Dat is absoluut niet gemakkelijk. Jonge tieners loslaten is niet gemakkelijk. We hadden het net over drugs en drugspreventie. Jonge dochters loslaten is loslaten in onzekerheid.

Als er iets gebeurt, hoop je dat ze de context hebben om erover te spreken. Blijkbaar was die context er hier niet of onvoldoende. Dat blijft een vader en een moeder voor de rest van hun leven achtervolgen. Dat kan niet anders. Dat is een ongelooflijk zwaar kruis voor deze ouders. Er past niets anders dan ons medeleven, zoals de collega's hier gezegd hebben, aan de ouders en de familie van het slachtoffer over te maken.

Er zijn hier vragen gesteld over psychologische hulp, maar laat me één ding toch heel duidelijk zeggen: ik vind dat psychologische hulp niet de preventie is van seksueel geweld. Seksueel geweld, zoals collega Demir heeft gezegd, kan nóóit op een of andere manier worden vergoelijkt. Nooit. Nooit. Ja, we moeten verder werken aan de psychologische hulp. Ik hoop dat we binnenkort de kans krijgen om daar eens over te spreken, maar ik wil daar eigenlijk nu niet graag op ingaan, want ik vind dat dat een thema op zich is.

Ik zou wel aanvullend een aantal andere dingen willen zeggen, omdat ik me de voorbije dagen ook een en ander heb afgevraagd. Ik was gisteren in Beringen te gast voor de opening van een JAC (jongerenaanbod van het CAW). Ik heb ook met de mensen van de OverKop-huizen gesproken. We zijn nu inspanningen aan het doen. We willen de OverKop-huizen uitrollen in heel Vlaanderen. We zijn bezig met één gezin - één plan (1G1P). Eigenlijk doen we dat vanuit één ambitie: als jongeren plots met vragen zitten, plots worden geconfronteerd met situaties – en dat kunnen erge situaties zijn, zoals deze, maar ook veel minder erge situaties, zoals het plots worstelen met zichzelf –, hoe kunnen we dan zorgen voor een context voor geborgenheid waar die jongeren toch wel terechtkunnen, op een laagdrempelige manier? Stel je voor dat je als meisje in deze situatie zit en daarmee worstelt, en dat je het gesprek daarover thuis niet kunt aangaan, en blijkbaar ook niet met leeftijdsgenoten, hoe kan je er dan voor zorgen dat dat wel gebeurt? Ik denk dat er weinigen zijn die dan onmiddellijk naar de professionele hulpverlening stappen. Collega D'Haese, u hebt de vraag gesteld hoe we die drempels kunnen verlagen. Die laagdrempelige aanpak is een stuk van het beleid dat we willen voeren. Hoe kunnen we, in de JAC's, door het vermenigvuldigen van de OverKop-huizen, met het uitrollen van 1G1P aan vroegdetectie doen? Uiteraard moet de professionele hulpverlening dat dan verder opnemen.

Wat de daders betreft: het jeugddelinquentierecht is aangepast. Dat is een zeer goede zaak. Daarvoor is er capaciteit nodig. Die hebben we ook uitgebreid. Er is gigantisch veel geïnvesteerd in de uitbreiding van de capaciteit om die jongeren, wanneer ze worden berecht, ook in een gepaste context te kunnen opvangen. Dat zijn de twee elementen die ik daar nog aan wou toevoegen in het bestek van de tien minuten die we samen hadden.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ministers, dank u wel voor het uitgebreide antwoord en overzicht van de maatregelen. Er is verwezen naar de federale overheid. Ik heb de indruk dat daar ook de sense of urgency wel heel duidelijk is. Minister Van Quickenborne werkt ook aan strengere straffen voor seksueel misbruik. Justitie beschouwt dit als een absolute prioriteit, en zeer terecht, want seksueel geweld verwoest levens, en dat kunnen, mogen en zullen we ook niet ongestraft laten. Ik denk dat we aan slachtoffers ook deze boodschap moeten meegeven: praat erover, er is altijd iemand die wél luistert, die wél helpt, en doe ook aangifte.

Minister Demir, u had het terecht over de verantwoordelijkheid van de ouders, maar zoals u weet, 'it takes a village'. We hebben allemaal ook een verantwoordelijkheid om onze zonen op te voeden en onze dochters sterk te maken. Die strijd moeten we niet alleen in ons dorp voeren. Die moeten we ook op

sociale media voeren, want daar gebeurt toch ook heel veel kwaads. Daar moeten we ook die andere boodschappen mee in de verf zetten.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Waar zaten de ouders van die vijf verkrachters? Ik denk dat dat de vraag is die vandaag in heel veel Vlaamse huiskamers weerklinkt. Minister Demir, in het jeugddelinquentierecht is ook de betrokkenheid van de ouders van daders ingeschreven. Ik hoop dat het gerecht daar ook een beroep op zal doen. Minister Beke, u zei dat er geen context was voor dat meisje om haar verhaal te doen. Dat vind ik eerlijk gezegd te hard. Wij weten dat niet. Wij kennen ook niet alle feiten in dezen. Ik denk ook dat we ons daar ver van moeten houden. Wat ik wel bedoelde, is dat investeren in geestelijke gezondheidszorg preventie is voor mensen die met zelfdodingsgedachten rondlopen. Dat is belangrijk. Wat wij wél weten, is dat dit meisje heel lang heeft moeten wachten voor ze hulp heeft gekregen, net omdat ze al met een aantal problematieken kampte vooraleer de verkrachting is gebeurd. Minister, dát is mijn vraag.

Mijn tweede vraag betreft de wachtlijsten voor de daders. Eerlijk gezegd denk ik dat iedereen achter een strenge sanctie staat, maar we zullen het probleem niet oplossen door iemand een sanctie te geven. We moeten tegelijkertijd dadertherapie beschikbaar stellen, want anders volgt sowieso recidive en krijgen we een herhaling van deze feiten.

Wat de feiten met betrekking tot dadertherapie betreft, bereiken me alarmsignalen, onder andere van het Justitiehuis te Leuven. Daar moeten ze zes maanden wachten voor ze effectief een dadertherapie voor seksuele delinquenten kunnen toepassen. Ze hebben geen psychiater en als ze de dader ergens kunnen laten doorstromen, willen de mensen die er uiteindelijk mee aan de slag gaan, enkel werken met de daders die ik oneerbiedig 'de gemakkelijke gevallen' noem. Dat zijn de mensen die zelf vragen aan hun problematiek te werken.

Minister, hoe zult de wachtlijsten voor de slachtoffers en voor de dadertherapie aanpakken?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): We hebben gelezen dat het slachtoffer slechts één vriendin in vertrouwen heeft genomen. Daardoor was er geen gepaste hulp en werden de daders niet opgespoord. Ik probeer me in te beelden hoe zielsalleen dat meisje zich in die schijnbaar uitzichtloze situatie moet hebben gevoeld.

De voorbije jaren is sterk ingezet op de verlaging van de drempels voor aangiftes en hulpverlening. De uitrol van de Zorgcentra na Seksueel Geweld is daar een goed voorbeeld van, maar voor sommigen zijn de drempels nog altijd te hoog. Het gaat om praktische drempels – je moet je bijvoorbeeld verplaatsen – maar vooral ook om psychologische drempels. Door de schaamte die de slachtoffers van seksueel geweld vaak voelen, kan het gebeuren dat ze het zelfs niet aan hun naaste omgeving en hun ouders durven te vertellen.

Minister, u hebt verwezen naar initiatieven om de drempels voor aangiftes en hulpverlening te verlagen. Het is echt noodzakelijk dat we alle slachtoffers de hand reiken en over die drempels naar aangifte en hulpverlening heen helpen. Voor jongeren moeten we echt voorzien in een geëigende aanpak. Hoe kan dit specifiek voor jongeren worden versterkt, eventueel ook met behulp van online kanalen?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor het antwoord. Het is erg dat dergelijke feiten moeten gebeuren voor de politiek wakker schiet. De stijgende cijfers over de seksuele uitbuiting van minderjarigen zijn niet nieuw. Die cijfers staan in het recent gepubliceerde jaarverslag van Child Focus. Blijkbaar vond enkel mijn fractie het de moeite waard hierover in de commissie een vraag om uitleg te stellen. Sommige fracties die hier nu het woord nemen, hebben toen zelfs niet de moeite genomen om tussenbeide te komen of op die onrustwekkende cijfers te reageren.

Aangezien de pers op de proppen is gekomen met het feit dat u de straffen voor verkrachting onder verzwarende omstandigheden of met de dood tot gevolg zult opvoeren, is uw antwoord een beetje voorspelbaar. Uiteraard is mijn fractie daar blij mee, maar we stellen ons de vraag waarom een lange opsluiting voor verkrachting an sich hier niet onder valt. Gezien de enorme impact van een verkrachting op het leven van het slachtoffer, valt dit voor ons onder de zwaarste misdrijven.

We hebben het al vaak over het actieplan tegen seksueel geweld gehad. Dit schitterende initiatief moet zo snel mogelijk worden uitgevoerd. Acht u de acties in het actieplan voldoende om de opvang van slachtoffers te optimaliseren? Zult u, gezien de hoogdringendheid van de problematiek, initiatieven nemen om de acties vroeger te laten uitvoeren?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik zou willen vragen geen politiek spel te maken van wie al dan niet in de commissie vragen om uitleg over de cijfers heeft ingediend. Op 8 maart 2021, de Internationale Vrouwendag, stond ik, samen met heel wat slachtoffers, op een plein in Antwerpen meer aandacht voor seksueel geweld te vragen. Heel wat andere Vlaamse volksvertegenwoordigers zullen andere zaken hebben gedaan. Op die manier wens ik het debat absoluut niet te voeren.

Minister, ik vind uw antwoord wat vreemd. Volgens u is de context om hierover te spreken, niet of onvoldoende aanwezig. Ik wil me absoluut niet over de thuissituatie of de sociale situatie uitspreken, maar we weten dat de vader heeft aangegeven dat ze hulp nodig had en dat het, jammer genoeg, veel te lang duurde voor ze die hulp kon krijgen. Ze had een afspraak bij een therapeut, maar die afspraak is, jammer genoeg, niet op tijd gekomen. Natuurlijk is de geestelijke gezondheidszorg geen preventie die seksuele misdrijven voorkomt, maar daar gaat het hier niet om. Ik heb een vraag gesteld over de slachtoffers. Ik vind het vreemd dat u daar niet op wilt ingaan omdat dit een apart debat is. Dat is echter waar mijn vraag over gaat, want we horen op het terrein dat de geleverde inspanningen niet volstaan.

U spreekt over OverKop-huizen. Dat is een heel mooi initiatief, maar dat is liefdadigheid, ingezameld via Rode Neuzen Dag. U spreekt over 'één gezin - één plan', maar dat heeft heel weinig te maken met de aanpak van seksueel geweld. Dat heeft te maken met de langetermijnopvolging van gezinnen.

Ik ga mijn vraag dus gewoon opnieuw stellen, samen met collega Parys. Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat we die wachtlijsten voor slachtoffers, de wachtlijsten voor mensen die met suïcidegedachten zitten, oplossen en wegwerken, niet om er een klein beetje van af te doen, maar om ze weg te werken, zodat we die mensen eindelijk kunnen helpen wanneer ze die hulp nodig hebben?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega's, wat gebeurd is, is ontzettend tragisch. In naam van de Vooruitfractie wil ik ook graag mijn afschuw uitdrukken voor wat er gebeurd is en ons medeleven betuigen aan alle nabestaanden.

Dit is een probleem met heel veel politieke invalshoeken. Er is hier heel veel fout gegaan. Het is heel moeilijk om dat te vatten in een tussenkomst van één minuut, maar ik zou graag wat dieper ingaan op het aspect van cyberpesten en sextortion. Collega's, we hebben nu al drie keer – twee keer in de vorige legislatuur en in januari opnieuw – onder impuls van mijn goede collega Katia Segers een voorstel van resolutie daarover ingediend. We stellen daarin voor om echt werk te maken van een transversaal beleid daarrond, met een eigen kenniscentrum, met een toegankelijk meldpunt voor cyberpesten, dat ook toegankelijk is na de werkuren. Want daar ontbreekt het nu echt nog wel aan. Toen ons voorstel van resolutie in januari opnieuw besproken werd, hebben we samen met andere partijen hoorzittingen kunnen afdwingen. Maar we zijn nu vijf maanden verder en die zijn nog niet doorgegaan. Ik zou dus echt een oproep willen doen: laat ons samen met experts kijken hoe we daar nog veel meer rond kunnen doen. We zien nu opnieuw, op een heel tragische manier, waartoe het kan leiden. Laat ons die hoorzittingen met experts organiseren en samen nadenken over hoe we in de toekomst zoveel mogelijk kunnen vermijden dat zoiets opnieuw gebeurt.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Collega's, ook namens onze fractie, en ook persoonlijk, als mens, als man, als papa, als politicus, wens ik mijn afschuw en mijn medeleven uit te drukken. Ik ben blij dat we er in hoofdzaak in dit debat ook op een serene manier over kunnen spreken, want ik denk dat we heel ver af moeten blijven van uitspraken en interpretaties van de rol van ouders, van daders, van slachtoffers. Dat is vandaag absoluut niet aan de orde.

We moeten het over het beleid hebben. En het beleid, dat zijn de fundamentele vragen. Hoe komen in onze samenleving, in Vlaanderen, jongens en jongemannen ertoe om dit soort wansmakelijke, afschuwelijke daden te plegen? Hoe kan het anno 2021 dat het taboe op seksueel en digitaal geweld nog steeds zo groot is? Hoe kan het dat een 14-jarig meisje, dat al kopzorgen heeft, tot twee keer toe weggestuurd wordt in een ziekenhuis op een moment dat ze hulp vraagt, samen met haar ouders? En hoe kan het dat, ook deze week, scholen aan meisjes het advies geven om zich niet te uitdagend te kleden, om op die manier geen gedrag uit te lokken?

Collega's, dat zijn vragen waar we vandaag niet op moeten antwoorden, maar waar we, over de fracties heen, in de diepte over moeten afspreken hoe we daar als parlement mee verdergaan. Ik denk dat er heel veel vragen op tafel liggen. Het is een te kort bestek om daar enkel plenair antwoorden op te proberen vinden. Dit is dus eigenlijk een oproep om in de komende uren en dagen over de fracties heen met elkaar in gesprek te gaan over hoe we vanuit de verschillende betrokken commissies misschien een breder traject rond alle facetten in deze problematiek kunnen aanpakken. Ik denk dat dat misschien is wat er echt toe doet en wat dit parlement aan zichzelf, maar vooral ook aan de Vlamingen en aan alle slachtoffers verplicht is.

De voorzitter: Het woord is aan de regering.

Minister Zuhal Demir: Ik zal de vragen nemen die tot mijn bevoegdheden behoren.

Ik wil eerst en vooral zeggen dat ik vaststel – en dat is al jaren, maar zeker ook nu ik op Vlaams niveau bezig ben – dat als het over seksueel geweld gaat, de kleur van de partij of de politiek of wie dan ook in welke regering zit, niet meespeelt. Collega Coenegrachts heeft er ook naar verwezen. Ik heb met de verschillende collega's, ook op federaal niveau, welke kleur ze ook hebben, al meermaals samengezeten. En dat zit goed. Wat ze op federaal niveau aan het doen zijn, vult ook goed het beleid op Vlaams niveau aan en vice versa. De kleur

van de partij mag er echt niet toe doen, want uiteindelijk doe je het voor één groep, en dat zijn die slachtoffers. Dat wil ik nog eens heel duidelijk stellen. We moeten het niet voor onszelf doen. We moeten het echt voor die slachtoffers doen. En ik stel vast dat dat goed zit.

Ik steek dan ook de hand uit, omdat ik weet dat het van groot belang is dat bij de zorgcentra de drempels afnemen. We hebben destijds, als staatssecretaris van Gelijke Kansen, ook opleidingen gegeven bij politie, omdat daar ook nog veel werk is. Als een slachtoffer klacht gaat indienen, moet dat ook au sérieux worden genomen. Want we komen van ver. Dus als het over dit thema gaat, zal de kleur of de partij mij echt geen snars uitmaken.

We zijn momenteel bezig met de dadertherapie bij meerderjarigen, ook in het actieplan seksueel geweld. We stellen immers vast dat het, eenmaal die daders in de gevangenis zitten, heel lang duurt voor naar hen wordt gekeken. Ook daar heb ik in het begin van sommige mensen vragen gekregen om dat niet te doen. Zij vinden dat die verkrachters moeten worden gecastreerd enzovoort. Sommigen mensen willen niet dat we daar dadertherapie op toepassen. Ik heb me daarvoor echter gebaseerd op evidencebased materiaal.

In andere landen die dat wel toepassen – geen drie, vier of vijf jaar na de gevangenisstraf, maar onmiddellijk, dus zodra die daders in de gevangenis zitten – leidt dat tot resultaten waaruit blijkt dat zij minder slachtoffers maken. En daar gaat het over. Dat is ook het enige dat me interesseert: hoe kunnen we ervoor zorgen dat er minder – en liefst van al geen, collega Anaf – slachtoffers vallen? We zijn daar nu mee bezig. Dat zit momenteel in een onderzoeksfase om daar vanaf de eerste dag in de gevangenis werk van te maken.

Wat de toegankelijkheid van de website en andere zaken betreft, is ook collega Dalle daar heel fel mee bezig. Hij trekt ook het actieplan seksueel geweld, samen met heel wat externe partners als Child Focus, Ketnet enzovoort, om een zo breed mogelijk bereik te hebben.

Het actieplan zelf is goedgekeurd en wordt uitgevoerd, collega Blancquaert. Om de zes maanden is er een voortgangsrapportage die wordt getrokken door mijn kabinet. De collega's werken daar heel goed aan mee. Om de zes maanden is er dus een overleg met alle ministers en bekijken we waar we staan, waar nog moet worden bijgestuurd, waar nog veel werk op de plank ligt.

Ik ben het ermee eens dat we zowel met de federale als met de Vlaamse collega's nog heel wat initiatieven moeten nemen. We moeten dat actieplan verder uitrollen.

Wat die verzwaring in het Jeugddelinquentiedecreet betreft, wil ik erop wijzen dat dit niet van vandaag op morgen gebeurt, collega Blancquaert. Informatie moet juist zijn voor mij. Dit arrest er gekomen en wij hebben van die gelegenheid gebruikgemaakt, zoals ook collega Parys heeft gezegd.

Er is een arrest geweest van het Grondwettelijk Hof. Het was niet duidelijk hoe het zat met straffen voor levensdelicten. Wij hebben dat onmiddellijk aangepast en met de voltallige regering beslist verkrachting daaraan toe te voegen. Dat heeft een hele weg afgelegd en is ook bij de Raad van State gepasseerd. Dat staat voor vrijdag op de agenda voor definitieve goedkeuring. De politiek reageert dus niet vanuit een paniecreactie op die verschrikkelijke feiten die zijn gebeurd. Dit was al bezig in februari. Wij hebben dat arrest aangegrepen om die verstrenging door te voeren. Ik denk dat het goed is dat we ook die min 16-jarigen kunnen opsluiten voor verkrachting met verzwarende omstandigheden.

Minister Wouter Beke: Ter aanvulling wil ik erop wijzen dat dit debat verschillende dimensies heeft. Ik heb me niet willen uitspreken over het slachtoffer, collega D'Haese en collega Parys. Ik heb wel willen zeggen dat we een context moeten creëren waar slachtoffers op een laagdrempelige manier naartoe kunnen.

Collega D'Haese, u zegt dat de OverKop-huizen liefdadigheid zijn, maar dat is niet zo. Wij investeren daar 5 miljoen euro in om die in heel Vlaanderen te kunnen uitrollen. Dat is niet voldoende, maar het is wel mee een element zoals ook de JAC's, 1G1P, de toeleiding en de signaaldetectie elementen zijn. Wanneer zich in een gezin plots een situatie voordoet die verdere begeleiding verdient, dan moet daar kort op de bal gespeeld kunnen worden.

Het brede maatschappelijke debat is natuurlijk: welk gedrag willen wij als samenleving normaal vinden? Sexting wordt beschouwd als een element van de experimenteercultuur van jongeren. Grensoverschrijdende sexting, dat is de grens overschrijden. Maar jongeren – met een brein dat nog niet voldoende volgroeid is – duidelijk maken waar die grens zit, wat normaal is en wat niet meer normaal is: dat is deel van een opvoeding. De vraag is gesteld: 'waar zaten die ouders?'. Ik denk dat dat een terechte vraag is. Hoe kan het nu dat je kinderen hebt die opeens tot zoiets komen? Dat is eigenlijk een bredere maatschappelijke vraag. Wat beschouwen wij in onze samenleving vandaag als normaal, en waarvan moeten we durven te zeggen: 'dit is niet normaal, dit is de grens voorbij'?

Hoe bouwen we aan preventie? Hoe zorgen we daarbij dat de jongeren eraan meewerken? Hoe zorgen we dat slachtoffers de weg vinden? Minister Demir heeft ernaar verwezen: het is een veelheid aan maatregelen. Het plan rond seksueel geweld waar minister Demir het voortouw in genomen heeft, en waar we met z'n allen aan de uitvoering werken, bevat ook een aantal van die elementen. U hebt verwezen naar de hulplijn: het afstemmen van de hulplijnen, het zorgen dat die hulplijnen meer onderling geconnecteerd worden en dat ze beter bekend gemaakt worden, dat is daar onder andere ook een element van. Ik zou heel veel elementen kunnen naar voren brengen – maar het tijdsbestek laat dat op dit ogenblik niet toe – om aan te geven dat we in een veelheid van zaken moeten investeren. Het is goed dat de capaciteit rond het jeugddelinquentierecht in de vorige legislatuur opgenomen is. Er was de vraag dat als er geweldplegers zijn men die ook wel moet kunnen opvangen, dat er gezorgd moet worden voor capaciteit. Wel, dat zijn we nu ten volle aan het uitrollen.

Een herstelgerichte benadering, collega Parys, is inderdaad een belangrijke zaak. Ook daarrond – minister Demir heeft er al naar verwezen – zijn we nu een aantal projecten aan het opzetten. Want het is ook voor degenen die dader zijn belangrijk om op een gegeven ogenblik weer op een juiste manier in de samenleving terecht te kunnen komen.

We zijn ook bezig met een project waar de koppeling tussen welzijn, justitie en politie gemaakt wordt. Daar hebben we recent een aantal beslissingen rond genomen. En ook voor het kortverblijf in de intensieve begeleiding, om op een aanklappende manier daarrond te kunnen werken.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel. Ministers, er zijn collega's die deze zaak aangrijpen om rapporten uit te delen aan collega's voor het aantal vragen dat er in het verleden gesteld is. Ik denk dat ze daar het best mee stoppen, en de uitgestoken hand van collega Vaneeckhout aannemen, om over de grenzen van meerderheid en oppositie, van de partijen heen, een bundeling van expertises bij elkaar te brengen, om zo te komen tot een eengemaakte strategie, om samen te vechten voor minder seksuele delicten in Vlaanderen. Mijnheer Vaneeckhout, ik doe mee.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ja, collega's, de feiten die hier geschetst zijn, die maken me misselijk. Maar de eenzaamheid van iemand die hulp zoekt en ze niet kan krijgen, die is in dit geval ook moordend geweest. Daar kunnen we niks meer aan veranderen. Maar laat ons ervoor zorgen dat wat daar gebeurd is ook niet helemaal voor niks is geweest.

Wat onze fractie betreft, moeten we vijf dingen doen:

Eén: inzetten op preventie op het vlak van de geestelijke gezondheidszorg, en zo snel mogelijk hulp bieden wanneer iemand zegt die hulp ook effectief nodig te hebben.

Twee: preventie van sextortion mogelijk maken. Ik denk daarbij aan initiatieven zoals Telenet heeft gelanceerd met zijn digitale condoom, waar je als afzender van een bericht 'geblurred' wordt, en waar de naam van je bestemming als een watermerk over de foto komt te staan.

Drie – de minister heeft het gezegd –: de sancties worden aangepast. Als je als minderjarige – zelfs als jonge vader – dergelijke feiten pleegt, dan kan de rechter beslissen om ook in een lange sanctie te voorzien.

Vier: de nazorg. Als we weten dat maar de helft van alle slachtoffers van seksueel geweld ook effectief aangifte doet, dan worden ze voor de tweede keer slachtoffer. Die aangiftebereidheid moet omhoog.

Als laatste punt kom ik bij de dadertherapie. Als we dan effectief sancties voorzien voor daders, dan moeten we er ook voor zorgen dat ze, wanneer hun sanctie is afgelopen, niet opnieuw feiten plegen. Dus, minister, is er de vraag om genoeg capaciteit beschikbaar te stellen om die dadertherapie ook effectief mogelijk te maken.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, seksueel geweld is en blijft een groot probleem. De gruwelijke feiten met een meisje van pas 14 jaar drukken ons met de neus op de feiten. Bruusk en bruuw werd een streep getrokken over een jong leven en ook over dat van verschillende families. We zijn het dit meisje en alle slachtoffers verschuldigd dat we de problematiek terdege aanpakken. Ik heb het dan over preventie, hulpverlening aan slachtoffers en daders, vanzelfsprekend ook duidelijke bestraffing. Maar bovenal is er ook een mentaliteitswijziging nodig. We moeten onze jongeren doordringen van bepaalde grenzen. Geen enkele plaats, geen enkele kledij, geen enkele uitspraak is of kan aanleiding zijn tot seksueel geweld.

Minister, ik dring aan op concrete maatregelen vanuit het beleid. Maar er moet ook eindelijk een halt worden toegeroepen aan 'victim blaming'. Alleen zo zullen we slachtoffers over de drempel helpen. Neen is neen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, ik denk dat het duidelijk is. Zolang justitie blijft falen, zal er noch gerechtigheid voor de slachtoffers komen noch een duidelijk signaal worden gegeven aan potentiële plegers. Daders van seksueel geweld wanen zich hier koning. Ze kunnen doen wat ze willen, want ze worden er toch niet voor gestraft. Alleen een daadkrachtige en effectieve bestraffing van de daders zal ervoor zorgen dat die wansmakelijke praktijken stoppen. Laten we ervoor zorgen dat die slachtoffers niet langer in de kou blijven staan en dat we hun geven wat ze werkelijk verdienen: geen eindeloze lijdensweg, maar wel gerechtigheid.

Voor het Vlaams Belang is het dan ook duidelijk, collega's: zorg weer voor een veilige samenleving door daders keihard te straffen. Geef slachtoffers de ondersteuning en de begeleiding die ze verdienen en zorg ervoor dat deze gruwelijke gebeurtenissen stoppen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik heb drie punten. Minister, ik vind het heel vreemd. U krijgt verschillende vragen over de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg. Sommige mensen staan een half jaar op de wachtlijst vooraleer ze de nodige hulp krijgen. En u antwoordt daar zelfs niet op. Tijdens de coronacrisis zijn de wachtlijsten toegenomen. Ook vrijwilligersorganisaties die er zijn om de hiaten op te vullen, zoals Therapeuten voor Jongeren (TEJO), zitten ondertussen met wachtlijsten. Zelfs dure privétherapeuten hebben wachtlijsten. Dat horen we op het terrein. Dat is al heel lang een schandvlek van het beleid van deze Vlaamse Regeringen, maar blijkbaar wordt er daar zelfs niet meer over gesproken.

Ten tweede, u had het over het onderscheid maken tussen wat al dan niet normaal is voor jongeren. Ik denk dat iedereen het erover eens dat het niet normaal is dat vijf jongens een jong meisje verkrachten, dat filmen en op sociale media posten. We moeten inderdaad zorgen dat de daders streng gestraft worden. De laatste keer dat ik het checkte, zaten ze allemaal achter slot en grendel. Maar we moeten er ook voor zorgen dat ze niet hervallen. We moeten daar iets mee doen volgens het principe: leer uw dochter niet om op te letten, maar leer uw zonen om respect te hebben voor een ander en vooral met hun poten van het lijf van iemand anders te blijven.

Ten slotte sta ik helemaal open voor het gezamenlijke initiatief over partijgrenzen heen. Ik hoop dat de hand ook naar ons wordt uitgestoken. We zullen die met heel veel plezier aannemen om er samen rond te werken.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 18.05 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 18.30 uur.*

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Inez De Coninck tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de plaatsing van een elektronische meter zonder communicatiemiddel en het vermijden van het meermaals aanrekenen van elektriciteitsdistributienettarieven voor het gebruik van het elektriciteitsdistributienet – 772 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Inez De Coninck tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de plaatsing van een elektronische meter zonder communicatiemiddel en het vermijden van het meermaals aanrekenen van elektriciteitsdistributienettarieven voor het gebruik van het elektriciteitsdistributienet.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dames en heren, we hebben hier een voorstel van decreet voorliggen dat principieel over een drietal punten gaat. Het eerste punt gaat over wat in artikel 4 staat, eigenlijk al bij het vorige voorstel van decreet werd besproken en waarrond de Raad van State geen opmerkingen had. Dat artikel bepaalt als een van de voorwaarden voor de toekenning van de retro-actieve investeringspremie dat de aanvrager uitdrukkelijk afstand doet van iedere rechtsvordering ten aanzien van het Vlaamse Gewest.

Er is een tweede element dat dat daarin thuishoort door de uitspraak van het Grondwettelijk Hof. Er stond duidelijk in gestipuleerd dat ook elektrosensitieve personen recht hebben op een digitale meter. Uiteraard moeten we daarvoor dan een oplossing hebben. Die oplossing bestaat nog niet en is een bekabelde digitale meter. Men verwacht dat die binnen twee jaar op de markt zal zijn. De oplossing die hier nu wordt voorgesteld, is dat we de mogelijkheid bieden om te werken met een elektronische meter. Wat is het verschil tussen een digitale meter en een elektronische meter? Een elektronische meter is een digitale meter, maar zonder communicatiemodule. Want het is de communicatiemodule die het verschil maakt.

Het derde luik dat erin zit, is ook het meest belangrijke onderwerp. Wat werd er ook vastgesteld? Door de uitspraak van het Grondwettelijk Hof moet er een afrekening gebeuren op de datum dat het vonnis in het Staatsblad verschijnt. Dat was nu op 1 maart. Dat was natuurlijk zeer nadelig voor de mensen die normaal gezien hun afrekening hebben in de herfstmaanden. Op een normale afrekening van twaalf maanden neem je met het principe van de terugdraaiende teller in de winter heel veel elektriciteit op van het net, maar dat wordt dan meestal grotendeels, helemaal of deels gecompenseerd met wat je in de zomer te veel produceert en dan op het net plaatst.

Er zijn twee componenten op die factuur. De eerste component is dat je distributiekosten betaalt voor de nettoafname. De tweede component is dat je, wanneer je zonnepanelen hebt, een omvormer hebt en daarop een prosumentarief betaalt. Wat zagen we echter? De mensen die normaal gezien een afrekening krijgen in de herfst, kregen na vier à vijf maanden opnieuw een afrekening. En daardoor hebben ze niet het compenserende deel van de zomer gehad. Dat leek ons zeer onbillijk en onrechtvaardig.

Maar uit contacten met de regulator bleek ook duidelijk dat de regulator geen richtsnoer heeft om dit euvel aan te passen. We kunnen ook niet retroactief werken. We kunnen het eventueel, dankzij een richtsnoer dat er komt via het Vlaams Parlement, voor de toekomst aanpassen. En dus hebben we in dit voorstel van decreet twee zaken voorzien. Eén, er is nu een richtsnoer. En twee, het kan ook retroactief.

Uit het debat dat we hebben gevoerd in de commissie, heb ik twee belangrijke elementen onthouden. Het eerste element is: wat zal de procedure zijn? Wij kunnen met dit parlement richtsnoeren bepalen. Meer mogen we niet doen van Europa. Dat wil zeggen dat we een kader geven aan de regulator, en het is de regulator die dat kader moet – niet eventueel, maar ik herhaal: moet – invullen. Zij staan onder toezicht van het Vlaams Parlement en moeten dat invullen. Maar hoe zij dat dan invullen, behoort tot hun bevoegdheid, niet tot de onze.

En je kunt daar allerlei theorieën en ideeën rond hebben, maar dat is buiten ons kader. Wij geven hun het kader zodat zij iets moeten doen, en zodat ze dat ook retroactief kunnen doen. Zij moeten daarvoor een consultatieronde organiseren waarbij ze verschillende stakeholders zullen raadplegen. Mogelijke stakeholders kunnen dan opmerkingen maken, enzovoort. En dat zal leiden tot een bepaalde

'regulatoire' tariefaanpassing, die dan vermoedelijk ergens in oktober of november meegedeeld zal worden. Het is zoals collega Bothuyne het ook in de media zei: dat kan misschien nog een leuk eindejaarsgeschenk zijn.

Het tweede element dat dan vaak werd opgeworpen, is wie dat zal betalen. Wel, het antwoord hier is ook heel duidelijk. De mensen die die afrekeningsfactuur gekregen hebben op 1 maart, hebben via het cascadesysteem betaald aan hun leverancier. De leverancier betaalt aan de distributienetbeheerder en de distributienetbeheerder betaalt door, enzovoort, volgens die cascade.

Maar voor die mensen die normaal gezien in de herfst van het jaar een afrekeningsfactuur krijgen, zijn er nu meer inkomsten geweest voor de distributienetbeheerder, meer dan dat ze zelf ook zouden kunnen voorzien. Het zal dus ook op dezelfde manier zijn dat het retroactief zal terugkeren, ook weer in cascade van de distributienetbeheerder naar de leverancier, en van de leverancier naar de eindconsument. De vraag is met andere woorden niet wie dat zal betalen. De gelden werden betaald door de burgers die in die situatie zitten. En die zullen daar ook een stukje van terugkrijgen. Het is dus niet dat dat uit algemene middelen komt of dat er netkosten worden doorgerekend.

Ik denk dat dat de drie belangrijkste punten zijn die in dit voorstel van decreet staan.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Collega's, de verbroken belofte van de Vlaamse Regering om de terugdraaiende teller vijftien jaar te behouden: het blijft nazinderen, ook weer in dit voorstel van decreet. De soap gaat verder.

Nu, uit het arrest van het Grondwettelijk Hof bleek dat dit ook zou leiden tot een dubbele aanrekening van de netkosten op de stroomfacturen van heel wat zonnepaneeleigenaars. Maar we willen ons als oppositiepartij wel constructief opstellen in het zoeken van een oplossing. De kern van dit voorstel van decreet kunnen wij dan ook ondersteunen voor de regeling van de dubbele tarifiering en de aansluiting op de glasvezelkabel.

Hoe sneller er een oplossing komt in dat opzicht, hoe beter. Wat de indieners van het voorstel van decreet echter consequent weigeren erbij te vertellen, is dat er in dat voorstel ook nog een artikel 4 is opgenomen, dat de deur wagenwijd openzet voor misbruik, en waarover minstens eerst een grondig publiek debat gevoerd dient te worden. Artikel 4 van dit voorstel schept namelijk het precedent dat, wie een rechtsovereenkomst jegens de overheid indient, niet meer in aanmerking komt voor bijvoorbeeld een compensatiepremie voor gedupeerde zonnepaneel-eigenaars.

Nu, een clause invoeren die de burgers verbiedt zich tot de rechtbank te wenden, is regeringschantage en een ongrondwettelijke belemmering van de toegang tot de rechtspraak. Dat is ontoelaatbaar in een rechtsstaat. Dat schrappen is niet alleen nodig om de Vlaamse bevolking tegen verregaande regeringswillekeur te beschermen, maar ook om de controlebevoegdheid van het Vlaams Parlement over de handelingen van de Vlaamse Regering te vrijwaren. Tegelijkertijd wordt de burger het recht ontnomen om te procederen als hij of zij dat onvoldoende vindt. Wie een roekeloos geding aanspant, betaalt gerechtskosten. Dat zou voldoende ontradend moeten zijn.

De meerderheid heeft een regeling getroffen waarvan ze wist dat er eventueel problemen konden zijn. We hebben dit in de commissie reeds aangekaart als regelrechte chantage. Het belemmert de toegang tot de rechter. Ook voor andere premies zal een dergelijke chanterende voorwaarde kunnen worden opgenomen.

In de commissie dienden wij eerder al een amendement in, amendement nr. 2, om dit artikel te schrappen, zodat we de regeling zouden kunnen steunen. Dat werd jammer genoeg weggestemd. Collega's, daarom zullen wij ons, vanwege dat artikel 4, onthouden.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): In verband met de VREG en hun de opdracht te geven om een compensatie uit te werken: het is inderdaad aan de VREG om op te lossen hoe hoog de vergoeding zal zijn, waar de middelen vandaan komen en wanneer dit betaald wordt. Dat is inderdaad aan de VREG. Maar wat communiceert u? Dat voor de 40.000 zonnepaneleneigenaars die dubbele netwerkkosten moeten betalen, de meerkosten op gemiddeld 150 euro liggen. En u herhaalt het hier opnieuw: 'Dat kan een mooi eindejaarscadeau zijn.' Maar net dat is toch de verantwoordelijkheid van de VREG, en de VREG kan geen compensaties geven. Dat is belangrijk, want u zegt dat men het gewoon kan terugstorten, maar dat is niet het geval. Voor de 100.000 zonnepaneleneigenaars met een digitale meter was dat gemiddeld genomen een nuloperatie. Er zijn ook mensen die daar een voordeel aan gehad hebben. Als men dat moet gaan vergoeden, moet dat geld van ergens komen. De VREG heeft daar niet zomaar een zak geld voor om dat te kunnen vergoeden. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat we dat elders gaan halen, in de stroomfactuur, of dat we die middelen elders gaan zoeken.

Bovendien spreekt u – niet hier, maar in uw communicatie – over gemiddeld 150 euro netkosten die te veel betaald zijn. Maar ook dat wordt door energie-experten onderuitgehaald. Dat wordt serieus in vraag gesteld. Om te beginnen verwijst u daarnet ook opnieuw naar een tussentijdse afrekening waardoor de hele heisa begonnen is, die op 28 februari gevallen is. Maar dat is gelukkig op 28 februari gevallen. Was het vroeger geweest, dan hadden de mensen minder lang kunnen genieten van het voordeel van die terugdraaiende teller. Was het daarna geweest, dan komen we op de vorige tussentijdse factuur terecht en dan is het effect voor hen nog veel groter, net omdat zij dan geen vergoeding meer krijgen voor alle elektriciteit die ze op het net gezet hebben in die hele periode ervoor. Dan was dat gewoon foetsie geweest. Die tussentijdse factuur is dus op zich een goed uitgangspunt op 28 februari, maar ze heeft ook nadelen. Daar hebt u naar verwezen, naar die 40.000 mensen die daar nadelen aan hebben. Maar is dat een nieuw nadeel? Neen, dat is geen nieuw nadeel. Dat is een nadeel dat al bestaat sinds 2015 en waar verschillende mensen die een tussentijdse afrekening lieten maken omdat ze verhuisden, of op vraag van Fluvius, of om een andere reden, eigenlijk al mee te kampen hebben gehad. Dat heeft voor hen op dat moment ook voor een verhoging gezorgd, een verhoging die vaak veel hoger ligt dan wat deze zonnepaneleneigenaars hier nu voorhebben.

Maar oké, nu moet dit worden aangepast. De vorigen bleven in de kou staan, maar nu passen we dit toch aan. En nu plakt daar dus dat gemiddelde bedrag van 150 euro op en het eindejaarsgeschenk. Ook dat is veel te voorbarig. Het is aan de VREG om de hoogte daarvan te bepalen – dat hebt u zelf aangehaald –, ook omdat andere energie-experten op minder meerkosten uitkomen. U schept hier dus eigenlijk verwachtingen, terwijl experts zeggen dat het niet klopt. Eigenlijk is dat de essentie van het hele debacle van de terugdraaiende teller: de Vlaamse Regering die verwachtingen creëert waarvan ze weet dat die op drijfzand gebaseerd zijn. Dan komen we gewoon opnieuw bij de essentie.

Als we met onze fractie na dit nog een reden nodig hadden om ons toch te onthouden en dit niet mee goed te keuren, dan komen we inderdaad op dat volgende punt, op artikel 4. Want ondanks dat politieke debacle stelt de Vlaamse Regering nu: 'Wie het waagt om naar de rechtbank te stappen, heeft geen recht meer op een premie.' Dat gaat dan niet over het vermanende vingertje naar de

burger van 'je mag zeker niet alle twee hebben'. Neen, gewoon de stap zetten naar die rechtbank is voldoende om geen recht meer te hebben op een premie. We zouden ons ondertussen toch wat meer bescheiden mogen opstellen en niet op zo'n hautaine manier onze burgers gaan afstraffen of afdreigen. Dat is totaal, totaal ongepast.

Heel het politieke debacle heeft het vertrouwen een knauw gegeven: het vertrouwen in de Vlaamse Regering, maar ook het vertrouwen in zonnepanelen. Dat verdwijnt zienderogen. Je ziet dat ook op het terrein. Hoewel zonnepanelen nog altijd een gezonde investering zijn, is het aantal nieuwe investeringen dit jaar toch in vrije val. Dat is de afgelopen vier maanden in vrije val. We hebben in Vlaanderen nauwelijks 35 megawatt bij aangelegd. De doelstelling voor elk jaar is 318. Dus 35 megawatt op vier maanden tegenover een jaardoelstelling van 318 megawatt. In Duitsland hadden ze in april maar twee dagen nodig om die 35 megawatt te leggen.

We moeten dus dringend actie ondernemen om dat vertrouwen weer te herstellen. Waarom? Om onze doelstellingen te halen. Als we dat niet doen, dan geraken we nooit verder en blijven we alleen maar, langzaam maar zeker, verder wegzakken in dat moeras. Daarom hebben we nood aan bescheidenheid, betrouwbaarheid en positieve communicatie. Alleen zo kunnen we het vertrouwen in de zonnepanelen weer herstellen. Maar bescheidenheid is niet inwoners die naar de rechtbank stappen, afstraffen door hun recht op premie af te pakken. Vertrouwen geven, doen we ook niet door opnieuw verwachtingen te creëren die je misschien niet kunt waarmaken, meer nog, verwachtingen waarvan experts vandaag al zeggen dat ze foute aannames bezorgen. Dat zorgt alleen maar voor meer desillusies. Een betrouwbare overheid werkt aan een robuust kader voor de toekomst, zodat wie wil investeren in zonnepanelen echt weet waar hij of zij aan toe is, met als belangrijkste maatregel: haal kosten uit die energiefactuur.

Wat de sector heel terecht vraagt, is meer positieve energie. Focus in de communicatie opnieuw alstublieft op voordelen van zonnepanelen in de plaats van altijd overal problemen te zien. Als de Vlaamse Regering laat zien dat ze de zonnepanelen en de hernieuwbare energie een warm hart toedraagt, dan is dat een belangrijk signaal voor de sector en voor het concept van zonnepanelen, wat uiteindelijk nog altijd de meest efficiënte manier is om energie op te wekken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Mijn tussenkomst zal in grote mate in dezelfde lijn liggen. Ik ga niet alles herhalen wat we in de commissie hebben besproken. Ook de Vooruitfractie zal zich op dit voorstel van decreet onthouden, hoewel we er graag voor gestemd hadden. Want ik denk dat het op zich een goede en noodzakelijke zaak is dat het parlement en de regering, als het even kan, samen zoeken naar manieren om inderdaad het vertrouwen bij burgers weer te herstellen rond de investeringen in hernieuwbare energie die we van hen gevraagd hebben om te doen, na het debacle dat daarrond is ontstaan. Op zich juich ik ook de poging toe om daar oplossingen voor te bieden. Alleen moet ik vaststellen dat wat er hier voorligt in dit voorstel van decreet, in het beste geval halfslachtige en onvolledige oplossingen zijn. In het slechtste geval is het eigenlijk iets waar niemand, met inbegrip van de indieners, zeker van is dat het zich ooit zal voordoen en zal realiseren. Dat is dan jammer genoeg ook nog eens het meest concrete bedrag van 150 euro, dat misschien nog eens uit de lucht gegrepen is.

Om klein te beginnen: het is goed dat elektrosensitieve personen recht krijgen op een bekabelde meter. Het is alleen jammer natuurlijk dat die bekabelde meter tot nader order niet bestaat en in het beste geval in 2023 beschikbaar zal zijn en dat de oplossing is dat we in afwachting een domme slimme meter gaan installeren.

Als illustratie van de tragikomische evolutie in dit dossier is het heel passend. Ik geef toe: het is ten minste voor de betrokken mensen een voorlopige oplossing, weze het een die aan het systeem weinig toevoegt en dus niet echt nuttig is, maar het is ook geen drama.

Vervelender is de compensatieregeling of de retroactieve vergoeding voor gedane investeringen. Die is op zich goed en noodzakelijk. Burgers hebben er ook recht op, nadat ze door de overheid in een sukkelstraatje zijn geleid waarin ze vaak veel geld hebben geïnvesteerd in een bijdrage aan hernieuwbare energie, aan elektrificatie, aan het verduurzamen, waar ze achteraf bekocht zijn uitgekomen. Dus ik denk dat het absoluut noodzakelijk is dat de Vlaamse Regering – en het Vlaams Parlement – hier een solide, robuust, rechtvaardig vergoedingssysteem op tafel leggen voor die mensen die zij zelf bedot heeft. Daar komt het eigenlijk op neer, na de beloftes die er in de voorbije legislatuur gedaan zijn. Maar goed, ik ga die discussie niet heropenen. Die is al in het lang en in het breed, met alle pijnlijke aspecten ervan, gevoerd.

Alleen zou je denken dat er, aangezien dit een voorstel is van de meerderheidsfracties, wanneer het voorstel na overleg met de regering op tafel komt, al duidelijkheid zou zijn over wat dat vergoedingsmechanisme dan precies inhoudt, hoe het iedereen zal compenseren en dat aantoonbaar gedemonstreerd kan worden dat het een rechtvaardig mechanisme is. Een rechtvaardig mechanisme zou de hoogste compensaties voorzien voor diegenen die het verst zijn meegegaan in de oproep om te verduurzamen, namelijk die mensen die zonnepaneleninstallaties hebben geplaatst, gekoppeld aan warmtepompen en een verregaande elektrificatie van hun hele woning. Dat zijn vaak mensen die letterlijk tienduizenden euro's hebben geïnvesteerd op basis van een businesscase die hun voorgeschoteld werd door de Vlaamse Regering, met daarin beloftes die de Vlaamse Regering echter niet heeft kunnen houden.

Alleen, dat voorstel, die zekerheden en dat pakket liggen vandaag niet op tafel. Die lagen ook vorige week niet op tafel bij de bespreking van het voorstel in de commissie. Dit werd ook op geen enkele manier hardgemaakt door de Vlaamse Regering. Ik vind eerlijk gezegd dat het risico dat men hier neemt om een zoveelste loze belofte te maken, een risico is dat men in een dossier als dit nooit zou mogen nemen. Het vertrouwen is zo erg geschaad dat men dit soort dingen echt niet mag doen. Ofwel is het huiswerk af en legt men dat op tafel, zodat iedereen het kan beoordelen. Ofwel is het huiswerk niet af en dan werkt men voort totdat het af is. Ik vind het een voorbeeld van overhaasting en, opnieuw, van vrij roekeloos gedrag om hierrond beloftes te doen wanneer men niet zeker is dat men ze ook kan hardmaken en kan uitleggen. Als dit het vertrouwen moet herstellen bij mensen, zowel bij de rechtstreeks getroffen als bij diegenen die zouden overwegen om opnieuw te geloven in wat de Vlaamse Regering voorlegt, dan denk ik dat dit geen goede bijdrage daaraan is.

Daaraan gekoppeld, is het natuurlijk ook extra pijnlijk dat er wel heel hard, klaar en duidelijk in staat dat wie naar de rechter stapt, niet meer moet rekenen op een andere vergoeding. Dat past een beetje in het globale beeld van deze Vlaamse coalitie, ook al in de vorige legislatuur, om in de mate van het mogelijke burgers weg te houden van rechtbanken waar zij hun rechten zouden kunnen opeisen. Deze regering moet de voorbije jaren en weken, zowel in elektriciteitsdossiers, zonnepanelendossiers, terugdraaiendmeterdossiers als stikstofdossiers, keer op keer vaststellen dat haar lopende beleid door burgers met succes wordt aangevochten voor rechtbanken. Ik denk dat een dergelijke regering, die dergelijke dingen systematisch tegenkomt, wat meer bescheidenheid aan de dag zou moeten leggen. Ik denk dat die zou moeten stoppen met te proberen om in de mate van het mogelijke burgers weg te houden van de rechtbank, maar er in de eerste plaats voor zou moeten zorgen dat burgers geen nood hebben om naar een

rechtbank te gaan, waar rechters keer op keer moeten vaststellen dat de Vlaamse Regering, het Vlaamse beleid en de Vlaamse administratie hun werk niet correct hebben gedaan of nog altijd niet correct doen. De ambitie voor een goed beleid, zeker voor diegenen die zich noordelijke aspiraties aanmeten, zou moeten zijn om te zorgen dat de rechtbanken daar niet voor moeten tussenkomen. Als je keer op keer met je gezicht tegen de deur loopt in de rechtbanken van dit land omdat je beleid slordig is geweest, dan is de oplossing niet dat je burgers moet weghouden van de rechtbanken, maar dat je je beleid minder slordig maakt. Ik denk eerlijk gezegd dat dit daar geen goed voorbeeld van is.

Ik heb het meest vervelende voorbeeld tot het laatst gehouden. Dat is de oplossing van de 150 euro, het kerstcadeau van collega Bothuyne voor diegenen die met een dubbele aanrekening geconfronteerd worden voor de nettarieven. Het is goed dat daar een oplossing voor gezocht wordt, het is nodig dat daar een oplossing voor geboden wordt. Alleen, in dit voorstel van decreet staat opnieuw – ondanks al de communicatie vanuit de meerderheidspartijen over concrete bedragen en over kerstcadeaus – geen sluitende regeling. Het is een richtlijn, een oproep, op sommige momenten zelfs een smeekbede, heb ik de indruk, aan de VREG om het alstublieft in orde te brengen. Nochtans, als we de VREG horen, krijgen we keer op keer de boodschap: 'We zullen wel zien, volgens ons is dat niet nodig en kunnen we dat zelfs niet. We zien daar het nut niet van in, we zien daar het belang niet van in.' Dus het risico dat er binnen zes maanden onder de kerstboom – en het is al riant laat om dit nog op te lossen – niets zal liggen, is ook niet onbestaande. En wanneer dat zo is, dan kun je inderdaad in stilte en in alle bescheidenheid werken aan een oplossing, maar dan moet je ze niet al verkopen vooraleer je kunt garanderen dat ze er zal zijn. En dat is wat u hier doet, collega's van de meerderheid, zowel in het voorstel van decreet als nog veel meer in de manier waarop jullie het proberen aan de man te brengen bij die mensen die zich al bedot voelen.

En ik mag echt van harte hopen – en ik vind dat er een oplossing moet komen – dat er dus een oplossing komt. Ik hoop niet dat u nog eens met Kerstmis, of eerder, of godbetert nog later, zult moeten vaststellen dat u weer een onhoudbare belofte hebt gedaan, omdat u niet lang genoeg hebt nagedacht over uw huiswerk en het zoeken naar oplossingen.

Met andere woorden, hoezeer wij ook hopen dat alles in orde komt en dat wij ongelijk zullen hebben, collega's, zal de Vooruitfractie – we gaan uiteraard niet tegen deze mogelijkheden stemmen, want het zijn mogelijke oplossingen, maar we wachten tot het echte oplossingen zijn en we daar zeker van kunnen zijn – zich onthouden, al was het maar omdat we geen valse beloften willen doen aan mensen die al te vaak het slachtoffer van iets dergelijks zijn geweest.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Het standpunt van mijn fractie is dat het uiteraard goed is dat de VREG de mogelijkheid krijgt om die fouten van de dubbele aanrekening van netkosten recht te zetten. Ik hoop inderdaad dat ze ermee aan de slag kunnen en dat het vel van de beer niet verkocht wordt voor hij geschoten is. Het is ook goed dat het voorstel van decreet bij toekomstige omschakelingen hetzelfde probleem kan voorkomen. Hoewel ik dat graag zou steunen, hoewel ik voor zou stemmen, eindigt daar de positieve bemerking bij het voorstel van decreet.

Het is en blijft een zoveelste voorstel van reparatiedecreet op slecht beleid. De onderliggende problemen worden inderdaad niet opgelost. Op deze manier gaan jullie het draagvlak voor hernieuwbare energie niet versterken bij de bevolking, wel integendeel, zeker omdat de regering of de meerderheid blijft vasthouden aan die chantageregeling. U dreigt dat eigenaars van zonnepanelen afstand

moeten doen van hun compensatieregeling als ze het zouden durven om naar de rechtbank te stappen.

Eigenlijk zouden we eens goed moeten nadenken over de visie die daarachter zit. Het is echt niet aan de regering om te beslissen wie wel of niet naar de rechtbank mag. Het is al zeker niet aan de regering om de mensen af te dreigen als ze een rechtszaak willen aangaan. Naar de rechtbank stappen als men benadeeld wordt, is een democratisch recht. Dat is een kwestie van democratisch fatsoen, maar dat is in dezen blijkbaar te veel gevraagd.

De focus van deze regering is blijkbaar niet om het verlies voor duizenden gedupeerde zonnepaneeleigenaars op te lossen, maar om de problemen onder de mat te blijven schuiven. Wij zullen dit voorstel van decreet niet goedkeuren.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, dank u voor de debatten in de commissie over dit korte voorstel van decreet.

Uiteraard ben ik het niet eens met een aantal kritieken van de oppositie. De specialisten betwijfelen of dit goed is, of er hoe dan ook een benadeling is. Er zijn misschien zelfs mensen die er voordeel bij hebben gedaan, heb ik gehoord van de Groenfractie. Ik probeer me voor te stellen wie dat individu is dat er voordeel bij heeft gehad dat het Grondwettelijk Hof de terugdraaiende tarieven vernietigd heeft en dat er een acute stop volgde.

U zegt dat het al goed is dat het niet later is. Maar goed dat het niet vroeger is, want dat is nu wel net het hele probleem. Het idee van een prosumementarief zoals de regulator het heeft ingesteld, is het idee dat er mensen zijn met zonnepanelen die hun zonnepanelen rendabel krijgen doordat ze niet alleen hun energiegebruik kunnen compenseren – ze verbruiken in de winter, maar produceren netto meer in de zomer –, maar ook alleen distributiekosten moeten betalen op het verschil. Terwijl ze meer gebruikmaken van het net dan ieder ander. Ze halen niet alleen elektriciteit van het net in de winter, ze zetten er ook op.

Om daaraan tegemoet te komen, zegt de regulator: we moeten tarieven vastleggen die zo veel mogelijk het reële verbruik van de consument tarifieren en dus moeten we een prosumementarief invoeren. Maar dat is natuurlijk vanuit de filosofie dat men een jaar de tijd heeft om er in de winter af te nemen en er in de zomer op te zetten. Als door een arrest die cyclus doorbroken wordt, ben ik het niet zelf die beslist om te verhuizen of van leverancier te veranderen, of iets anders, en daardoor die halftijdse afrekening uitlokt. Het is nu een collectieve maatregel, een arrest van het Grondwettelijk Hof met kracht van wet, die die beslissing afdwingt. Dus is het logisch dat wij dan proberen te repareren, zoals collega Tobback zegt, dat wij dat in alle nederigheid bekijken. Oké, we hebben iets geprobeerd, waarvan ik nog altijd denk dat de filosofie juist was, en dat door de complexiteit van dit land gestrand is.

We gaan nu dus opnieuw op zoek om dat te repareren. Het is niet zo dat we de huid verkopen voor we de beer hebben geschoten, of dat we triomfalistisch staan te roepen. Zeker en vast niet. Het komt er nu op aan om de toerekenbaarheid, het verwachtingspatroon dat de burger had mogen hebben en dat is geschokt door de vernietiging van een decreet, opnieuw te herstellen. Dat is natuurlijk niet genoeg om het draagvlak voor hernieuwbare energie opnieuw vlot te trekken. Mensen zullen het eerst moeten zien om het te geloven. Dat is begrijpelijk. We zullen het moeten zien. Als het aan mij lag, en ook aan collega Gryffroy en collega Bothuyne, denk ik, dan zouden wij zelf een voorstel van decreet hebben ingediend om die compensatie te geven, om die uit te dokteren. We zijn echter gebonden aan onze bevoegdheden. Ook dat zijn de regels van een democratische

rechtstaat. Deze keer gaat het niet over die tegenover de federale overheid, maar over die tegenover de regulator. Collega Gryffroy heeft het heel helder uitgelegd. Wij mogen alleen richtsnoeren geven, wij mogen geen exacte tarieven bepalen, en in dit geval zou het om tarieven gaan. We kunnen dus alleen maar de drempels wegwerken die de regulator zelf aangeeft, en ook de Raad van State, die in de weg zouden zitten om deze toch wel door heel veel gebruikers als onrechtvaardig aanvoelde dubbele tarifiering weg te werken.

Gaat dat dan lukken? Dat weet ik niet. Ik heb alleen gehoord van de regulator dat die niet kan repareren omdat hij geen decreet heeft. We hebben er nu dus voor gezorgd dat dat decreet er wel is en dat de regulator geen excuus, drempel of obstakel meer tegenkomt om dit te corrigeren. Het is bovendien eenmalig. Het is niet zo dat de regulator nu ineens een heel nieuw systeem moet uitdokteren waarbij er permanent sprake is van deze retroactiviteit. Het gaat immers over ingrijpen in een tarief in het verleden, een tarief dat eigenlijk al voorbij is. Eenmalig mag er, omdat het door een arrest van het Grondwettelijk Hof is, worden gerepareerd. We gaan niet verder.

Wat die rechtsvordering betreft, dat is inderdaad een debat dat je kunt voeren. Dat moeten we ook voeren. Dat hebben we ook gevoerd. Ik zal het nog eens herhalen: de Vlaamse overheid, dit parlement, de meerderheid, de regering, wie dan ook, houdt niemand tegen om naar de rechtbank te gaan om zijn schade vergoed te zien. Collega Tobback, ik moet toegeven dat het gemakkelijk zou zijn als dat decreet over de premie en over de warmtepompen hier al zou liggen. Mijn fractie en mijn partij treden u volmondig bij: we moeten ervoor zorgen dat diegenen die het meest hebben geïnvesteerd in een zo duurzaam mogelijk totaalpakket in hun woning en hun omgeving, uiteindelijk niet nog het meest in de miserie achterblijven. Ik heb echter van de regering begrepen dat daar eerst-daags een akkoord over zal worden gevonden, en als zij het niet doet, dan zullen wij het hier in het parlement doen.

Is het nu rechtvaardig dat wij zeggen 'ofwel naar de rechtbank ofwel een premie'? Dat hangt ervan af hoe je het bekijkt. Ik zie die premie, die nu wordt uitgewerkt, als een schadevergoeding, omdat het vertrouwen, de verwachting van het zeker rendement, dat bescheiden is, werd geschokt. Het zou natuurlijk wel een beetje gemakkelijk zijn dat we al die zonnepaneleneigenaars zouden uitbetalen, zouden vergoeden, maar dat die nadien beslissen toch nog eens bij de rechtbank te proberen of ze er niet meer uit kunnen krijgen. De overheid moet dan vervolgens advocaten inhuren om dan ook nog eens te bewijzen dat die premie eigenlijk genoeg is, dat de schade niet groter was. In die zin moet je een beetje kiezen wat je wilt: het is het ene of het andere. Zo werkt dat ook bij een dading. Zo werd dat trouwens in het Fortisdossier ook gedaan: ofwel een compensatie ofwel probeer je een hogere schadevergoeding te krijgen. Ik denk dus dat dat op zich ten eerste te verdedigen is.

Collega's, dit voorstel van decreet is geen hoeradecreet, is geen hocuspocus-decreet, is geen silverbulletdecreet, maar is een eerste en heel belangrijke stap om aan de burger te tonen dat, ook als het misloopt en het eventjes heel zwaar en heel heftig is geweest, we de nederigheid hebben om te zoeken naar een oplossing om opnieuw een gezonde rendabiliteit voor zonnepanelen, warmtepompen en hernieuwbare energie te creëren.

Collega Aerts, het feit dat er in Vlaanderen en in België minder snel zonnepanelen worden gelegd dan in Duitsland, heeft ongetwijfeld ook te maken met de tijdelijke omstandigheid. Wanneer die is gerepareerd, dan hoop ik dat dat opnieuw zal stijgen, maar het is toch een beetje moeilijk om nu Duitse cijfers met die van Vlaanderen te vergelijken. Het is een iets groter land, waar ook de tarifiering en de fiscaliteit heel anders in elkaar zitten. Dat is dus een beetje appels met peren

vergelijken. U hebt echter gelijk als u zegt dat het ritme van de investeringen in hernieuwbare energie omhoog moet, en dat daar ook nog heel veel potentieel in zit. Ik hoop de komende jaren verder dat vertrouwen opnieuw te herstellen met jullie, met de meerderheid en oppositie, en daar een zeer rendabele en rechtvaardige businesscase van te maken.

De voorzitter: De heer Bothuynne heeft het woord.

Robrecht Bothuynne (CD&V): Mijnheer Schiltz, ik wil op mijn beurt mijn dank uitspreken voor het debat in de commissie en hier, tijdens de plenaire vergadering. Aanvullend op uw antwoorden wil ik nog een paar overwegingen en elementen naar voren brengen.

Mijnheer Aerts, u hebt gezegd dat dit geld kost en dat iemand het moet betalen. De regeling die we voorstellen, houdt in dat de VREG een onrechtvaardigheid kan herstellen en er voortaan voor kan zorgen dat de mensen die te veel hebben betaald, worden gecompenseerd voor wat ze dubbel hebben betaald. Als te veel is betaald, is het niet zo dat iemand moet terugbetalen. Er is geen verliezer in dit scenario. Ik denk niet dat de redenering klopt dat we belastinggeld of middelen uit de tarieven halen om dit te financieren.

Ik heb de kritiek van de experts op Twitter gelezen. Een van de elementen die ervoor zorgen dat een andere behandeling noodzakelijk is dan in de omstandigheden waarin een afrekening komt, is het feit dat het hier om een geforceerde afrekening gaat. Die afrekening is geforceerd door de timing van het Grondwettelijk Hof, dat ervoor heeft gezorgd dat eind februari voor iedereen een afrekening in de bus is gevallen. Die afrekening houdt geen rekening met eerdere afrekeningen, het verbruikersprofiel van de betrokkenen en dergelijke.

Een rechtszekere oplossing is belangrijk. Ik wil er nog eens op wijzen dat de Raad van State een positief advies over het voorliggend voorstel van decreet heeft gegeven. Dat is een element dat u en de mensen die door deze problematiek zijn getroffen, zou moeten geruststellen. Wat hier voorligt, is juridisch solide en stelt de VREG effectief in staat het nodige te doen.

We rekenen erop dat de VREG op efficiënte wijze het nodige zal doen. Het zou kunnen dat de VREG hiervoor tijd nodig heeft, bijvoorbeeld omdat voor de doorgevoerde wijzigingen aan de tariefmethodologie op een bepaald ogenblik een openbaar onderzoek nodig is. De timing voor de teruggave is eerder voor het eind van het jaar gepland. Om die reden stond die passage in de communicatie toen het voorstel van decreet in de commissie is besproken. Het is uiteraard geen geschenk. Als wordt teruggegeven wat te veel is betaald, is dat geen geschenk. Als de VREG effectief het nodige doet, is het einde van het jaar een belangrijke indicatie voor de timing van het moment waarop de mensen iets mogen verwachten.

Mijnheer Aerts, mijnheer Tobback, jullie hebben erop gewezen dat het belangrijk is weer tot een goed investeringsklimaat te komen en mensen te overtuigen in zonnepanelen te investeren. We hebben nood aan die bijkomende investeringen. Zowel voor het klimaat en de energieuishouding als voor de betrokken mensen zelf zijn investeringen in zonnepanelen een goede zaak. Daarvoor moeten we met een aantal puzzelstukken eerst herstellen wat het arrest van het Grondwettelijk Hof heeft beschadigd.

We hebben hier al een aantal elementen gezien. We hebben de terugleververgoeding mogelijk gemaakt voor de stroom die weer op het net wordt geplaatst. Mits het nodige slim gebruik en zelfgebruik kan dit worden geoptimaliseerd. We voorzien nu in een machtiging voor de VREG om inzake de tarieven het nodige te doen. We rekenen erop dat de Vlaamse Regering of desnoods het

Vlaams Parlement zal zorgen voor een financiële ondersteuning om de rendabiliteit te garanderen aan iedereen die in zonnepanelen heeft geïnvesteerd. Daarbij hoort een bijkomende ondersteuning voor wie, bijvoorbeeld, in warmtepompen heeft geïnvesteerd en een voorloper in de energietransitie was. We willen een totaalplaatje dat ervoor zorgt dat de rendabiliteit wordt verzekerd voor iedereen die de nodige investeringen heeft gedaan.

Minister, ik sluit me aan bij de oproep van de privésector om een toekomstkader te creëren. Er liggen een aantal elementen op tafel, zoals de investeringspremie van de Vlaamse Regering, de renteloze lening voor een grote groep Vlamingen die in zonnepanelen willen investeren. Hopelijk zullen de juiste tarifaire keuzes van de VREG er ook voor zorgen dat zonnepanelen in de toekomst rendabel kunnen zijn. We moeten dit allemaal op een positieve manier kunnen en durven uitdragen. In de eerste plaats rekenen we op u om het voortouw te nemen, en we vinden de oproep van de privésector ook zeer terecht.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik wil nog kort ingaan op de compensatieregeling en het uitsluiten van een rechtszaak. De heer Schiltz zegt dat de premie een schadevergoeding is. Officieel heet het een compensatieregeling, maar het volstaat niet om de geleden schade te compenseren. Er is dus een probleem mee. Als u die schade volledig zou vergoeden, dan zou u nog kunnen zeggen dat men niet naar de rechtbank mag, omdat het al vergoed is. Maar dat is niet het geval.

Wat er gebeurd is, is dat jullie een probleem hebben gecreëerd. We hebben het hier al uitgebreid gehad over hoe dat verlopen is. Jullie zijn daarvoor op de vingers getikt door het Grondwettelijk Hof. Dat is vernietigd. Er wordt schade geleden. Jullie voeren een gebrekkige compensatie in. En dan zeggen jullie dat men daar niet tegen mag procederen. *(Opmerkingen van Willem-Frederik Schiltz)*

Ik zal mijn redenering afmaken, mijnheer Schiltz. U zegt dat je het niet allebei kunt hebben. Maar we weten allebei, mijnheer Schiltz, dat als je naar de rechtbank gaat omdat er schade wordt geleden, die schade heel precies wordt berekend. Dat wordt individueel nagegaan. Wat is de schade die je hebt geleden? En wat is daar eventueel tegenover gesteld? Die compensatieregeling zou dus meegenomen worden in die berekening. Er is dus helemaal geen sprake van het ene én het andere. Zo werkt dat niet. Ik ben geen jurist, maar juristen hebben mij dat verteld. Ik denk dat u daar wel voor hebt gestudeerd, dus u moet dat ongetwijfeld ook weten.

Wat jullie hier doen, is dus niet ervoor zorgen dat burgers niet van twee walletjes kunnen eten, maar wel ervoor zorgen dat burgers niet kunnen procederen tegen jullie beleid, omdat ze de enige zekere vergoeding die ze dan kunnen krijgen, een gebrekkige, niet volstaande vergoeding, niet kunnen krijgen. En dat vind ik een heel vreemde manier van aan politiek doen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega D'Haese, ik weet niet hoe dat bij u zit, maar ik kan niet voorspellen hoeveel de zon gaat schijnen. *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Dat is zeer complex. Als je die piste bewandelt, ben je vertrokken voor jaren van procederen. Ik heb hier net een oproep gehoord om zo snel mogelijk een stabiel kader te creëren. Dus ja, er zullen inderdaad mensen zijn die niet 100 procent vergoed worden. Dat klopt. Daar ben ik heel eerlijk over. Er zullen er anderen zijn voor wie die vergoeding aan de betere kant zit. Dat is zo. Het is onmogelijk voor ons om op maat van iedereen een beleid uit te tekenen. Dat is altijd zo, in elk beleid.

Wel is het zo – en we zullen die cijfers zien wanneer ze komen – dat die uiteraard een zo correct mogelijk gemiddelde hanteren voor een standaardgezin. We zullen er dan over discussiëren of die regeling voldoende rechtvaardig is. En opnieuw, niets verbiedt mensen om te zeggen dat de compensatieregeling voor hen niet voldoende is en alsnog te procederen.

Wat we vooral willen doen met zo'n regeling, is ervoor zorgen dat de financiële klap niet meer een klap is en dat mensen opnieuw verder kunnen. En dan is het natuurlijk de bedoeling – niet alleen van mij; we zullen de regulator daarvoor nodig hebben – dat de tarieven die eraan komen, gunstig zijn voor mensen met zonnepanelen en dat die ervoor zorgen dat zonnepanelen rendabel zijn, zonder kilotonnen en miljoenen en miljarden subsidies, wat toch ook altijd voor frustraties blijft zorgen in de maatschappij, omdat niet iedereen zonnepanelen heeft. Maar ook daar wordt aan gewerkt, onder andere om locaties toe te staan. U weet ook – of collega De Meester alleszins – dat de richtlijn over lokale energiegemeenschappen er ook nog aankomt. Dat zijn allemaal stapjes die ervoor moeten zorgen dat hernieuwbare energie rendabeler wordt.

En daarom durf ik te zeggen dat het een goede zaak is om nu een streep trekken onder de miserie die er geweest is. We kunnen opnieuw heel het debat voeren over hoe dat ontstaan is. Ik heb mij daar zeer nederig in opgesteld. Ik heb ook gezegd dat we een aantal technologische evoluties hebben proberen te milderen, die trouwens ook nodig zijn om een rechtvaardige transitie te krijgen. Dat is die digitale meter. We hebben dat proberen te milderen, door de regulator in een bepaalde richting te sturen. De bedoeling was goed. Met de technische uitvoering zijn we tegen de lamp gelopen van de complexiteit van ons Belgische systeem. En opnieuw proberen we nu te remediëren. Maar niemand stopt met te strijden om een rechtvaardige, billijke en rechtvaardige vergoeding te krijgen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord, en dan de heer Tobback. *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

Wat bedoelt u nu?

Bruno Tobback (Vooruit): Collega Gryffroy is dermate bescheiden dat hij graag zou hebben dat ik eerst mijn vraag stel, zodat hij dan kan antwoorden. *(Opmerkingen)*

Vandaar dat ik hem help. Ik kan daar wel inkomen, al was mijn reactie in de eerste plaats aan collega Schiltz gericht.

Collega Schiltz, u moet wel opletten dat u in uw enthousiasme niet te veel aan 'doublespeak' doet. U hebt het daarnet, in uw eerste tussenkomst, een schadevergoeding genoemd. Een schadevergoeding dekt de geleden schade. In uw volgende tussenkomst zegt u: 'Ja maar, natuurlijk gaat dat niet alle geleden schade dekken bij iedereen. Dat weten wij niet.' Ondertussen hebt u ook al gezegd dat u het helemaal niet weet, aangezien er nog geen definitief mechanisme is voor die schadevergoedingen – of voor de compensatie, want het heet geen schadevergoeding, zoals ik het tot nu toe heb horen verdedigen. De retroactieve investeringspremie, als ik het... Ik zie collega Gryffroy knikken, dus ik heb het juist begrepen.

Het is dus geen schadevergoeding, ondanks het feit dat u het wel een schadevergoeding noemt. U noemt het een schadevergoeding, maar tegelijkertijd zegt u dat het waarschijnlijk niet alle geleden schade zal dekken. 'Maar het is allemaal de schuld van het Grondwettelijk Hof en ons ingewikkelde Belgische systeem.'

Ik denk dat het misschien een beetje de schuld is van het feit dat men nooit duidelijk is en doordenkt over wat men nu precies aan de burgers wil beloven, behalve een paar goed klinkende slogans en pleisters op de wonde. Wanneer het

dus gaat over een schadevergoeding, dan hebben mensen recht op een volledige schadevergoeding. Hebt u een volledige schadevergoeding te bieden of niet?

Als het geen volledige schadevergoeding is, waar haalt u dan in godsnaam het recht vandaan om al bij voorbaat, zelfs voordat u kunt zeggen hoeveel het zal zijn in al die verschillende situaties, tegen mensen te zeggen dat het dat of de rechtbank is? Eigenlijk is dat een zoveelste illustratie van een poging om de bocht af te snijden, om het het beleid gemakkelijk te maken en niet om de burgers vooruit te helpen.

Dit is eigenlijk een generiek probleem waarmee heel deze situatie ook ontstaan is. Stop met wishful thinking, met beloftes te maken die politiek goed klinken als u die niet kunt hardmaken. En vooral: stel burgers, goedmenende burgers –want het zijn de meest goedmenende burgers die het meest geraakt zijn in heel deze situatie – niet voor de unfaire keuze tussen geloven in uw valse beloften en tevreden zijn met een beetje van wat u nog in de kast hebt liggen en nuttig vindt om te besteden om dat dan een compensatie of schadevergoeding te noemen, en de last en de miserie van een proces.

Sommigen in de meerderheid schijnen te denken dat mensen voor hun plezier naar de rechtbank stappen. Ik ben zelf lang genoeg advocaat geweest om te weten dat het als klager bij een rechtbank niet per se lollig is om een proces aan te gaan dat veel geld, veel jaren onzekerheid en een boel miserie en stress zal kosten als dat de enige manier is om je rechten te laten gelden. Niemand doet dat voor zijn plezier.

Wees nu eens eerlijk in wat u op tafel legt, laat mensen daar eerlijk een keuze in maken. Als u toch de hele tijd de woorden 'bescheiden', 'nederig' enzovoort in de mond neemt, geef hun dan de vrijheid om te kiezen tussen de twee opties. Wanneer zij vinden dat wat u voorlegt niet voldoende schadevergoeding is, moeten zij de vrijheid hebben om de rest te gaan halen bij een rechtbank. Als u recht in uw schoenen staat, hebt u van die rechtbank niets te vrezen. Als u niet recht in uw schoenen staat, dan zou u beter even verder werken tot u wel recht in uw schoenen staat, zodat u in dit geval wel een geloofwaardig en goed beleid voert in plaats van nog eens hetzelfde te doen op de kap van de burgers.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Eigenlijk wordt hier gewoon een vergelijk voorgesteld, maar dat is niet hetzelfde als een integrale vergoeding. Ik moet voor één keer de PVDA-fractie gelijk geven. Als men voor een rechtbank verschijnt en men heeft al een vergoeding gekregen, dan zal die sowieso worden afgetrokken van de som die men nog moet krijgen. Wat is dus het probleem?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het was goed bedoeld van mijn goede collega Schiltz, maar het is inderdaad geen individuele schadevergoeding.

Zoals u zelf zegt, gaat het hier over een retroactieve investeringspremie. Ik denk dat deze week het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (VTC) is binnengekomen. Dan zullen er waarschijnlijk op regeeringsniveau nog wat wijzigingen moeten gebeuren en zal dit opnieuw naar de regering gaan. Maar het zal zeker voor het einde van deze maand rond zijn.

Collega Tobback, de bedragen zijn wel gekend. Kijk op de website van <https://energiesparen.be/retroactieve-investeringspremie/faq/bedrag-voor-zonne-panelen-met-digitale-meter>, waar u de bedragen ziet staan per kilowattpiek in functie van het installatiejaar. En de methodiek die erachter zit, is ook gekend en

goedgekeurd door de Raad van State, omdat daar geen discussie over bestaat. In de methodiek spreekt men van een gemiddeld jaarrendement van 5 procent.

Is iedereen daarmee dan tevreden? Ik zal het anders uitdrukken. Ik heb inderdaad ook een mail gekregen van iemand die zegt dat zijn poolhouse en zwembad worden opgewarmd met zonnepanelen, waardoor hij een rendement haalt van 30 procent, terwijl hij nu een retroactieve investeringspremie krijgt van slechts 5 procent. Mijn boodschap aan die man is dat hij een keuze moet maken. Ofwel gaat hij naar de rechtbank om zijn 30 procent te krijgen, ofwel neemt hij zijn 5 procent. Sorry, maar wij gaan ook geen 30 procent geven. Wanneer we spreken over een gemiddelde van 5 procent, dan geven we op basis van alle berekeningen 80 à 90 procent van de mensen, op basis van een jaargemiddeld rendement van 5 procent, een retroactieve investeringspremie.

En dan kun je natuurlijk nog discussiëren over het principe: mag je nog naar de rechtbank gaan, mag je niet naar de rechtbank gaan, enzovoort. Weet je, ik volg daarin uiteraard collega Willem-Frederik Schiltz, die daarover zegt: 'ik beschouw dat als een stuk van een dading'. Oké, jullie niet. Fair enough. Maar ik ben ook wel gesteund door het advies van de Raad van State, die tot twee keer toe niet gezegd heeft dat je dat niet kunt doen. Integendeel, zelfs in het tweede advies van de Raad van State, voor dit voorstel van decreet, heeft men gezegd dat je het nog wat ruimer moet trekken. En, collega Pieters, het gaat hier wel degelijk niet over 'alles' wat in decreten staat. Het gaat specifiek over dit individueel voorstel van decreet. En collega Tobback, wat de retroactieve investeringspremie betreft: ik verzeker u, dit komt rond. Het gaat hem over juridische finetuning.

Twee, zoals collega Schiltz gezegd heeft omtrent de warmtepomppremie: inderdaad, daarvan kunnen we zeggen dat daar eerstdaags een akkoord rond is, ook juridisch volledig afgetoetst enzovoort. Daar gaan we niet op vooruitlopen. We hebben ook al de terugleververgoeding gehad, die is hier ook goedgekeurd geweest. Dat is ook een cruciale factor. Maar dan wil ik ook nog even terugkomen op hetgeen collega Aerts heeft gezegd: 'mensen die een voordeel hebben'. Ik ken ze niet. Tenzij je toevallig ook een afrekening hebt op 1 maart. Of misschien op 28 februari of 2 maart. Maar zodra je afrekening niet op 365 dagen is, en je niet de combinatie hebt van zowel de opname als de afname, en dat die op nul komt te staan, dan heb je daar geen voordeel bij.

Maar je moet ook het artikel goed lezen, je moet de blog van de expert goed lezen. Eén: hij spreekt over bedragen exclusief btw. Twee: hij spreekt over een gemiddeld vermogen van de omvormer van 3,2 kVA (kilovoltampère). Uit mijn schriftelijke vraag om te weten wat het gemiddeld vermogen is van de omvormers in Vlaanderen, blijkt heel duidelijk dat dit 4,3 kVA is. Dat is voor Vlaanderen, niet voor België, want er zijn verschillen tussen Brussel, Wallonië en Vlaanderen. Hij geeft zelf toe – ergens onderaan – dat bij een geforceerde afrekening men plots 116 euro meer moet betalen.

Daar moet je bijrekenen dat het exclusief btw is, en er rekening mee houden dat het gaat over 3,2 kVA in plaats van 4,3 kVA. Als ik dan even de regel van drie toepas – en dat kun je simpelweg doen, zelfs op een iPhone-rekenmachientje – dan kom ik uit op 188,60 euro gemiddeld te veel. Ben ik dan met mijn communicatie van 150 euro verkeerd? Dat denk ik niet. Ik heb wel gezegd 'gemiddeld'. Er zullen er zijn met minder, er zullen er zijn met meer. Het zal meer zijn als je bijvoorbeeld niet een 4,3 kVA-installatie hebt maar bijvoorbeeld een van 8 kVA of een van 10 kVA. Het is minder als je bijvoorbeeld een installatie van 2 kVA hebt, of als je bijvoorbeeld op 1 september je afrekeningsfactuur hebt. Enzovoort.

Ik denk dus dat de communicatie wél correct was.

Dan was er de vraag 'maar wat als ik verhuis?'. Weet je, ik ken niet veel mensen die met zonnepanelen op hun dak verhuizen. En wat als ze dat toch zouden doen, bijvoorbeeld verhuizen naar een appartement omdat ze op een zekere leeftijd zijn gekomen? Fair enough, maar dat is dan een vrijwillige keuze. Als je verandert van leverancier, dan maak je dat je vooral probeert te werken op die afrekeningsdatum. En zo niet, als men bijvoorbeeld tellers moet plaatsen – het omzetten van een Ferrarimeter naar een digitale meter – dan plaatst men hetzelfde op de digitale meter. Men deed dat bij Fluvius. Dat is geen 'resetknop', zoals men zegt. Neen, bel naar Fluvius, en dan zult u horen dat men dat inderdaad probeert over te zetten. Soms is dat met een inschatting, soms met reële getallen, maar men probeert een bepaalde overzetting te doen.

Maar hier zitten we met een geforceerde afrekening op 1 maart. Dat maakt het onbillijk. Vandaar dat we vonden dat dit voorstel van decreet zeer nuttig kan zijn om inderdaad de regulator het werk te laten doen om zowel retroactief, maar ook toekomstbestendig, een voorstel uit te werken. Zodoende kunnen de mensen die deze onbillijke factuur wél hebben gekregen, op een of andere manier – hoe ze dat moeten doen, dat is hun probleem, dat geef ik eerlijk toe – een gedeelte van de kosten terugkrijgen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 772/4)

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 6.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Cathy Coudyser, Joke Schauvliege, Bart Tommelein, Sofie Joosen, Bart Dochy en Joris Nachtergaele over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen

– 753 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Cathy Coudyser, Joke Schauvliege, Bart Tommelein, Sofie Joosen, Bart Dochy en Joris Nachtergaele over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Een belangrijk onderdeel van onze agrovoedingssector dat tal van opportuniteiten bevat, is het verder ontwikkelen van aquacultuur in Vlaanderen. Aquacultuur is het duurzaam kweken van vissen, mosselen, schelpdieren, maar ook algen en zeewier, zowel aan land als in zee. Collega

Vaneeckhout, maar ook de andere collega's, duurzaam mag je in de brede zin interpreteren. We kunnen aquacultuur dan ook het best in Vlaanderen als een volwaardige component van de Vlaamse voedselstrategie verankeren. We deden al heel wat inspanningen op het vlak van onderzoek en kennisverzameling. We ondersteunden al heel wat proefprojecten. Dankzij het Vlaams Aquacultuurplatform (VAP) werden samenwerkingen tussen de onderzoekscentra, tussen bedrijven en andere partners opgezet en die samenwerkingen werden ook versterkt. Dat alles werd zowel met Europese als met Vlaamse middelen gefinancierd, maar dat heeft zich nog te weinig vertaald in economisch rendabele aquacultuuractiviteiten en -producten. Recente cijfers tonen dat helaas ook aan.

Wat aquacultuur betreft halen we onze groei doelstelling van het afgelopen Nationaal Strategisch Plan voor Aquacultuur niet en we hinken achterop in Europa. Vandaag was er wel nog goed nieuws over de kweek van de zoetwaterkabeljauw. Dat is hoopgevend. Omdat er een nieuw Nationaal Strategisch Plan voor Aquacultuur wordt voorbereid en omdat ook het Operationeel Programma van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) voor de komende jaren wordt opgemaakt, is dat het momentum om nog enkele aanbevelingen te formuleren voor de Vlaamse Regering.

Ook de hoorzittingen in de loop van maart met de diverse stakeholders uit de aquacultuursector boden ons een aantal bijkomende interessante inzichten. Ik breng de belangrijkste aandachtspunten nog even onder de aandacht. De vertaalslag naar economisch rendabele modellen moet worden versterkt en ook versneld. Daarvoor is het essentieel om de potentiële ondernemingen of start-ups voldoende te blijven informeren en ze ook te begeleiden op het vlak van alle bestaande regelgevingen binnen alle diverse beleidsdomeinen, niet alleen in de Vlaamse overheid, ook op lokaal en federaal vlak. Mochten we ontdekken dat er in die complexe regelgeving nog hiaten zitten, is het aan de overheid om dat aan te pakken of in elk geval met de diverse overheden te overleggen hoe we die het best aanpakken.

Aquacultuurprojecten raken aan tal van regelgevingen. Het komt erop aan om ze geïntegreerd te benaderen, ook tegenover de potentiële ondernemingen. Het is cruciaal om die potentiële ondernemingen zo veel mogelijk toe te leiden tot economische ondersteuning via het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), via ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) en alle andere mogelijkheden. Vandaag vergen aquacultuurprojecten heel hoge investeringskosten. Dat brengt gedurende veel jaren een financieel risico en dus ook een grote onzekerheid met zich mee, en het verhoogt de drempel om dergelijke initiatieven te nemen.

Verder is er de administratieve eenvoud. Het hoeft hier niet meer gezegd te worden, maar net zoals overal komt het erop aan om die zo goed mogelijk onder controle proberen te houden.

Om aan aquacultuur te doen, is er ook voldoende ruimte nodig, zowel aan land als op zee. Die projecten, zeker aan land, hebben veel water nodig. Ook daarop moet verder worden ingezet, door kennis, expertise en proefprojecten rond circulair watergebruik binnen die aqua- en maricultuur verder op te zetten.

Ook in het buitenland is er heel wat expertise. We moeten die zo veel mogelijk capteren en bekijken of we die ook in Vlaanderen kunnen toepassen. Cruciaal is het creëren van een draagvlak, zowel bij de stakeholders als bij de overheden. Zo kunnen we vanuit Vlaanderen die informerende, sensibiliserende en ook bemiddelende rol tegenover overheden en stakeholders opnemen. Het welslagen van aquacultuurprojecten hangt samen met het vertrouwen, zowel van de andere stakeholders als van de overheden, maar ook van de consument. En voor het vertrouwen van de consument in aquacultuurprojecten is die enerzijds integrale

maar anderzijds ook duurzame benadering van onze projecten van groot belang. Niet enkel het duurzaam kweken van de aquacultuurprojecten, maar ook het in stand houden van onze visbestanden, duurzame methodes, met het oog op energiezuinigheid, circulair waterverbruik, het verminderen van CO₂, met andere woorden de brede benadering van duurzaamheid op alle vlakken, zal leiden tot dat broodnodige vertrouwen, zowel van de consumenten als van de partners. Er is hier dan ook echt een rol weggelegd voor de Vlaamse overheid om die consument goed te informeren, te sensibiliseren en aan te tonen dat elk aquacultuurproject in Vlaanderen duurzaam is. Dat zal bijdragen tot het verhogen van het draagvlak, maar ook tot meer consumptie en export van aquacultuurprojecten, wat opnieuw de economische rendabiliteit zal versterken.

Ik ben dan ook heel blij met de medewerking van de collega's bij dit voorstel van resolutie. Maar ik wil ook graag mijn dank uitspreken tegenover de collega's van de oppositie voor hun steun aan dit voorstel van resolutie. Als we dit, net zoals in de commissie, kamerbreed kunnen steunen en stemmen, dan is dat een belangrijk signaal aan de Vlaamse Regering om verder te werken aan die duurzame, geïntegreerde en innovatieve Vlaamse aquacultuursector.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, collega's, deze uitgebreide toelichting van collega Coudyser maakt een individuele lezing van dit document zo goed als overbodig, want ze heeft het zeer goed samengevat. Het enige dat ik nog wil toevoegen, is het feit dat de aquacultuursector, de maricultuursector, een sector is met een toch wel bijzonder groot potentieel en een toekomstperspectief. Het is een sector die wel wat kampt met een imagoprobleem. Er is hier een goede samenvatting gemaakt van de problematiek, van de kansen en de uitdagingen, maar vooral ook van de opportuniteiten en knelpunten die er voor deze sector zijn in de toekomst. Het is een engagement van het parlement, van deze commissie, die dat inderdaad unaniem heeft goedgekeurd, om daaraan te werken. Het is in elk geval een vraag aan de Vlaamse Regering om dit ook te doen.

Ik dank alle collega's die dit mee hebben goedgekeurd, kamerbreed in de commissie en hopelijk ook kamerbreed hier in uw parlement, voorzitter.

De voorzitter: Mag ik intussen aan iedereen die nog niet is ingelogd, vragen om dat te doen?

Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, collega's, ik val even in voor mijn collega Tommelein die mede-indiener is van dit voorstel van resolutie.

Inderdaad, mevrouw Coudyser heeft het al goed en volledig geschetst: we hebben in Vlaanderen al flink geïnvesteerd in aqua- en maricultuur. Maar ondanks de vele flankerende inspanningen stellen we toch vast dat er nog steeds te weinig bedrijven zijn. Het is al aangehaald: er is onderzoek, er zijn samenwerkingsverbanden en sensibilisering. Maar we zien de resultaten op het terrein nog niet en daar willen we dus verder werk van maken.

En we zijn er ons van bewust – collega Dochy heeft het ook aangehaald – dat de aquacultuur soms een wat negatieve bijklank heeft. Daar willen we ook op inzetten, en dat doen we door inderdaad te kijken richting duurzame productie. En duurzaamheid zien we dan in drie dimensies: ecologisch, economisch maar ook sociaal.

Wat bedoelen we daarmee, in een notendop? In de eerste zin willen we projecten die bijdragen tot het in stand houden van natuurlijke visbestanden, of die

geïntegreerd zijn in een duurzame productiemethode. Maar we willen uiteraard ook economisch leefbare bedrijven, en dat vraagt om een correcte investeringssteun, adviesverlening en een goed flankerend beleid, onder andere wat betreft administratieve vereenvoudiging. Ook het wegwerken van hiaten in de wetgeving is enorm belangrijk. En laat ons zeker ook over de grenzen heen kijken, collega Coudyser, naar succesvolle buitenlandse voorbeelden. Ik denk dat dat enorm belangrijk is en een grote meerwaarde kan geven.

En aansluitend op wat ik daarnet zei over die negatieve bijklank moeten we dat maatschappelijk draagvlak inderdaad vergroten. Bij het zoeken naar geschikte locaties zal de overheid daar inderdaad een heel belangrijke rol in moeten spelen om te bemiddelen, maar ook om te informeren. Tot slot kijken we ook voor de rol van het Ondersteuningsfonds voor visserij in transitie (OVIS) uit naar een constructieve bijdrage in dezen.

Dan rest mij alleen nog de mede-indieners te bedanken voor de samenwerking, namens mijn collega Tommelein en onze fractie. Wij uiten formeel onze steun voor dit voorstel van resolutie.

De voorzitter: Mevrouw Verougstraete-Deschacht heeft het woord.

Frieda Verougstraete-Deschacht (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's en collega-indieners, het Vlaams Belang ondersteunt dit voorstel van resolutie, omdat we ervan overtuigd zijn dat de aquacultuursector zowel op land als op zee een veelbelovende discipline is. Vanuit de Vlaamse onderzoeksfondsen worden subsidies toegekend, en via het Vlaams onderzoeksportaal Flanders Research Information Space (FRIS) werden tussen de startjaren 2010 en 2019 66 projecten gevonden voor een totale subsidie van 7,3 miljoen euro.

Deze investering kon echter niet omgezet worden in bijkomende economische activiteiten. België hinkt inderdaad achterop tegenover Europa. Sommige doelstellingen werden ook niet behaald. Er werd slechts een productiewaarde van 7 miljoen euro en twintig voltijdsequivalenten (vte's) behaald in plaats van de beoogde doelstelling van tachtig voltijdsequivalenten en een startkapitaal van 11,45 miljoen euro.

Ook het startkapitaal voor aquacultuurprojecten blijft een groot probleem. Het Vlaams Belang is dan ook tevreden met de voorgestelde resolutie, die ervoor zal zorgen dat de aqua- en maricultuur op land en op zee in Vlaanderen verder wordt uitgebouwd tot een kwaliteitsvolle, duurzame sector, en de aanwezige wetenschappelijke expertise die Vlaanderen in huis heeft, volop kan benutten om de opgebouwde voorsprong op de buurlanden te behouden.

Met ondersteuningsmechanismen zoals het ondersteuningsfonds OVIS kan een bijdrage geleverd worden aan de innovatie en ontwikkeling van producten, zowel voor eigen consumptie als voor export. Naar verwachting zullen de aqua- en maricultuurproducten in de toekomst een steeds grotere rol spelen in het dieet van de Vlamingen, en vooral een bijkomende voedingsbron zijn voor de agrovoedingssector in ons land. Het is dan ook positief dat extra investeringen en het potentieel aantrekken van investeerders een van de doelen is van dit voorstel van resolutie, dat wij dan ook zullen goedkeuren. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik denk dat het sowieso al uitzonderlijk is dat de aqua- en maricultuur aan bod komt in de plenaire vergadering van dit parlement. Ik kan het mij alvast niet echt herinneren in de voorbije twee jaar dat ik hier heb gezeteld. Dat alleen al is een enorme verdienste van de indieners van dit voorstel van resolutie. Dat is alvast een eerste punt: mijn erkentelijkheid.

Ten tweede zal onze fractie dit voorstel van resolutie, zoals ook besproken in de commissie, inderdaad ondersteunen, omdat ook wij geloven dat de aqua- en maricultuur een absoluut economisch potentieel heeft. In het buitenland wordt dat ook al op een aantal plaatsen aangetoond. Maar het heeft ook zijn plaats in onze Vlaamse voedselstrategie. Het kan daar mee een antwoord op zijn, dat is het belangrijke punt.

Collega Coudyser verwijst er in haar inleiding al een stuk naar, naar onze enige opmerking die er in de commissie is gekomen, namelijk de duurzaamheid en de brede benadering van duurzaamheid. We waren wat bezorgd dat bijvoorbeeld het woord 'dierenwelzijn' zelfs niet aangeraakt wordt in het voorstel van resolutie. De toelichtingen van de collega's hebben ons op dat moment gerustgesteld. Maar die duurzaamheid op alle gebied is wat ons betreft wel fundamenteel. Dat gaat enerzijds dan uiteraard over economische duurzaamheid voor mensen die daarin ondernemen, maar ook over de sociale duurzaamheid, zowel naar arbeid als naar het draagvlak in de samenleving voor aqua- en maricultuurprojecten, waarvan we weten dat dat de voorbije maanden en jaren niet op alle plaatsen evident is gebleken. Daar moeten we bedachtzaam voor zijn. Ten derde is er natuurlijk ook de ecologische duurzaamheid als het gaat over dierenwelzijn, als het gaat over milieu- en natuureffecten, als het gaat over energie en waterbesteding en de inzet daarvan. Wij hebben dus aangegeven dat wij dat met zeer veel plezier zullen ondersteunen en ook vanuit die insteken de opvolging van het voorstel van resolutie zullen doen.

Dat is bij dezen de stemverklaring van onze fractie. Met zeer veel plezier zullen wij net als in de commissie dit voorstel van resolutie ondersteunen, en dank voor het initiatief.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik wil mij aansluiten bij de vorige sprekers en zeggen dat wij dit voorstel van resolutie ook zullen steunen. We hebben dat ook in de commissie gedaan. Ik heb toen opmerkingen gemaakt in dezelfde richting als collega Vaneeckhout wat enerzijds dierenwelzijn betreft en anderzijds het aspect duurzaamheid. Ik denk dat het nu de uitdaging is – en dat is de uitdaging van veel voorstellen van resolutie die we hier goedkeuren in het Vlaams Parlement, misschien zouden we een beetje zeldzamer moeten zijn in het goedkeuren van voorstellen van resolutie waar daarna weinig mee gebeurt – om die zaak zo concreet mogelijk te vertalen. Ik ben ook blij dat mevrouw Coudyser in haar toelichting daarstraks ook ingegaan is op het aansluiten bij de Vlaamse voedselstrategie. Het woord 'consument' is hier niet gevallen, denk ik, het staat wel in de tekst. Het is ook belangrijk om de Vlaamse consument ervan te overtuigen dat dit een duurzame aangelegenheid is, niet alleen wat betreft de ecologie en het dierenwelzijn, maar ook wat betreft de alternatieve eiwitbronnen, om uiteindelijk de voeding te verzorgen. Het kan niet zo zijn – ik heb dat ook in de commissie gezegd – dat we kleine vissen gaan voorzien die de grote vissen dan opeten. We moeten daar ook naar die voedselstrategie en naar die alternatieve eiwitbronnen toegaan. In die zin zullen wij dit voorstel van resolutie ook steunen, met de hoop uit te spreken dat we dat ook in de commissie Landbouw zo veel mogelijk kunnen concretiseren. Daar staat heel veel in, maar ik denk dat de tekst een goed overzicht geeft. In die zin is het ook mogelijk om er positief tegenover te staan, omdat de tekst goed de mogelijkheden schetst van de sector, maar zeker en vast ook de problemen die er zijn. Ik denk dat dat werk is voor de commissie om dat te vertalen. Ook vanuit Vooruit zullen wij dus dit voorstel van resolutie steunen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Chris Steenwegen, Bart Dochy, Arnout Coel, Emmily Talpe en Ludwig Vandenhove over het versterken van de positie van de Vlaamse landbouwers door de ondersteuning van leefbare businessmodellen op maat, in het bijzonder de ondersteuning van de korte keten

– 773 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Chris Steenwegen, Bart Dochy, Arnout Coel, Emmily Talpe en Ludwig Vandenhove over het versterken van de positie van de Vlaamse landbouwers door de ondersteuning van leefbare businessmodellen op maat, in het bijzonder de ondersteuning van de korte keten.

De bespreking is geopend.

De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega's, corona heeft voor heel veel sectoren grote gevolgen gehad en ook voor onze landbouw. Denk aan de eerste lockdown: wij hadden problemen om seizoenarbeiders hier te krijgen in het voorjaar, waar dat voor bepaalde teelten toch wel belangrijk is, exportmarkten zijn gesloten, enzovoort. Opvallend ook was dat er een positief gevolg was: er was een enorm verhoogde aandacht voor de korte keten. Veel mensen hebben de weg gevonden naar hoevewinkels bijvoorbeeld. Het ging vaak over een omzetstijging van drie tot vier keer.

Dat is weliswaar een genuanceerd beeld, want er zijn ook mensen die bijvoorbeeld voornamelijk op boerenmarkten verkopen. De boerenmarkten zijn ook lang gesloten geweest. Mensen die leveren aan horeca waren ook hun afzetmarkt kwijt.

We hebben wel die verhoogde aandacht gezien. Ik denk dat we vrij snel in de commissie van oordeel waren dat het belangrijk was om die verhoogde aandacht te kunnen vasthouden en ervoor te zorgen dat de korte keten aan belang kon winnen. Waarom is dat nu zo belangrijk? Waarom vinden we dat positief? Ik noem twee elementen die wij toch heel belangrijk vinden. Het eerste is de prijsvorming. Onze landbouwers zijn klassieke prijsnemers: ze moeten tevreden zijn met de prijzen die ze krijgen voor hun verse producten die op een bepaald moment van het land gehaald moeten worden of uit de stallen verdwijnen. Zij moeten de prijs nemen die op dat moment geldt. Die prijs is vaak een prijs die niet eens de kosten dekt. In het geval van de korte keten, waarbij men eigenlijk meer zeggenschap heeft over de prijs, waarbij men zelf mee kan bepalen wat de prijs is, krijgt men de rol van een prijszetter. Dat zorgt ervoor dat men een correcte en betere prijs kan krijgen voor zijn producten. Ten tweede vinden wij het ook heel belangrijk is dat door het contact tussen de consument en onze landbouwers de rechtstreekse waardering voor de landbouwer geuit kan worden. We weten dat het imago van onze landbouwers niet bij iedereen heel hoog zit. Het is een manier om die waardering te kunnen uitspreken en te tonen. We zien trouwens algemeen een grotere belangstelling voor lokale landbouwstrategieën en voedselstrategieën. Dat vinden we belangrijk, maar de korte keten voegt er toch nog iets aan toe.

We zien de versterkte trend van korteketeninitiatieven al een tijdje. De boost die we nu gezien hebben, is eigenlijk een extra boven op wat we al zagen. We zien veel verschillende modellen: hoevewinkels, hoeve-automaten, webshops, verkoop op markten. Er zijn ook heel veel nieuwe modellen waar georganiseerd aan korte keten wordt gedaan zoals buurderijen, zelfpluktuinen, gemeenschapslandbouw,

voedselteams, groenteabonnementen, enzovoort. We zien trouwens niet enkel op het platteland, maar ook in de stad heel innovatieve manieren van korteketen-landbouw. Korte keten is, voor alle duidelijkheid, nog vrij beperkt. Als we kijken naar de omzet is dat heel weinig in het totaal: een marktaandeel van 1 procent. Voor een aantal bedrijven is het de volledige omzet, maar voor de meeste bedrijven is het een beperkt deel van hun omzet. De meeste producten die in de korte keten hun weg vinden, zijn voornamelijk groenten en fruit, vlees, aardappelen en zuivel.

We zagen veel bijkomende vragen bij het Steunpunt Korte Keten, dat reeds een tijdje bestaat. Er waren ook veel vragen voor trajectbegeleiding van landbouwers die van de coronatijd gebruik wilden maken om de stap naar de korte keten te zetten. Maar onze landbouwers ondervinden nog altijd een aantal obstakels in diverse vormen. Daarom vinden wij dat er nood is aan een betere structurele ondersteuning. Dat is niet nieuw. Een hele tijd geleden, in 2011, is er een strategisch plan geweest op Vlaams niveau, met alle verschillende actoren opgemaakt. Maar we hebben vastgesteld dat dat te weinig uitvoering heeft gekregen.

Op basis van de hoorzittingen hebben we een aantal aanbevelingen die we willen doen. Die zijn gegroepeerd onder enkele rubrieken. Ten eerste is er 'onderzoek en data'. We hebben kunnen vernemen dat momenteel, wanneer iemand de stap naar de korte keten wil zetten, er eigenlijk weinig data zijn om een juiste inschatting te kunnen maken in hoeverre de stap naar de korte keten een leefbare stap is en ook economisch haalbaar is. We hebben een aantal aanbevelingen die erop wijzen dat er een nood is aan bijkomend onderzoek en bijkomende data, waarbij we de nieuwe businessmodellen beter kunnen onderbouwen. Want de resolutie gaat verder dan alleen de korte keten en betreft bijvoorbeeld ook het opschalen van proefprojecten. Er wordt veel onderzoek gedaan in Vlaanderen, we hebben ook heel sterke onderzoeksinstellingen rond land- en tuinbouw. Maar het is belangrijk dat we de stap kunnen zetten naar de praktijkschaal: bijvoorbeeld gerichte proefomgevingen waar geëxperimenteerd kan worden met nieuwe vormen van die verdienmodellen en ook in het bijzonder korte keten, dataplatformen uitbouwen. Ook een centraal aanspreekpunt is belangrijk, zodat wanneer onze land- of tuinbouwers denken dat ze voor hun bedrijf een meerwaarde kunnen creëren via de korte keten, zij op één plek alle informatie kunnen vinden die hen kan helpen in die stappen.

En ten slotte blijft ook hier innovatie natuurlijk heel belangrijk.

Een tweede cluster gaat precies over die prijszetting en die positie in de keten. We weten dat onze boeren vaak in een lange keten zitten, ze zitten vaak gekneld tussen posities ervoor en erna. Daarom hebben we een aantal aanbevelingen opgenomen die precies die positie van die boeren in de keten moeten ondersteunen door structuren op te bouwen die daarbij kunnen helpen door als prijszetter te functioneren, door samenwerking binnen die hele keten te versterken en ook door de consumenten beter te informeren over wat die lokale productie voor hen kan betekenen. Door het ontwikkelen van nichemarkten kan men een meerwaarde creëren via zijn producten. We bevelen ook aan om synergieën te onderzoeken tussen korteketeninitiatieven en de lokale economie. Wij denken dat die lokale landbouw heel belangrijk kan zijn om deel uit te maken van die lokale economie en die te versterken. Ook de distributie en de logistiek beter organiseren, is een belangrijk aspect. Jullie weten allemaal dat we op weg zijn naar een hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid op Europees niveau. We vragen dat in de vertaling daarvan die nieuwe verdienmodellen en in het bijzonder ook die korte keten voldoende aandacht krijgen. Ook in onze investeringspolitiek via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) willen we graag aandacht voor die nieuwe verdienmodellen.

Een derde, beperktere, cluster is onderwijs en vorming. Het is logisch dat we onze studenten, mensen die de ambitie hebben om in land- of tuinbouw te gaan werken, op dit vlak proberen te scholen. Aan de andere kant hebben we natuurlijk onze bestaande land- en tuinbouwers die we moeten helpen wanneer zij die stap willen zetten, via gerichte opleidingen en vormingen.

Een laatste, heel belangrijke, cluster is de regelgeving. We hebben gehoord dat er nog heel wat belemmeringen zijn op het vlak van regelgeving op de verschillende niveaus. Het voorstel van resolutie vraagt om daarnaar te kijken en te proberen die wettelijke belemmeringen zoveel mogelijk weg te werken op de verschillende niveaus, ook onze lokale besturen daarover aan te spreken enzoverder.

Ik heb al verwezen naar het vroegere strategisch plan. Wat we willen is eigenlijk dat dat strategisch plan, dat in se nog altijd goed is, nu wel wordt uitgevoerd, geactualiseerd op basis van onze aanbevelingen. Belangrijk is dat in dit voorstel van resolutie gevraagd wordt om daar deze keer wel echt voldoende middelen tegenover te zetten.

Collega's, zoals de titel aangeeft, is dit een voorstel van resolutie dat verder gaat dan de korte keten, dat vooral probeert de positie van onze landbouwers te versterken door hen te ondersteunen in het uitbouwen van nieuwe, leefbare businessmodellen. We geven hier gaan waardeoordeel over welke vorm van landbouw dan ook. We laten ook de keuze aan de boer, die wordt gerespecteerd. Wel vinden we het belangrijk dat hier een stimulans gegeven wordt in de richting van duurzame en economisch leefbare bedrijven.

Het uitgangspunt is, en ik denk dat we dat delen met alle collega's, het versterken van de positie van onze landbouwers.

Collega's, als we het hier in dit parlement hebben over landbouw, dan gaat dat vaak over de problemen of de uitdagingen in de landbouw, de uitdagingen die moeilijk zijn, die enorm zijn en die vaak door onze sector, door onze landbouwers, als negatief worden ervaren. Ik ben dan ook blij dat we met dit voorstel van resolutie een signaal geven dat wij onze landbouwers echt een toekomstperspectief willen geven en hen ook willen ondersteunen. Meer investeren in de mogelijkheden van de korte keten kan een van de manieren zijn om onze boeren beter en correcter te vergoeden voor hun producten en hen ook de nodige waardering te geven. Vanzelfsprekend zullen niet al onze landbouwers daar instappen. Dat hoeft ook niet. Maar met dit voorstel van resolutie vragen we de regering wel om op de verschillende punten die ik heb opgenoemd, het nodige werk te leveren om diegenen die wel die stap willen zetten, te ondersteunen.

Tot slot wil ik natuurlijk de collega's bedanken voor de fijne samenwerking die we hebben gehad in de voorbereiding van deze resolutie: collega's Dochy, Talpe, Coel en Vandenhove. We hebben op een goede manier samengewerkt, we hebben elkaar ook snel gevonden. Ik denk dat dit een illustratie is van de wil die er bij iedereen in de commissie Landbouw is om te proberen de uitdagingen in deze sector te bediscussiëren, aan te gaan en er ook oplossingen voor te vinden die onze boeren vooruit helpen. Veel dank daarvoor. Ik hoop, net als in de commissie, in deze plenaire vergadering veel steun te vinden voor dit voorstel van resolutie.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Dank u voorzitter, beste collega's, collega Steenwegen heeft net zoals mevrouw Coudyser bij het vorige voorstel van resolutie vrij exhaustief de inhoud weergegeven.

Ik wil de collega's bedanken voor de goede samenwerking en voor de aandacht voor de businessmodellen die mogelijk zijn in de landbouw. De korte keten is heel belangrijk en heeft in het coronajaar een glorie tijd gekend, maar vandaag zijn er reeds signalen dat dit al aan het afzakken is. Het is belangrijk om dit te blijven ondersteunen. Dat gaat niet over de financiën, maar over het kader, over de creativiteit, stimulerende innovatie, niet alleen in het korteketenmodel maar ook in de andere businessmodellen die binnen de sector ontwikkeld kunnen worden, al dan niet met een regelluwe zone op het moment dat dit nodig zou zijn.

Dank aan de collega's om dit kamerbreed goed te keuren in de commissie. Ik hoop dat dat ook hier in de plenaire vergadering kan gebeuren, want dat is toch een krachtig signaal aan de land- en tuinbouwsector die zo vaak onder druk komt te staan. Er is bij de parlementsleden heel veel geloof in de toekomst van deze mooie sector.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega Steenwegen heeft dit inderdaad al zeer goed toegelicht. Ik zal beginnen waar hij eindigt, namelijk met het bedanken van de collega's, en de collega van Groen in het bijzonder voor het initiatief, en alle collega's om samen te komen tot een nog betere tekst met een aantal goede aanbevelingen aan de regering om het verdienmodel alle kansen te geven. Wij hebben daar met veel enthousiasme aan meegewerkt, niet zozeer omdat de korte keten het alleszalmakende model zou zijn of de wonderoplossing voor de landbouw, maar omdat het een verdienmodel is dat de boer en ondernemer de kansen geeft om zijn prijsvoering op een andere manier aan te pakken en om zijn positie rond de prijszetting te versterken.

We zien de laatste maanden opstoten van het sluimerende conflict tussen de boer als economische actor en de maatschappelijke kosten die daarmee gepaard gaan. We kunnen de eventuele overlast op zijn omgeving wat wegwerken. Via de korte keten leggen we weer het directe contact tussen de boer en zijn omgeving. Dat kan alleen maar bijdragen tot wederzijds begrip. Dat is een van de redenen waarom wij geloven in dit model en met veel overtuiging het voorstel van resolutie zullen steunen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, collega's, we hadden het er deze morgen nog over in de commissie. Collega Steenwegen is zijn tussenkomst daarmee begonnen: de coronacrisis heeft echt wind in de zeilen gestoken van de korte keten. De Vlaming beseft nu meer dan ooit dat we hier dicht bij ons hoogkwalitatief veilig en voldoende voedsel hebben en dat we dat rechtstreeks bij onze boeren kunnen aankopen. De opstanding van de korte keten willen we echt vasthouden. Het kan onze landbouwers ook echt helpen in de ombouw naar schaalverandering en de zoektocht naar nieuwe businessmodellen om ecologisch, economisch en sociaal te gaan verduurzamen.

We zijn dan ook heel tevreden dat de titel heel ruim is en duidelijk stelt waar we naartoe gaan, niet enkel de korte keten maar de toekomst van de landbouw aan sich. Ik wil de collega's ook bedanken voor de zeer transparante en constructieve sfeer waarin dit document tot stand is gekomen.

Voor ons waren een aantal zaken belangrijk, fundamenten om mee te starten. Ten eerste, het is al aangehaald, dat we geen waardeoordeel willen vellen over deze of gene vorm of afzet van landbouwproducten. De korte keten is niet beter of slechter. Het kan en zal voor heel wat boeren een belangrijke meerwaarde

bieden voor het uitbouwen van een leefbaar landbouwbedrijf op maat. Het is echt een en-en-verhaal en we willen de keuze van de boer in dezen respecteren.

Een ander element is dat we elke vorm van polarisatie willen vermijden. Dat is ook heel belangrijk. Collega Coel heeft dat aangehaald. We willen net inzetten op die verzoening tussen natuur en landbouw. We weten dat daar de jongste tijd het schoentje al te vaak knelt, maar dat kunnen we samen realiseren met een open dialoog en een goede transparantie.

Inhoudelijk is dit al goed toegelicht, maar ik wilde nog enkele accenten leggen die voor ons belangrijk zijn. Ten eerste is er de ruimte voor experiment, voor creativiteit. Dat is enorm belangrijk. We moeten daar ook het kader voor scheppen. Daarbij hoeft niet alles van de eerste keer te slagen. Leren is ook vallen en opstaan. We willen ook de andere actoren echt wel vragen om zich open te stellen voor de creativiteit van onze boeren in dit proces.

Belangrijk voor ons is ook de bredere scope van de korte keten, dus niet louter de rechtstreekse hoeveeverkoop. Daarom is het voor ons ook heel belangrijk dat concepten die de link tussen stad en platteland vergroten, zoals lokale voedselstrategieën en de stadslandbouwprojecten, hier mee aan bod komen. De korte keten kan evenzeer aan de man worden gebracht met een tussenactor, zoals in de lokale supermarkt. We hebben de retail dus ook nodig in dit verhaal.

Het is ook belangrijk dat de boeren die willen investeren in korteketenverkoop-punten, daarvoor de nodige investeringssteun kunnen ontvangen.

Ik besluit. Ik ben bijzonder tevreden met de voorliggende tekst, een lijvig document waarmee de Vlaamse Regering nu aan de slag kan. Hopelijk kan dat straks met de steun van iedereen hier worden goedgekeurd. Ik dank de collega's absoluut voor de heel fijne samenwerking en de gedeelde toekomstvisie op de leefbare businessmodellen voor onze sector. Ik denk dat ook die samenwerking wars van partijgrenzen een heel belangrijk signaal is aan onze land- en tuinbouwsector.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik wil beginnen met het bedanken van de collega's, zeker en vast collega Steenwegen. Ongeveer een jaar geleden kreeg ik een boodschap op mijn gsm. Zo lang is hij dus eigenlijk al met het voorstel van resolutie aan het 'leuren', om het negatief uit te drukken. Collega Steenwegen, bedankt daarvoor. U ziet dat de aanhouder dus wint. Het is goed dat dit wars van de grenzen tussen de democratische partijen gebeurt. Dat is een belangrijk gegeven.

Ik zal niet stilstaan bij het voorstel van resolutie zelf. Ik denk dat collega Steenwegen dat voldoende heeft toegelicht. Ik geef echter een aantal beschouwingen. Dit is inderdaad gebaseerd op het strategisch plan korte keten van 2011. Dat is eigenlijk een eeuwigheid in de politiek. Het is dus goed dat een aantal dingen eigenlijk worden geactualiseerd. In het midden van pagina 1 staat inderdaad dat we geen waardeoordeel uitspreken over welke vorm van landbouw beter of slechter is dan de andere. Collega Steenwegen heeft dat ook sterk benadrukt. Vandaar dat dit voorstel van resolutie wellicht door alle partijen zal worden goedgekeurd. We moeten echter ook realistisch zijn, natuurlijk. Als ik de debatten van vanmorgen vergelijk met de waarschijnlijk unanieme goedkeuring van dit voorstel van resolutie, dan denk ik dat we dat fundamentele debat toch niet langer uit de weg kunnen gaan en dat we elkaar in de ogen zullen moeten durven te kijken wat dat betreft. Maar goed, het is alleszins positief dat we dit hier met alle partijen kunnen doen.

Ik wil dezelfde opmerking maken als daarnet bij het andere voorstel van resolutie. Ik richtte die toen aan collega Coudyser. Nu richt ik me tot collega Steenwegen en de andere indieners. Ik denk dat ook de rol van de consument hierin heel belangrijk zal zijn. Collega Dochy wees er al op: als we vergelijken met de cijfers van nu, dan zien we weliswaar geen achteruitgang, maar ook niet zo'n sterke stijging als die van vorig jaar, tijdens de eerste coronaperiode als het gaat over korteketenproducten en fruit van bij ons. Toevallig was ik daarnet even aan het grasduinen in het tijdschrift van een van de fruitveilingen bij ons, en daarin wordt dezelfde vaststelling gemaakt. Ik denk dat we dat inderdaad nauwlettend in het oog moeten houden, en dat we zeker en vast moeten inzetten op al die elementen van de interne werking van de markt, zoals die goed worden beschreven in het voorstel van resolutie en werden toegelicht door collega Steenwegen in zijn inleiding. Er is immers meer interesse bij de landbouwer in deze korte keten. Ik denk dus dat we er alles aan moeten doen om dat te stimuleren, maar dat we ook de consument daarvan bewust moeten maken. De minister van Landbouw heeft een rondetafelconferentie aangekondigd over heel dat gebeuren ten overstaan van de consument. We moeten dat zeker en vast ook heel sterk in acht nemen.

Ook een heel belangrijk element is de prijsvorming. Ik zal daar niet verder op ingaan, want dat is toegelicht door de eerste collega. Als we het over landbouw hebben, zeggen we heel vaak dat er eigenlijk te weinig impact is op de prijsvorming. Dat is inderdaad een heel spijtig gegeven. Dat is een van de redenen waarom we nu vaak discussiëren over zogeheten fundamentele problemen in de landbouw, die met een eerlijke prijsvorming echter eigenlijk sneller opgelost zouden kunnen zijn. Met die korte keten is er inderdaad een impact op de prijsvorming mogelijk. In die zin lijkt me dat dus een belangrijk gegeven.

Ik wil afronden met enkele algemene bedenkingen. Dit voorstel van resolutie gaat over de korte keten en niet over de biolandbouw, maar er is hoe dan ook een verband. We mogen dat verband, dat in de tekst wordt aangehaald, zeker niet onderschatten.

Persoonlijk geloof ik dat de korte keten een mogelijkheid voor globale platte-landsontwikkeling is en de steden dichterbij het platteland kan brengen. We spreken vaak over heel theoretische maatregelen, maar dit is een concrete mogelijkheid met betrekking tot de plattelandsontwikkeling.

We keuren vandaag een voorstel van resolutie goed over de korte keten in de landbouw. Een jaar geleden is de coronacrisis begonnen. In maart, april en mei 2020 had iedereen de mond vol over de korte keten voor de landbouw, over het minder uitbesteden aan derde landen en over het opnieuw proberen hier met eenvoudige handenarbeid zaken te produceren. Ik kan, net zoals ik in de commissie heb gedaan, alleen maar de hoop uitdrukken dat we wat we nu voor de landbouw goedkeuren voor de hele economie moeten onthouden. Er zijn nog heel wat mogelijkheden. Als de coronacrisis binnen enkele maanden hopelijk onder controle is, mogen we dit niet vergeten, niet enkel voor onze landbouwsector, maar voor de hele economie.

Ik wil nogmaals alle betrokkenen danken, met op kop onze collega van de Groenfractie.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zou iedereen willen bedanken voor de fijne samenwerking in verband met het voorstel van resolutie, maar dat zal hoogstwaarschijnlijk voor een volgende legislatuur zijn.

Mijnheer Steenwegen, net zoals ik in de commissie heb gedaan, wil ik u tijdens deze plenaire vergadering bedanken voor dit voorstel van resolutie, voor uw inzet en de energie en de tijd die u in dit voorstel van resolutie hebt gestoken. We hebben in de commissie al verschillende malen een debat over de korte keten gevoerd. Sommige mensen beperken de korte keten tot de hoeveverkoop, maar u hebt duidelijk gemaakt dat de korte keten over veel meer gaat dan het rechtstreeks kopen op een hoeve. Er zijn thuisleveringen, boerenmarkten en dergelijke.

Het is jammer dat ik het moet zeggen, maar ik heb met mijn gezin kunnen vaststellen dat de korte keten dankzij de coronacrisis populairder is geworden. Sedert het begin van de coronacrisis is aan de thuisleveringen, de verkoop op de hoeve en dergelijke een boost gegeven. Op dat vlak was het een goede zaak.

Mijnheer Dochy, u zult misschien nog weten dat we tijdens de vorige legislatuur over de korte keten hebben gedebatteerd. Dat stond toen nog echt in de kinderschoenen. Dit voorstel van resolutie is vrij uitgebreid en bevat 22 heel goed gedocumenteerde en onderbouwde aanbevelingen. Het is een goede zaak die wij zullen ondersteunen. Zoals geweten, focussen wij niet op de indieners van een voorstel van resolutie of een voorstel van decreet, maar op de inhoud. Om die reden zullen wij het voorstel van resolutie ondersteunen.

Ik heb nog een kleine bemerking die ik ook deze voormiddag naar aanleiding van een vraag om uitleg over de korte keten heb gemaakt. Volgens de minister is de korte keten voor de landbouw het businessmodel van de toekomst. Het gaat om 1,5 procent van de totale landbouwsector en ik denk dat we blij mogen zijn als we binnen enkele jaren over 5 procent kunnen spreken. Ik ben echter blij dat iedereen deze voormiddag heeft verklaard dat de korte keten een onderdeel van en een aanvullend businessmodel in de land- en tuinbouwsector is.

We moeten proberen de polarisering uit het debat te halen. We hebben deze voormiddag nog 2,5 uur gedebatteerd over de stikstofproblematiek, die onrechtstreeks eigenlijk is gelinkt aan de vraag welke businessmodellen we in de toekomst willen. Ik heb al een paar keer verklaard dat ik gerust het debat wil voeren over de vraag hoe we de toekomst van onze landbouwsector moeten aanpakken en welke landbouw we in de toekomst willen.

Mijnheer Coel, u hebt ook gesteld dat u het voorstel van resolutie en de korte keten steunt, maar dat u de korte keten niet als het zaligmakend businessmodel voor de toekomst ziet.

Mijnheer Steenwegen, zoals gezegd, focussen we op de inhoud en niet op de indieners. U kunt op onze steun rekenen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, ik zie dat iedereen – behalve diegenen die verantwoordelijk zijn – ingelogd zijn in de digitale stemtoepassing. Ik stel voor dat we nu de teststemming houden.

– *De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.*

Deze test is, zoals gewoonlijk, goed verlopen.

**VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het hervatten van indoor yogalessen
– 819 (2020-2021) – Nr. 1****Verslag**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media over het verzoekschrift over het hervatten van indoor yogalessen.

De heer Van Dijck, verslaggever, heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Voorzitter, sta me toe om heel kort verslag uit te brengen van dit belangrijke verzoekschrift.

Op maandag 19 april dienden 810 ondertekenaars een verzoekschrift in met de titel 'Haal yoga uit de lockdown'. De ondertekenaars verzoeken de coronamaatregelen zo snel mogelijk te verruimen en yogadocenten toe te staan om de indoor yogalessen te hervatten met inachtneming van de nodige veiligheidsmaatregelen.

Negen dagen later besloot de commissie om, conform artikel 101 van ons reglement, het verzoekschrift ten gronde te behandelen en om het standpunt te vragen van de Vlaamse minister van Sport. De commissie verzocht de minister ook om het standpunt ten laatste op dinsdag 11 mei 2021 te bezorgen. De brief die de minister bezorgde, werd ook verzonden net voor het Overlegcomité, dat over deze materies handelt.

Op woensdag 12 mei besprak de commissie het standpunt en hoorde ze daarbij een mondelinge mededeling van de minister over de beslissingen van het Overlegcomité. Door de beslissing van het Overlegcomité van 11 mei 2021 wordt indoor sporten opnieuw mogelijk voor groepen tot vijftig personen vanaf 9 juni 2021. En vanaf 1 juli verdwijnen dan de beperkingen van het aantal deelnemers. Bij yoga zijn de bepalingen over contact niet echt een probleem. De commissie vroeg de minister dan ook om deze mededeling op te nemen in een addendum bij zijn eerste schrijven, zodat het standpunt volledig is. De commissie kon zich ook eenparig achter dat standpunt scharen. Op die manier kunnen de ondertekenaars van het verzoekschrift in kennis worden gesteld van de beslissingen die zijn genomen.

De voorzitter: Dank u wel, collega Van Dijck.

Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Inez De Coninck tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de plaatsing van een elektronische meter zonder communicatiemiddel en het vermijden van het meermaals aanrekenen van elektriciteitsdistributienettarieven voor het gebruik van het elektriciteitsdistributienet – 772 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 6.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben neen geantwoord;
46 leden hebben zich onthouden.

De artikelen 1 tot en met 6 zijn aangenomen.

De redenen voor onthouding zijn voldoende toegelicht tijdens de bespreking.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Mag ik de leden van het Uitgebreid Bureau er intussen nog eens op wijzen dat we onmiddellijk na deze vergadering een zeer korte vergadering hebben van het Uitgebreid Bureau, in de Antoon Van Dyckzaal. Dat is u gemaïld.

Begin van de stemming.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
64 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben neen geantwoord;
45 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Cathy Coudyser, Joke Schauvliege, Bart Tommelein, Sofie Joosen, Bart Dochy en Joris Nachtergaele over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen – 753 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
119 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Chris Steenwegen, Bart Dochy, Arnout Coel, Emmily Talpe en Ludwig Vandenhove over het versterken van de positie van de Vlaamse landbouwers door de ondersteuning van leefbare businessmodellen op maat, in het bijzonder de ondersteuning van de korte keten

– 773 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
119 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

ROUWHULDE voor de heer Lambert Kelchtermans, gewezen lid van de Vlaamse Raad

De voorzitter: Dames en heren, op 26 mei 2021 overleed op 91-jarige leeftijd de heer Lambert Kelchtermans. Hij was lid van onze assemblee van 1971 tot 1991. Hij behoorde tot de CVP-fractie.

Mag ik u vragen ter nagedachtenis van de heer Lambert Kelchtermans enkele ogenblikken van stilte in acht te willen nemen?

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen enkele ogenblikken van stilte in acht.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 9 juni 2021 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 20.23 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyssens, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhoeve, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Afwezig met kennisgeving

Hannelore Goeman, Freya Perdaens, Nadia Sminate: bevallingsverlof;

Sihame El Kaouakibi, Steve Vandenberghe : gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyssens, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Tom De Meester, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyden, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Tom De Meester, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyssens, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyssens, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van

Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters